

RAPORT SAMOOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Warszawski, Wydział Historyczny, Instytut Historyczny

Krakowskie Przedmieście 26/28];

00-927 Warszawa

Nazwa ocenianego kierunku studiów:

Poziom studiów: **licencjackie, magisterskie**

Forma/y studiów: **stacjonarne, niestacjonarne (wieczorowe, zaoczne)**

Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek: **HISTORIA**

Tab. 1 Efekty uczenia się zakładane dla kierunku Historia I stopnia, profil ogólnoakademicki

Nazwa kierunku studiów: Historia Poziom kształcenia: I stopnia Profil kształcenia: ogólnoakademicki		
Symbol efektów uczenia się dla programu studiów	Efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	w stopniu zaawansowanym dzieje ziem polskich w ujęciu chronologicznym i tematycznym od czasów najdawniejszych do współczesności, rozumie złożone uwarunkowania zjawisk i procesów historycznych zachodzących na tym obszarze.	P6S_WG, P6S_WK

K_W02	w stopniu zaawansowanym wybrane zagadnienia historii powszechnej w ujęciu chronologicznym i tematycznym od czasów najdawniejszych do współczesności, rozumie złożone uwarunkowania zjawisk i procesów historycznych zachodzących na świecie.	P6S_WG, P6S_WK
K_W03	źródła do badania przeszłości, ich typologię i sposoby klasyfikacji, rozumie przyczyny zmienności źródeł w czasie.	P6S_WG
K_W04	specyfikę przedmiotową i metodologiczną nauki historycznej oraz wynikające z nich zróżnicowanie obszarów i kierunków badawczych historii; wybrane nurty historiografii najważniejsze dla poszczególnych obszarów i kierunków badawczych historii, rozumie wpływ różnych uwarunkowań (społecznych, politycznych, kulturowych, światopoglądowych, etnicznych, geograficznych i in.) na stanowiska i perspektywy badawcze w naukach historycznych	P6S_WG
K_W05	metody wnioskowania historycznego, zasady krytyki źródła oraz zasadnicze etapy postępowania badawczego historyka.	P6S_WG
K_W06	rodzaje nauk pomocniczych historii i właściwych dla nich narzędzi badawczych oraz ich rolę w krytyce źródła historycznego.	P6S_WG
K_W07	instytucje kultury służące zachowaniu dziedzictwa historycznego, zabezpieczaniu i udostępnianiu źródeł, upowszechniające wiedzę historyczną oraz ich społeczne i kulturowe znaczenie.	P6S_WG
K_W08	specjalistyczną terminologię z zakresu nauki historycznej oraz podstawową terminologię innych wybranych nauk humanistycznych i społecznych.	P6S_WG
K_W09	słownictwo, fleksję i składnię języka łacińskiego jako języka źródeł historycznych.	P6S_WG
K_W10	gatunki naukowych prac historycznych i ich rolę w procesie komunikacji naukowej, zna rodzaje popularnonaukowych prac historycznych i rozumie ich rolę w procesie upowszechniania wiedzy historycznej.	P6S_WG
K_W11	związki między historią a innymi dyscyplinami naukowymi w rozwoju tej dyscypliny i w pracy historyka.	P6S_WG
K_W12	rolę wiedzy historycznej w działalności instytucji publicznych, w projektach społecznych, kulturalnych i gospodarczych oraz w rozwoju różnych form przedsiębiorczości.	P6S_WG, P6S_WK
K_W13	znaczenie uwarunkowań historycznych dla współczesnych zjawisk i procesów politycznych, społecznych, ekonomicznych i kulturowych oraz sposoby wykorzystywania historii przez aktorów tych procesów.	P6S_WK
K_W14	uwarunkowania etyczne pracy historyka, zasady ochrony własności intelektualnej.	P6S_WK

Umiejętności: absolwent potrafi		
K_U01	przeprowadzić krytykę zewnętrzną i wewnętrzną źródła historycznego, wykorzystując w tym celu narzędzia nauk pomocniczych historii.	P6S_UW
K_U02	formułować problemy badawcze z zakresu historii oraz dobierać narzędzia służące ich rozwiązaniu.	P6S_UW
K_U03	samodzielnie zaprojektować i przeprowadzić kwerendy bibliograficzne i źródłowe; umie samodzielnie gromadzić, selekcjonować i porządkować informacje źródłowe i pozaźródłowe niezbędne w procesie badawczym, wykorzystując w tym celu metody i pomoce właściwe dla nauk historycznych.	P6S_UW, P6S_UO
K_U04	charakteryzować obiekty zabytkowe w przestrzeni jako źródła historyczne, z uwzględnieniem kontekstu geograficznego, gospodarczego, kulturowego i społecznego.	P6S_UW
K_U05	scharakteryzować wybrane szkoły historyczne oraz różne kierunki badań historycznych obecne i przeszłe.	P6S_UW
K_U06	krytycznie analizować opracowania naukowe, w tym zidentyfikować i ocenić stosowane w nich metody, stanowiska oraz poprawność wnioskowania.	P6S_UW
K_U07	posługiwać się specjalistyczną terminologią nauk historycznych i podstawową terminologią wybranych nauk humanistycznych i społecznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.	P6S_UK
K_U08	konstruować różnego typu złożone wypowiedzi pisemne i ustne o charakterze naukowym i popularnonaukowym na wybrane tematy z zakresu nauk historycznych oraz oceniać wypowiedzi innych zgodnie z zasadami krytyki naukowej.	P6S_UK
K_U09	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.	P6S_UK
K_U10	tłumaczyć samodzielnie proste źródła w j. łacińskim.	P6S_UK
K_U11	zaplanować i zorganizować pracę w zespole.	P6S_UO
K_U12	śledzić postęp badań w swojej dyscyplinie i obszarze zainteresowań zawodowych oraz samodzielnie rozszerzać wiedzę.	P6S_UU
K_U13	posługiwać się cyfrowymi i innymi zaawansowanymi technikami komunikacyjnymi i narzędziami przechowywania i opracowania informacji, prezentacji i przekazywania wiedzy z zakresu historii.	P6S_UW, P6S_UK
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		

K_K01	krytycznej oceny różnego typu świadectw przeszłości oraz przedstawianych przez innych interpretacji tych świadectw.	P6S_KK
K_K02	wykorzystywania wiedzy historycznej jako narzędzia poznawania aktualnych zjawisk i procesów oraz rozwiązywania problemów współczesnego życia politycznego, społeczno-gospodarczego i kulturalnego.	P6S_KK
K_K03	postrzegania otaczającej przestrzeni jako zapisu przeszłości i aktywnego włączania się w ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego.	P6S_KO
K_K04	upowszechniania wiedzy historycznej w celu podnoszenia kapitału kulturowego różnych grup społecznych, kształtowania więzi społecznych i wzorców kulturowych oraz zwalczania stereotypów i uprzedzeń.	P6S_KO
K_K05	wykorzystywania wiedzy historycznej i umiejętności właściwych dla warsztatu historyka w celu przedsiębiorczego rozwiązywania różnych zadań w życiu zawodowym i społecznym, także wykraczających poza dyscyplinę historia, w zmieniających się warunkach.	P6S_KO
K_K06	poszanowania standardów pracy naukowej oraz przestrzegania norm etycznych w pracy badawczej historyka i w popularyzacji wiedzy historycznej.	P6S_KR

Tab. 2 Efekty uczenia się zakładane dla kierunku Historia II stopnia, profil ogólnoakademicki

Nazwa kierunku studiów: historia Poziom kształcenia: drugiego stopnia Profil kształcenia: ogólnoakademicki		
Symbol efektów uczenia się dla programu studiów	Efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4

Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	w stopniu pogłębionym specyfikę przedmiotową i metodologiczną historii, w tym zwłaszcza metody krytyki źródeł, wnioskowania historycznego oraz etapy postępowania badawczego.	P7S_WG
K_W02	w stopniu pogłębionym wybraną epokę historyczną i obszar badań historycznych; uwarunkowania i złożone zależności między wybranymi zjawiskami i procesami w tym zakresie.	P7S_WG
K_W03	w stopniu pogłębionym źródła historyczne wykorzystywane w badaniach nad wybraną epoką i obszarem badań historycznych; rozumie przyczyny gatunkowej i typologicznej zmienności źródeł w czasie oraz sposoby ich rozpoznawania, opisu i klasyfikowania.	P7S_WG
K_W04	w stopniu pogłębionym historię historiografii oraz współczesne teorie, prądy i szkoły badawcze związane z wybraną epoką i obszarem badań historycznych.	P7S_WG
K_W05	w stopniu pogłębionym nauki pomocnicze historii, ze szczególnym uwzględnieniem nauk wykorzystywanych w badaniach nad wybraną epoką i obszarem badań historycznych.	P7S_WG
K_W06	związki między historią a innymi dyscyplinami nauk i znaczenie interdyscyplinarności dla rozwoju historiografii w przeszłości i obecnie oraz możliwości zastosowania osiągnięć innych nauk we własnej pracy badawczej	P7S_WG
K_W07	szczegółową terminologię specjalistyczną z zakresu nauk historycznych oraz terminologię innych wybranych nauk humanistycznych i społecznych; rozumie potrzebę ich stosowania w komunikacji naukowej; rozumie naturę języka jako narzędzia komunikacji w naukach historycznych i historyczną zmienność znaczeń słów i pojęć.	P7S_WG
K_W08	etniczne, kulturowe, ideologiczne, polityczne i inne uwarunkowania prowadzenia badań historycznych oraz zmienność tych uwarunkowań w czasie i przestrzeni, a także wpływ tych uwarunkowań na własną postawę badawczą oraz postawy innych badaczy.	P7S_WK
K_W09	wpływ uwarunkowań historycznych na świadomość i tożsamość współczesnych społeczeństw oraz na przebieg wybranych procesów politycznych, społecznych, ekonomicznych i kulturowych we współczesnym świecie; rozumie sposoby wykorzystywania wiedzy o przeszłości w tych procesach.	P7S_WK

K_W10	pojęcia prawa autorskiego i zasady ochrony własności intelektualnej w pracy zawodowej historyka.	P7S_WK
_W11	potrzebę prowadzenia pracy badawczej w relacji z otoczeniem społecznym oraz przedsiębiorczego wykorzystywania wiedzy historycznej w odpowiedzi na zróżnicowane potrzeby społeczne.	P7S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi		
K_U01	samodzielnie wyszukiwać, selekcjonować oraz porządkować źródła historyczne i opracowania do wybranego zagadnienia; prowadzić wieloaspektową krytykę źródeł historycznych z wykorzystaniem narzędzi nauk pomocniczych historii, w tym narzędzi cyfrowych, i na podstawie ich analizy formułować krytyczne sądy.	P7S_UW
K_U02	ocenić zgodnie z zasadami krytyki naukowej stan badań nad wybranym źródłem i problemem badawczym oraz różne propozycje interpretacyjne i metodologiczne występujące w tych badaniach.	P7S_UW
K_U03	samodzielnie formułować złożone problemy badawcze z zakresu historii, dobierać metody i specjalistyczne narzędzia służące ich rozwiązaniu, stawiać hipotezy i je testować oraz prezentować wyniki swoich badań w różnych formach i przy wykorzystaniu różnego typu narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.	P7S_UW
K_U04	integrować wiedzę z różnych nauk historycznych i innych dyscyplin humanistycznych i społecznych oraz stosować ją w typowych i nietypowych sytuacjach zawodowych.	P7S_UW
K_U05	porozumiewać się przy użyciu różnych kanałów i specjalistycznych technik komunikacyjnych ze specjalistami w zakresie nauk historycznych i innych dyscyplin humanistycznych oraz przekazywać wiedzę o historii niespecjalistom.	P7S_UK
K_U06	prowadzić dyskusję naukową z wykorzystaniem wyników własnych badań oraz poglądów innych autorów, samodzielnie formułować płynące z niej wnioski oraz tworzyć syntetyczne podsumowania.	P7S_UK
K_U07	posługiwać się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, w tym w zakresie tematyki związanej z kierunkiem studiów, przy wykorzystaniu specjalistycznej terminologii.	P7S_UK

K_U08	organizować pracę w zespole, współdziałać z partnerami o różnych kompetencjach w ramach zespołu oraz kierować pracą zespołu w procesie realizacji zadań z zakresu badań historycznych i upowszechniania wiedzy historycznej.	P7S_UO
K_U09	śledzić postęp badań w swojej dyscyplinie i obszarze zainteresowań zawodowych, samodzielnie zdobywać wiedzę i poszerzać umiejętności badawcze, rozwijać zainteresowania oraz kierować własną karierą zawodową, a także udzielać wsparcia innym osobom w tym zakresie.	P7S_UU
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K_K01	oceny poziomu własnych umiejętności i kompetencji zawodowych, przyjmowania i ustosunkowywania się do recenzji swej pracy naukowej i zawodowej oraz prezentowania aktywnej i krytycznej postawy wobec przekazywanych mu treści.	P7S_KK
K_K02	stosowania zdobytej wiedzy, umiejętności warsztatowych i metody naukowej w rozwiązywaniu różnorodnych problemów i zadań zawodowych oraz jest gotów do korzystania z opinii ekspertów w przypadkach wykraczających poza jego kompetencje.	P7S_KK
K_K03	uznawania znaczenia wiedzy o przeszłości w kształtowaniu tożsamości współczesnych wspólnot lokalnych, regionalnych, religijnych, narodowych, ponadnarodowych i innych; ma pogłębioną świadomość znaczenia historii dla utrzymania i rozwoju więzi społecznej na różnych poziomach oraz roli historyka w tym procesie.	P7S_KO
K_K04	podejmowania działań służących ochronie dziedzictwa historycznego i kulturowego oraz inspirowania innych do aktywności prowadzącej do realizacji tego celu oraz jest gotów do upowszechniania wiedzy historycznej za pomocą różnych kanałów komunikacji i wśród różnych adresatów.	P7S_KO
K_K05	podejmowania działań służących twórczemu i przedsiębiorczemu wykorzystaniu wiedzy historycznej i umiejętności warsztatowych historyka w odpowiedzi na zapotrzebowanie otoczenia społecznego, w projektach społeczno-kulturowych, edukacyjnych i innych.	P7S_KO
K_K06	samodzielnego identyfikowania dylematów związanych z wykonywaniem zawodu oraz społeczną odpowiedzialnością historyka, rozumie konieczność przestrzegania norm etycznych, standardów obowiązujących w pracy badawczej historyka i w popularyzacji wiedzy historycznej, a także do podejmowania działań na rzecz przestrzegania tych zasad przez innych.	P7S_KR

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Łukasz Niesiołowski-Spano	dr hab. - Dyrektor Instytutu Historycznego UW
Marek Pawełczak	dr hab. - Zastępca Dyrektora IH ds. Studenckich
Aneta Pieniądz	dr hab. - Kierownik Studiów Zaocznych i Podyplomowych IH UW
Aleksander Wolicki	dr hab. - Zastępca Dyrektora IH UW ds. ogólnych
Dobrochna Kałwa	dr - Pełnomocnik Dyrektora IH UW ds. kontaktów zagranicznych i popularyzacji nauki
Katarzyna Wagner	dr - Sekretarz Dyrekcji IH UW
<u>Współpraca:</u>	prof. dr hab. Alicja Kulecka - koordynator specjalizacji archiwistycznej dr hab. Katarzyna Błachowska - Przewodnicząca Komisji Dydaktycznej Rady Naukowej IH UW dr Piotr Kroll - koordynator praktyk dydaktycznych dr hab. Marcin Zaremba - Koordynator specjalizacji popularyzatorskiej

Spis treści

Efekty uczenia się ocenianego kierunku dla każdego poziomu i profilu studiów	1
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	8
Prezentacja uczelni	10
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	12
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	12
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	18
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	51
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	69
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	77
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	79
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	82
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	84
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	89
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	91
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	99
Część III. Załączniki	101
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	101
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	112
Załącznik nr 3. Wykaz materiałów dodatkowych	113

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Warszawski to największa polska uczelnia. Na UW zatrudnionych jest ponad 7 tys. osób, kształci się ok. 45 tys. studentów na studiach I i II stopnia, 3 tys. na studiach doktoranckich oraz 3 tys. słuchaczy na studiach podyplomowych. Wśród studentów i doktorantów jest 4,8 tys. obcokrajowców. Studia oraz badania naukowe są prowadzone na 21 wydziałach, a także w blisko 30 kolegiach, centrach i ośrodkach naukowo-dydaktycznych. Według międzynarodowych rankingów szkół wyższych Uniwersytet Warszawski znajduje się w grupie 3% najlepszych uczelni świata, a około 20 programów studiów jest co roku uwzględnianych na listach klasyfikujących najlepsze kierunki nauczania, takich jak QS World University Ranking czy Eduniversal Best Masters and MBA Ranking.

Obecnie Uniwersytet koncentruje się na rozwoju badań, szczególnie projektów interdyscyplinarnych o zasięgu międzynarodowym, dotyczących tematów ważnych społecznie. Blisko 1/3 budżetu uczelni, wynoszącego ok. 1,5 miliarda zł, stanowią środki pozyskane na działalność naukową, a ich źródłem są m.in. granty przyznawane w konkursach krajowych oraz europejskich. Pracownicy Uniwersytetu zdobyli 14 z 32 dotacji przyznanych polskim instytucjom w najbardziej prestiżowych europejskich konkursach badawczych Europejskiej Rady ds. Badań (ERC). W obecnej perspektywie finansowej UE (2014–2020), naukowcy z UW otrzymali ponad 50 grantów z programu Horyzont 2020. Od 2016 roku uczelnia ma prawo posługiwać się wyróżnieniem HR Excellence in Research, przyznawanym przez Komisję Europejską a potwierdzającym, że uczelnia spełnia standardy Europejskiej Karty Naukowca. Uniwersytet współpracuje z ok. 800 partnerami zagranicznymi, spośród których 400 instytucji z 73 krajów podpisało z uczelnią umowę o bezpośredniej kooperacji. Uczelnia aktywnie działa w międzynarodowych stowarzyszeniach na rzecz integracji i rozwoju szkolnictwa wyższego, należy do 100 globalnych sieci naukowych oraz wielu konsorcjów powołanych do realizacji konkretnych projektów badawczych. W 2018 roku Uniwersytet Warszawski, Sorbonne Université, Uniwersytet w Heidelbergu, Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet w Kopenhadze oraz Uniwersytet w Mediolanie utworzyły sojusz 4EU+ (European University Alliance), który znalazł się w gronie laureatów europejskiego konkursu na Uniwersytety Europejskie (2019).

Strategicznym celem Uniwersytetu Warszawskiego jest osiągnięcie jak najlepszej pozycji w europejskiej czołówce uczelni badawczych oraz możliwie najwyższej rozpoznawalności na arenie międzynarodowej. UW wziął udział w konkursie MNiSW: Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza, licząc na uzyskanie statutu uczelni badawczej. Pełnemu wykorzystaniu potencjału uczelni służy m.in. wieloletni program rozwoju, którego realizacja przewidziana jest do roku 2025. Jego celem jest wzmocnienie nauk humanistycznych i społecznych, zacieśnianie współpracy między wydziałami, ułatwienie współdziałania z otoczeniem społecznym i gospodarczym oraz sprzyjanie międzynarodowej wymianie akademickiej.

Instytut Historyczny UW został utworzony w 1930 roku i od tego czasu nieprzerwanie prowadzi działalność naukową i dydaktyczną w zakresie historii. IH UW wchodzi w skład Wydziału Historycznego UW. Rada Wydziału Historycznego pełni funkcję organu odpowiedzialnego za działalność dydaktyczną w Instytucie Historycznym, współpracując w

tym zakresie z Radą Naukową IH UW. Rada Naukowa IH nadzoruje działalność dydaktyczną IH zgodnie z Regulaminem Wydziału, poprzez Komisję Dydaktyczną. Bezpośredni nadzór nad dydaktyką sprawują Zastępca Dyrektora IH ds. Studenckich, Kierownik Studiów Zaoczych i Podyplomowych, Kierownicy Zakładów oraz koordynatorzy specjalizacji.

Studia na kierunku historia prowadzona na UW przez Instytut Historyczny zajęły dwukrotnie pierwsze miejsce wśród ocenianych kierunków w dyscyplinie w rankingu "Perspektyw", w latach 2017/2018, 2018/2019. Studia historyczne na UW są jedynymi studiami w dyscyplinie historia prowadzonymi w Polsce odnotowanymi w światowym rankingu QS Top Universities (w 2018, 2019 w przedziale 151-200 miejsce na świecie). W parametryzacji osiągnięć naukowych za lata 2012-2016 Wydział Historyczny UW uzyskał kategorię A.

Nowy Statut Uniwersytetu Warszawskiego (wchodzący w życie 1 października 2019 r.), przewidując rozwiązania przejściowe w okresie transformacji, tworzy nowe ramy ustrojowe dla działalności dydaktycznej, naukowej i organizacyjnej UW. Dziekan Wydziału Historycznego, Rada Wydziału Historycznego oraz Rada Naukowa Instytutu Historycznego zachowują swój mandat, a ich kadencje trwają do 31 sierpnia 2020 roku (§ 160, 161). Prodziekan ds. Studenckim (obecnie na WH funkcję tę pełni dr hab. Krzysztof Skwierczyński) zachowuje swoją funkcję do 30 września 2020 r. (§ 177). Dyrektor IH zachowuje swoją funkcję do czasu wejścia w życie nowego Regulaminu Wydziału (§ 165, ust. 8). Prodziekan ds. Studenckich, z dniem 1 października 2019, będzie miał możliwość powołania kierowników studiów, wykonujących w imieniu prodziekana wszystkie funkcje w zakresie powierzonych sobie kierunków studiów.

Nowy Statut UW przenosi kompetencje monitorowania procesu dydaktycznego z Rad Wydziału na Rady Dydaktyczne, których kompetencje opisuje § 68-69 oraz § 163 Statutu. Proces powoływania Rady Dydaktycznej dla kierunku historia oraz wyboru jej członków powinien zakończyć się do połowy listopada 2019 roku. Do tego czasu jej kompetencje ma nadal Rada Wydziału Historycznego (§ 163 ust. 4).

Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Studia na kierunku historia, prowadzone na Uniwersytecie Warszawskim przez Instytut Historyczny, odwołują się do 90 lat tradycji nauczania i badań historycznych na UW oraz stanowią odpowiedź na potrzeby dnia dzisiejszego. Program studiów historycznych jest połączeniem wypracowanych wieloletnią praktyką form kształcenia studentów z najnowszymi tematami i metodami prowadzenia zajęć, wykorzystującymi nowoczesne technologie.

Kształcenie w Instytucie Historycznym wpisuje się w cele i misję Uniwersytetu Warszawskiego (określonych w Załączniku do Uchwały nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii UW) oraz główne cele strategiczne i misję Wydziału Historycznego (uchwalonych przez Radę Wydziału Historycznego na posiedzeniach 26.09.2012 r., z poprawkami 24.10.2012 r.). Podstawowe cele UW zostały sformułowane już w 1816 r.: „Uniwersytet ma nie tylko utrzymywać w narodzie nauki i umiejętności w takim stopniu, na jakim już w świecie uczonym stanęły, ale nadto doskonalić je rozkrzewiać i teorię ich do użytku społeczności zastosowywać”. Uniwersytet realizuje te cele, opierając swe działania na czterech zasadach: (1) fundamentem działania UW jest jedność nauki i nauczania; (2) społeczną misją UW jest zapewnienie dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności wszystkim tym, którzy mają do tego prawo; (3) obywatelską misją UW jest kształtowanie takich elit Rzeczypospolitej, które będą w swej działalności posługiwać się *Imperio rationis*, a nie *ratione imperii*. W ten sposób mają być rozwijane umiejętności współpracy niezależnie od różnic politycznych, ideowych i wyznaniowych; (4) kulturalną misją UW jest synteza wartości uniwersalnych i lokalnych, a więc uczenie, jak łączyć to, co globalne, z tożsamością kulturową regionów. Misja ta realizowana jest z uwzględnieniem długotrwałych celów programowych odnoszących się do trzech obszarów: nauczania, nauki i uniwersytetu w swoim otoczeniu.

Dydaktyka prowadzona w IH UW na kierunku Historia realizuje poszczególne cele zarysowane w Strategii Wydziału Historycznego w zakresie dydaktyki poprzez: (Ad 1) wzbogacanie – zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi – oferty studiów licencjackich i magisterskich, przynoszących studentom satysfakcję osobistą oraz gwarantujących im silną pozycję na krajowym i zagranicznym rynku pracy; (Ad 5) zwiększanie liczby studentów zagranicznych, w szczególności tych pochodzących z krajów ościennych oraz z krajów spoza Unii Europejskiej; (Ad 6) wzmacnianie kompetencji społecznych studentów i ich przygotowanie do partycypacji w życiu publicznym poprzez rozwijanie takich umiejętności, jak: praca zespołowa, prowadzenie rzeczowej dyskusji, formułowanie merytorycznych argumentów, wypowiedzanie swoich racji z zachowaniem szacunku dla innych oraz uświadomienie młodym ludziom konieczność przestrzegania norm etycznych w pracy naukowej, życiu społecznym i politycznym; a w szczególności (Ad 4) zapewnienie wysokiej jakości kształcenia poprzez:

- dbałość o wprowadzanie do dydaktyki akademickiej najnowszych ustaleń naukowych,

- podnoszenie kompetencji dydaktycznych pracowników naukowych,
- zapraszanie zagranicznych nauczycieli akademickich (profesorów wizytujących) do prowadzenia zajęć dydaktycznych,
- współpracę przy projektowaniu i realizowaniu programu studiów z interesariuszami zewnętrznymi, w szczególności z ośrodkami naukowymi specjalizującymi się w badaniach edukacyjnych (np. Instytut Badań Edukacyjnych) oraz z pracodawcami,
- zwiększanie mobilności studentów w ramach wymiany międzynarodowej i krajowej,
- włączanie najzdolniejszych studentów do prac badawczych poprzez ich udział w grantach i konferencjach naukowych,
- monitorowanie jakości kształcenia przez Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Poszczególne cele szczegółowe zawarte w ogólnym strategicznym celu Wydziału Historycznego UW (cel 2) pod hasłem: “Stworzenie pełnej, spójnej i atrakcyjnej oferty dydaktycznej na wszystkich poziomach nauczania, spełniającej oczekiwania studentów oraz zwiększającej ich szanse na zmiennym rynku pracy” stanowią część średniookresowej strategii WH na lata 2012-2018 uchwalonych przez Radę Wydziału w dniu 23 września 2015.

Cele szczegółowe realizowane są w Instytucie Historycznym UW poprzez zróżnicowane działania:

- “Doskonalenie programu kształcenia na studiach I i II stopnia oraz na studiach podyplomowych” (2.1) ilustrują m.in. modyfikacja specjalizacji nauczycielskiej czy wprowadzenie do programu studiów I stopnia przedmiotu “Wstęp do pisania prac akademickich”, a także gruntowne przemodelowanie programu studiów II stopnia.
- “Tworzenie i rozwijanie obcojęzycznych programów studiów oraz włączanie Wydziału w programy międzynarodowe, wspieranie procesu dydaktycznego poprzez włączanie w proces dydaktyczny naukowców zagranicznych” (2.4) znajdują odzwierciedlenie w poszerzeniu oferty zajęć anglojęzycznych oraz rosnącą liczbą zagranicznych badaczy włączanych w proces kształcenia w IH UW.
- “Rozwijanie refleksji nad dydaktyką akademicką, podnoszenie kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich wydziału i przygotowanie do ich certyfikacji” (2.5.) poprzez utrzymywanie relacji z interesariuszami zewnętrznymi, pomagającymi oceniać skuteczność procesu kształcenia, poprzez stałe monitorowanie procesu dydaktycznego przez Dyрекcję IH, Radę Naukową IH, Kierowników Zakładów oraz Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej (organizującej również posiedzenia w formule otwartej).
- “Doskonalenie wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia” (2.6.) poprzez współpracę IH z Wydziałowym Zespołem Zapewniania Jakości Kształcenia, prowadzenie regularnego procesu ewaluacji zajęć poprzez ankiety studenckie, regularne hospitowanie zajęć dydaktycznych (zgodnie z procedurami hospitacji, uchwalonymi przez Radę Wydziału 23.04.2008 ze zmianami 21.11.2012).

Tradycją studiów historycznych na UW jest konsekwentne wcielanie w życie postulatów powiązania badań naukowych z procesem kształcenia, zapisanych w strategiach UW oraz

Wydziału Historycznego. Zatrudnieni w IH UW nauczyciele akademicy w przeważającej większości zajmują stanowiska naukowo-dydaktyczne (70 osób), tylko 3 pracowników zatrudnionych jest na etatach dydaktycznych. Postulat związania badań z procesem nauczania realizowany jest przede wszystkim poprzez dopuszczenie różnorodności tematów omawianych podczas ćwiczeń kursowych z epok historycznych (co jest wyróżniającą cechą akademickiego *curriculum* na kierunku Historia w IH UW od dekad). Ćwiczenia, a także – co oczywiste – wykłady monograficzne, konwersatoria i seminaria prezentują wyniki badań poszczególnych prowadzących. Program nie tworzy ścisłego i nierozzerwalnego związku między wykładem kursowym i ćwiczeniami, co jest częstą praktyką na polskich uczelniach. Poza pierwszym rokiem studiów 1-go stopnia, gdzie oferowane są kursowe wykłady z “Historii starożytnej Grecji” (I sem.) i “Historii starożytnego Rzymu” (II sem.) – co jest koniecznością wobec braku wyrobienia akademickiego studentów rozpoczynających studia – w ofercie studiów historycznych znajdują się wykłady o charakterze monograficznym oraz ćwiczenia z epok historycznych (z podziałem na historię Polski i powszechną), na których prezentowane są rozmaite tematy i różne źródła. Ta różnorodność pozwala nie tylko na to, by wykładowcy uczyli głównie tego, nad czym pracują, ale również tworzą zróżnicowaną ofertę tematów zajęć, dających studentom możliwość wyboru tematów zajęć, co ze swej natury podnosi atrakcyjność studiów poprzez ich bardziej zindywidualizowany kształt.

Kształcenie warsztatu, a zatem głównych narzędzi pracy historyka, odbywa się nie tylko na ćwiczeniach z epok historycznych, lecz również podczas zajęć ze “Wstępu do badań historycznych” i “Nauk pomocniczych historii” poszczególnych epok (zawsze o charakterze ćwiczeń warsztatowych, realizowanych w małych grupach), które mają bardziej wystandaryzowany charakter, a zatem zbliżone do siebie tematy zajęć. I tu jednak prowadzący mają możliwość wprowadzania nowych materiałów i tematów, poszerzając i zmieniając tematykę zajęć, dobierając do nich dowolnie przez siebie wybierane źródła.

Materiał o charakterze podręcznikowym prezentowany jest jedynie sporadycznie (np. podczas wykładów kursowych na I roku) i to zazwyczaj w wypadkach wymagających takiego specjalnego wsparcia, np. dla studentów pierwszego roku lub na studiach zaocznych, gdzie zamiejscowi studenci o ograniczonym czasie wolnym nie są w stanie w analogicznym stopniu jak studenci stacjonarni sami zapoznać się z podstawową faktografią. Znajomość wulgaty podręcznikowej weryfikowana jest – u wszystkich studentów – podczas egzaminów epokowych, które mają charakter ustny i odbywają się indywidualnie. Formuła taka pozwala z jednej strony zachować różnorodność tematyki na wykładach i zajęciach aktywizujących, z drugiej zaś - od początku studiów zmusza studentów do pracy nad doskonaleniem kompetencji w zakresie samodzielnego poszerzania wiedzy, planowania i organizacji procesu uczenia się, a także pozwala na weryfikację postępów w zakresie rozwoju umiejętności komunikacji naukowej.

Rok akademicki 2019/2020 jest rokiem wdrażania nowego programu studiów II stopnia na kierunku Historia. Dotychczasowy program, oparty na obowiązkowych blokach tematycznych oraz specjalizacjach zawodowych, zastąpiony został programem dzielącym przedmioty na grupy ze względu na ich profil i tematykę, z których to grup student samodzielnie dobiera zajęcia, kształtując swój indywidualny plan studiów.

Nowy program tworzy studentom ramy organizacyjne zbliżone do Indywidualnego Toka Studiowania, a po części nawiązuje do modelu realizowanego w ramach elitarnych

Międzywydziałowych Studiów Humanistycznych UW. Cechą charakterystyczną programu jest odejście od sztywnego *curriculum* akademickiego programu, na rzecz wymogu realizacji programu opartego na indywidualnych wyborach przy wsparciu opiekuna naukowego/promotora pracy magisterskiej.

Zmiany w koncepcji kształcenia służą wzmocnieniu badawczego charakteru studiów, poprzez wprowadzenie grup zajęć służących rozwojowi wysokospecjalistycznych umiejętności warsztatowych oraz z zakresu komunikacji naukowej. Możliwe będzie także lepsze przygotowanie studenta i absolwenta historii do pracy w warunkach zmiany technologicznej poprzez wprowadzenie przedmiotów kształtujących umiejętności opracowywania nowych typów źródeł historycznych (źródła cyfrowe, źródła masowe, cyfrowe źródła wizualne) przy zastosowaniu metod z pogranicza nauk humanistycznych i ścisłych oraz upowszechniania wyników badań historycznych z wykorzystaniem różnych mediów (historia cyfrowa). Nowością jest także wprowadzenie zajęć rozwijających przedsiębiorczość studenta i absolwenta oraz położenie nacisku na rozwój umiejętności miękkich (zwłaszcza komunikacyjnych oraz z zakresu projektowania i organizowania pracy własnej i innych, także w zespole).

Program uwzględnia także postulat elitaryzacji studiów II stopnia w sensie podniesienia wyjściowych kryteriów merytorycznych, których spełnienia będzie się oczekiwać od uczestników poszczególnych zajęć – tym samym ograniczone będzie, oceniane bardzo krytycznie przez znaczną część studentów, zjawisko nierównych kompetencji uczestników zajęć, które zmuszało kadrę dydaktyczną do ograniczania wymagań, a co za tym idzie, nie przynosiło studentom satysfakcjonujących efektów uczenia się. Jednocześnie, studia nie będą zamknięte przed osobami bez przygotowania humanistycznego, w tym zwłaszcza historycznego, dzięki utrzymaniu zajęć uzupełniających i stworzeniu możliwości do indywidualnego wyrównywania deficytów w ramach indywidualnego planu studiów. Tym samym studia mają lepiej przygotowywać do przyszłej kariery naukowej zainteresowanych nią studentów, a zarazem wyposażać absolwentów niewiążących swej przyszłości z nauką w takie kompetencje, które otworzą przed nimi szansę realizacji kariery zawodowej w wielu różnych obszarach rynku pracy, również niepowiązanych bezpośrednio z humanistyką.

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego zaproszeni do zrecenzowania koncepcji kształcenia i założeń programu studiów II stopnia zwracali w pierwszym rzędzie uwagę na wartość, jaką będzie miało kształcenie umiejętności pożądaných przez pracodawców zwłaszcza w zakresie komunikacji, samodzielnego gromadzenia i analizowania informacji (danych o różnym charakterze), w tym odczytywania informacji ukrytej, myślenia analitycznego, wnioskowania pośredniego i bezpośredniego, priorytetyzowania, planowania pracy i kreatywnego rozwiązywania problemów pojawiających się w trakcie realizacji zadań. Ponadto konsultanci, recenzenci oraz studenci zgodnie podkreślali wartość zwiększenia umiejętności tworzenia różnego typu tekstów, w tym w j. angielskim, oraz rozwoju kompetencji w zakresie komunikacji werbalnej, w tym sztuki argumentowania. Duże znaczenie w przygotowywaniu studentów do radzenia sobie z sytuacjami zawodowymi ma wdrażanie ich od początku studiów do samodzielnego decydowania o ścieżce dydaktycznej (w modelu

analogicznym do procesu planowania ścieżki kariery w życiu zawodowym) przy wsparciu opiekuna i mentora.

Recenzujący i opiniujący program specjaliści działający w różnych obszarach rynku pracy wskazali, że profil absolwenta, który można nakreślić na podstawie programu, odpowiada kompetencjom wymaganym w następujących zawodach (pozaakademickich i poza edukacją formalną): pracownik przemysłów kreatywnych, pracownik PR i CSR, analityk (biznesowy, ryzyka operacyjnego, procesowy, marketingowy, informacji), specjalista ds. strategii marketingowych; specjalista ds. doskonalenia procesów; specjalista ds. komunikacji; specjalista ds. zarządzania wiedzą; copywriter (w reklamie) lub pracownik działu strategii reklamowej, dziennikarz. Zwrócono także uwagę na użyteczność wynoszonych ze studiów umiejętności w zawodach związanych z administracją publiczną (lokalną i państwową), z instytucjami polityczno-społecznymi, z instytucjami kultury, w pracy w NGO i think-tankach.

Zarówno programy, jak i praktyka ich realizacji opierają się na przekonaniu (wynikającym z doświadczenia), że najlepsze wyniki przynosi kształcenie o cechach zindywidualizowanych. Studenci zatem pracują w małych grupach zajęciowych, mają możliwość wyboru prowadzących zajęcia i swobodnie wybierają sobie tematykę tych zajęć. Studenci sami wybierają opiekunów prac rocznych, promotorów prac dyplomowych (licencjat, magisterium), oceniając zbieżność własnych zainteresowań z zainteresowaniami badawczymi pracowników. Ograniczenie liczebności grup ćwiczeniowych, seminariów i konwersatoriów pozwala wykładowcom poznać kompetencje poszczególnych uczestników zajęć, a dzięki temu skuteczniej prowadzić proces kształcenia i precyzyjniej oceniać efekty pracy studentów.

Kolejnym ważnym aspektem kształcenia na studiach historycznych – również stanowiących realizację postulatów zapisanych w strategii UW i WH – jest włączanie studentów w prace badawcze. Dzieje się tak już na studiach pierwszego stopnia, gdzie np. prace roczne mają już od pierwszego roku charakter wprawek w pracę badawczą: polegają na opracowaniu wyznaczonego tematu, na podstawie wskazanych tekstów źródłowych. Umiejętności pracy badawczej, wnioskowania oraz analizy rozwijane podczas zajęć kursowych znajdują swoje zwieńczenie w pracach dyplomowych, często już na etapie prac licencjackich mających charakter oryginalnych opracowań naukowych.

Program studiów historycznych na UW na studiach pierwszego i drugiego stopnia tworzy przemyślany kompleks przedsięwzięć dydaktycznych, ukierunkowany na uzyskanie stopniowego i równomiernego przyrostu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, od pracy ze świeżo przyjętymi maturzystami, którym oferowany jest sztywniejszy zestaw zajęć, przez studentów drugiego i trzeciego roku studiów licencjackich, podczas których mają coraz większy zakres swobody w modelowaniu swojego programu studiów, po studia drugiego stopnia, na których wszyscy studenci kształtują swoją ścieżkę edukacyjną według swoich potrzeb i zainteresowań, a których zwieńczeniem jest praca magisterska, będąca faktycznym projektem badawczym, sprawdzającym kompetencje warsztatowe, intelektualne i profesjonalne przyszłych absolwentów. Nacisk kładziony jest zwłaszcza na możliwie efektywne przechodzenie studentów od przyswojonego i zinternalizowanego na

przedakademickich etapach edukacji tradycyjnego, podawczego przeważnie modelu kształcenia ku formom aktywizującym, włączający wszystkich uczestników zajęć w sposób, w którym możliwe jest także wyrównywanie wyjściowych deficytów. W zakresie kompetencji społecznych zwraca się uwagę na rozwój umiejętności pracy w grupie, interakcji, dyskusji, burzy mózgów prowadzącej do formułowania wspólnych wniosków, a także na zdobywanie przez studenta własnych doświadczeń poprzez próby samodzielnego zastosowania w praktyce umiejętności zdobywanych podczas zajęć (np. prace roczne). Celem jest rozwijanie u studentów wewnętrznej motywacji do uczenia się i dzielenia się wiedzą. W IH UW pielęgnowany jest model relacji „mistrz-uczeń” (realizujący się przede wszystkim poprzez promotorstwo oraz indywidualną opiekę naukową), rozumiany w sposób klasyczny, nie tylko jako osobista relacja przekazywania wiedzy, ale także wartości, w tym szczególnie tych, które składają się na etos naukowca, świadomego swej roli społecznej. Zakłada on towarzyszenie przez nauczyciela studentowi w procesie rozwoju z poszanowaniem jego indywidualnych potrzeb, budowanie wzajemnego zaufania i odpowiedzialności. Jednocześnie kadre nauczycielską IH UW łączy przekonanie o nierozzerwalnym związku praktyki badawczej i nauczania oraz roli przekazywania wiedzy w rozwoju badaczy.

W program studiów historycznych wpisano intencje formowania przyszłych absolwentów, jako krytycznych obserwatorów otaczającego ich świata, rozumiejących zjawiska współczesne w ich diachronicznym i przyczynowo-skutkowym wymiarze, potrafiących dokonać analitycznej interpretacji tekstu (bez względu na to, czy jest to tekst z epok dawnych, współczesna prasa czy inny wytwór kultury). Absolwenci wyposażeni zostają w umiejętności komunikacji, samodzielnego gromadzenia i analizowania informacji (danych o różnym charakterze), w tym odczytywania informacji ukrytej, myślenia analitycznego, wnioskowania pośredniego i bezpośredniego, priorytetyzowania, planowania pracy i kreatywnego rozwiązywania problemów pojawiających się w trakcie realizacji zadań. Obok umiejętności typowych dla warsztatu historyka, przydatnych w bardzo wielu obszarach współczesnego świata (przez administrację, prasę i inne media, po aktywność gospodarczą) studia historyczne dbają o wytworzenie lub utrwalenia postaw otwartości, tolerancji, znaczenia społecznych relacji i szacunku dla różnych tradycji kulturowych (realizując w ten sposób kolejne zapisy misji i strategii UW).

Kształcąc samodzielność badawczą i krytycyzm wobec źródeł, zapewniamy naszym absolwentom kompetencje przydatne w bardzo wielu obszarach życia społecznego i gospodarczego. Nasi absolwenci znajdują pracę w mediach, w administracji samorządowej i rządowej, w dyplomacji i pionie konsularnym, w muzeach i archiwach, w szkołach różnego profilu i szczebla, w organizacjach społecznych i pozarządowych (NGO i think-tanki), a także z sukcesem prowadzą samodzielną działalność gospodarczą. Profil absolwenta odpowiada kompetencjom wymaganym w takich zawodach jak pracownik przemysłów kreatywnych, pracownik PR i CSR, analityk (biznesowy, ryzyka operacyjnego, procesowy, marketingowy, informacji), specjalista ds. strategii marketingowych; specjalista ds. doskonalenia procesów; specjalista ds. komunikacji; specjalista ds. zarządzania wiedzą; copywriter (w reklamie) lub pracownik działu strategii reklamowej.

Wysokie kompetencje naukowe kadry IH ilustrują sukcesy w pozyskiwaniu funduszy na projekty badawcze, jakość osiągnięć naukowych, państwowe – a przede wszystkich – profesjonalne odznaczenia i nagrody, a także wyniki parametryzacji osiągnięć naukowych.

Wydział Historyczny uzyskał w ostatniej parametryzacji kategorię A. Budżet obecnie realizowanych w IH grantów badawczych wynosi ok. 20 mln. zł, na który składa się 46 grantów (NCN: 24; NPRH: 12; Diamentowe granty: 10). W IH realizowana była (2014-2018) polska część Advanced Grant ERC we współpracy z Uniwersytetem Oksfordzkim: *The Cult of Saints from its origins to circa AD 700*. Pracownicy IH publikują w tak prestiżowych wydawnictwach jak Brill, Oxford University Press, Franz Steiner Verlag czy Brepols.

Osiągnięcia naukowe pracowników IH zostały wyróżnione m.in. nagrodami Prezesa Rady Ministrów. Laureatami tej nagrody w ostatnich latach zostali: za całokształt dokonań: prof. Włodzimierz Borodziej (2015); prof. Michał Tymowski (2013); prof. Dariusz Kołodziejczyk (2012), za habilitację: dr hab. Jerzy Pysiak (2014), dr hab. Marek Pawełczak (2012); za pracę doktorską: dr Jacek Kordel (2018); dr Grzegorz Pac (2012).

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Studia I stopnia

Program studiów licencjackich zakłada opanowanie przez studentów wiedzy z zakresu całości historii Polski i powszechnej, w układzie chronologicznym i problemowym oraz nabycie umiejętności warsztatowych umożliwiających prowadzenie badań naukowych z zakresu historii oraz przekazywanie jej przy użyciu różnych narzędzi i technik komunikacji. Ponadto program skonstruowany jest w taki sposób, by procesowi przyswajania wiedzy i umiejętności związanych ściśle z dyscypliną towarzyszyło rozwijanie kompetencji przydatnych także w innych obszarach aktywności zawodowej lub też takich, które można wykorzystać na dalszych etapach kształcenia, także poza dyscypliną historia.

Trzyletni program dziennych studiów licencjackich na kierunku historia oparty jest na następujących założeniach, którym to założeniom podporządkowany jest dobór metod kształcenia:

- **indywidualizacja toku studiów** polegająca na znacznej swobodzie doboru zajęć w ramach wymaganych ćwiczeń kursowych i wykładów, a także pełnej swobodzie wyboru tematów i opiekunów prac pisemnych oraz seminariów dyplomowych; treść zajęć w ramach poszczególnych przedmiotów jest ściśle powiązana z kierunkami badań prowadzonych przez poszczególnych pracowników IH UW: każdy z prowadzących realizuje autorski program; dzięki temu studenci mają szansę zapoznać się z najnowszymi wynikami badań, a jednocześnie od samego początku kształtować i rozwijać swoje zainteresowania;
- **duża rola kształcenia w niewielkich grupach ćwiczeniowych.** Ćwiczenia kursowe i seminaria odbywają się w niewielkich grupach, co umożliwia bezpośredni kontakt studentów z wykładowcą oraz daje okazję do wypowiedzi i aktywnego rozwijania kompetencji warsztatowych wszystkim uczestnikom zajęć; nacisk kładziony jest na rozwój kompetencji komunikacyjnych, w tym budowanie wypowiedzi, prowadzenia

dyskusji naukowej, logicznego argumentowania itp. Zgodnie z *Zarządzeniem nr 2 dziekana Wydziału Historycznego UW z dnia 20 stycznia 2018 r.* minimalna liczebność grup zajęciowych wynosi w przypadku: ćwiczeń – 8 osób (mimo że na wydziale dopuszczalne jest prowadzenie ćwiczeń w grupach do 20 osób, limit górny w IH ustalono na 11 osób), seminaria – 5 osób, konwersatoria – 5 osób (mimo że na wydziale dopuszczalne jest prowadzenie konwersatoriów w grupach do 15 osób, limit górny w IH ustalono na 11 osób), lektoraty – 10 osób, translatoria – 5 osób, wykłady OGUN i kierunkowe – 15 osób, pozostałe wykłady – 6 osób, zajęcia terenowe – 12 osób na 1 prowadzącego.

- **duża rola pracy własnej studentów.** Rozwijaniu samodzielności studentów w zakresie planowania i organizowania procesu uczenia się oraz przysposabianiu do samodzielnej pracy naukowej służą pisemne prace roczne (“Wybrane problemy wielkich epok historycznych - praca badawcza”) oraz ustne egzaminy epokowe (“Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej”).

Podstawową metodą kształcenia wykorzystywaną na studiach I i II stopnia jest klasyczna metoda seminaryjna, polegająca na pracy w grupie pod kierunkiem nauczyciela, której podstawą jest wspólna analiza źródła historycznego. Jej zalety to: aktywizacja studentów jako uczestników zajęć i partnerów w dyskusji, interakcja między uczestnikami zajęć, wpajanie poszanowania dla odmiennych stanowisk i interpretacji, radzenia sobie z krytyką, a tym samym formowanie ważnych kompetencji społecznych, kształtowanie samodzielności studentów poprzez zobowiązanie ich do przygotowywania się do zajęć, zapoznanie się ze wskazaną literaturą przedmiotu, samodzielne wyszukanie dodatkowych informacji, a następnie wykorzystywanie doświadczeń wyniesionych z zajęć w samodzielnej pracy nad konkretnymi przypadkami źródłowymi.

Tę metodę stosuje się na warsztatowych **ćwiczeniach z epok historycznych**, obejmujących historię Polski oraz historię powszechną. Treści programowe ćwiczeń epokowych dotyczą wybranych zagadnień szczegółowych dotyczących dziejów różnych okresów i obszarów geograficznych, struktur społecznych i politycznych, zjawisk i procesów dziejowych poszczególnych epok, dyskutowanych na podstawie możliwie różnorodnego materiału źródłowego i w oparciu o wszechstronnie dobraną literaturę naukową. Począwszy od drugiego roku studiów studenci zapoznają się z materiałem źródłowym, o ile to możliwe, w języku oryginału (np. łacina). Od drugiego roku pracownicy mogą wymagać od studentów lektury opracowań w j. angielskim, wykorzystywana jest również literatura w innych językach nowożytnych, w zależności od kompetencji studentów. W ten sposób dodatkowo doskonalą się kompetencje językowe, w kierunku związanym z dyscypliną. Dzięki wdrażaniu studentów do tego modelu pracy na ćwiczeniach epokowych są oni w stanie w ciągu dwóch lat zdobyć umiejętności umożliwiające im uczestnictwo w seminariach dyplomowych, które mają już charakter spotkań *stricte* naukowych. Ta metoda kształcenia sprawia, że niewielkie znaczenie ma weryfikacja efektów uczenia się za pomocą testów i egzaminów pisemnych - dominującą formą jest, poza oceną ciągłą aktywności, kolokwium ustne. Studenci I roku rozpoczynający naukę zostają odgórnie przydzieleni do grup ćwiczeń z historii starożytnej. Zróżnicowane tematycznie ćwiczenia z historii starożytnej (zazwyczaj Grecja w sem. zimowym i Rzym w

sem. letnim) zawierają jednak u wszystkich prowadzących stały komponent polegający na zapoznaniu studentów z różnymi typami źródeł z epoki (m.in.: epos, poezja, historiografia, epigrafika, ikonografia, numizmatyka). Od drugiego semestru I roku studenci mają do wyboru od 5 do 8 grup ćwiczeniowych o różnym profilu tematycznym. Prowadzący poszczególne grupy dobierają treści kształcenia zgodne z własnymi zainteresowaniami i doświadczeniem badawczym. Dzięki temu studenci studiów licencyjnych uczą się warsztatu historycznego na materiale zgodnym z własnymi zainteresowaniami od osób posiadających wysokie kompetencje w danym obszarze badań.

Aby przygotować studentów do pracy w systemie seminaryjnym, wprowadzone zostały do programu **zajęcia o charakterze propedeutycznym**, realizowane na I roku studiów. Studenci zaliczają obowiązkowe ćwiczenia ze **“Wstępu do badań historycznych”** (WBH), które pozwalają im przyswoić sobie podstawowe umiejętności warsztatowe oraz elementy metodologii historii. Zgodnie z programem efekty uczenia się tego przedmiotu obejmują m.in. metody wnioskowania historycznego, zasady krytyki źródła, zasadnicze etapy postępowania badawczego historyka. Studenci zapoznają się z gatunkami prac historycznych i ich rolą w procesie komunikacji naukowej i społecznej, z uwarunkowaniami etycznymi pracy historyka, zasadami udostępniania tekstów, bibliotekami, archiwami i repozytoriami, również internetowymi upowszechniającymi wiedzę historyczną oraz ich społecznym i kulturowym znaczeniem. W ramach zaliczenia przedmiotu studenci uczą się samodzielnie zaprojektować i przeprowadzić kwerendę bibliograficzną. Ponadto studenci mają obowiązek zaliczenia przedmiotu **“Wstęp do pisania prac uniwersyteckich”** (WPPU), którego zadaniem jest opanowanie przez studentów warsztatu pisarskiego i podstaw aparatu naukowego stosowanego w literaturze historycznej oraz przyzwyczajenie ich do konstruktywnej krytyki i systemu recenzowania właściwego dla akademickiego systemu oceny tekstu naukowego. Weryfikacja efektów uczenia się studentów dokonywana jest przede wszystkim przez różnego typu drobne prace pisemne, udział w analizie przypadków. Zajęcia te wzorowane są na popularnych w systemie anglosaskim zajęciach z *Academic Writing*. Należy zaznaczyć, że Instytut Historyczny był jedną z pierwszych jednostek na UW i w kraju, która wprowadziła ten typ zajęć do programu studiów. W ten sposób IH UW starało się zaradzić negatywnym (dla jakości prac dyplomowych i całego procesu kształcenia) konsekwencjom zmian w systemie edukacji niższych szczebli, które spowodowały drastyczne obniżenie umiejętności pisania dłuższych tekstów przez studentów kolejnych roczników. Początkowo zajęcia traktowane były jako eksperyment, od kilku lat są one integralną częścią programu, a na modelu tych zajęć wypracowanym w IH UW zaczęły się wzorować inne kierunki humanistyczne i społeczne, wprowadzając takie zajęcia do swojej oferty.

Ze specjalistycznymi narzędziami warsztatowymi poszczególnych epok wykorzystywanymi w krytyce zewnętrznej i wewnętrznej różnego typu źródeł studenci zapoznają się na ćwiczeniach z **“Nauk pomocniczych historii”** (NPH) wielkich epok (średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.). Tylko w przypadku starożytności studenci uczą się elementów nauk pomocniczych podczas dwóch semestrów ćwiczeń epokowych. Studenci mają prawo swobodnego wyboru grupy zajęciowej z NPH. Zajęcia z NPH służą w pierwszym rzędzie kształtowaniu specjalistycznych umiejętności warsztatowych, niezbędnych w trakcie

przygotowywania pracy licencjackiej. Weryfikacja efektów odbywa się poprzez ocenę aktywnego udziału we wspólnej analizie przypadków oraz drobne prace sprawdzające poszczególne umiejętności. Wiedzę i umiejętności w zakresie posługiwania się nowoczesnymi narzędziami komunikacji, a także narzędziami cyfrowymi wspierającymi proces badawczy zdobywają na zajęciach z **“Technologii informacyjnych”**, gdzie zobowiązani są do realizacji prostych projektów.

Wiedzę teoretyczną na temat dyscypliny studenci rozwijają w ramach zajęć obowiązkowych na drugim roku (na studiach zaocznych na roku pierwszym), uczęszczając na wykład z **“Podstaw metodologii historii”**. W ramach tego przedmiotu zgłębiają specyfikę przedmiotową i metodologiczną nauki historycznej oraz wynikające z nich zróżnicowanie obszarów i kierunków badawczych historii, zapoznają się z wybranymi nurtami historiografii najważniejszymi dla poszczególnych obszarów i kierunków badawczych historii oraz wpływem różnych uwarunkowań (społecznych, politycznych, kulturowych, światopoglądowych, etnicznych, geograficznych) na stanowiska i perspektywy badawcze w naukach historycznych. Dzięki temu rozbudzana jest samoświadomość studentów jako historyków, otrzymują oni także narzędzia pozwalające im na krytyczną ocenę opracowań, z którymi stykają się na przykład w trakcie samodzielnej pracy (zob. niżej), a także bardziej świadome posługiwanie się metodami i narzędziami badawczymi, których uczą się na ćwiczeniach epokowych i NPH. Efekty uczenia się weryfikowane są najczęściej za pomocą testów z pytaniami otwartymi.

Na pierwszym roku studiów studenci uczestniczą w obowiązkowych **wykładach kursowych z historii starożytnej**, które umożliwiają im zapoznanie się z aktualnym stanem wiedzy w zakresie dziejów starożytnej Grecji i Rzymu. Zarówno wykłady, jak ćwiczenia z historii starożytnej pomagają studentom w samodzielnym opanowaniu wiedzy ogólnej na temat dziejów starożytnych i przygotowaniu się do ustnego egzaminu z historii starożytnej (przedmiot **“Węzłowe problemy cywilizacji starożytnych”**). Program studiów zakłada, że pod koniec pierwszego roku studiów studenci zyskują wystarczające kompetencje do samodzielnego zdobywania wiedzy ogólnej na temat danej epoki. Na drugim i trzecim roku studiów studenci samodzielnie zgłębiają najważniejsze problemy kolejnych epok historycznych, opanowują chronologię i faktografię. Sprawdzeniu wiedzy na temat głównych wydarzeń, struktur społecznych i politycznych, procesów i zjawisk tej epoki, jak również znajomości wybranych, w porozumieniu z egzaminatorem, tekstów źródłowych i opracowań naukowych, a także umiejętności ich interpretacji służy **przedmiot “Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej w świetle źródeł i monografii”** (i egzamin ustny typu A, który trwa co najmniej 90 minut). Przedmiot **“Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej”** (i egzamin ustny typu B) skoncentrowany jest w większej mierze na opanowaniu znajomości faktografii i chronologii danej epoki, jednak i w tym wypadku jego istotą jest przede wszystkim przyswojenie przez studenta umiejętności wiązania ze sobą faktów i zjawisk historycznych, myślenia w kategorii procesów historycznych i rozumienia ich złożonych uwarunkowań. Wśród kompetencji rozwijanych w ramach **“Węzłowych problemów...”** szczególny nacisk kładzie się na samodzielne planowanie procesu uczenia się i kształtowanie odpowiedzialności za ten proces, porządkowanie i hierarchizację treści, krytyczną lekturę źródeł i opracowań, a

następnie prowadzenie rozmowy na temat lektur. Dzięki temu studenci skupiają się nie tylko na mechanicznym przyswojeniu podręcznikowej wiedzy o chronologii i faktografii danej epoki, ale zmuszeni są również do ciągłego świadomego weryfikowania i analizowania poziomu i jakości swojej wiedzy. Przedmioty te przygotowują również studenta do egzaminu dyplomowego. Regułą obowiązującą w IH od lat jest powierzanie egzaminów epokowych jedynie samodzielnym pracownikom naukowym, czyli wykładowcom ze stopniem doktora habilitowanego i profesorom. Zasada ta wynika z przekonania, że egzamin wymaga znacznego doświadczenia, którego zazwyczaj brak pracownikom na początku ich kariery zawodowej. Student ma swobodę wyboru egzaminatora, może też zdecydować, dla której epoki chce realizować przedmiot **“Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej w świetle źródeł i monografii”** (muszą być to jednak co najmniej dwie epoki), a dla której **“Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej”**.

Poza historią starożytną, program nie przewiduje wykładów kursowych o charakterze ogólnym poświęconych danej epoce. Wykłady wybierane przez studentów na drugim i trzecim roku studiów jako zajęcia fakultatywne mają charakter monograficzny. Metodą weryfikacji efektów uczenia się z reguły jest test. Podobnie jak dobór ćwiczeń kursowych i egzaminatorów, także swoboda wyboru wykładów umożliwi sprofilowanie przez studentów ścieżki kształcenia pod kątem indywidualnych zainteresowań. W ramach zajęć fakultatywnych studenci mogą wybierać także zajęcia o charakterze aktywizującym (konwersatoria, ćwiczenia, translatoria specjalistyczne) i od kilku lat udział tego typu zajęć stopniowo wzrasta. Dzieje się to m.in. w odpowiedzi na postulaty studentów, którzy zainteresowani są zajęciami nakierowanymi na rozwój umiejętności, a nie tylko podające przekazywanie wiedzy.

Kolejnym elementem indywidualizującym przebieg studiów i wdrażającym studentów do pracy badawczej są przedmioty **“Wybrane problemy wielkich epok historycznych – praca badawcza”** i **“Wybrane problemy historii starożytnej – praca badawcza”** (na I roku) pozwala studentom sprawdzić w praktyce umiejętności warsztatowe nabyte w trakcie pierwszego roku studiów, na przedmiotach WBH i WPPU. Przedmioty te mają na celu przyzwyczajenie studenta do modelu pracy pod kierunkiem, w relacji mistrz-uczeń: pod indywidualną opieką wybranego przez siebie pracownika student realizuje samodzielnie kolejne etapy postępowania badawczego, wykorzystując umiejętności z zakresu kompletowania bibliografii, prowadzenia kwerendy z wykorzystaniem wiedzy z zakresu nauk pomocniczych historii i źródłoznawstwa specjalistycznego, porządkowania i przeszukiwania zebranego materiału, przygotowania konspektu pracy, prowadzenia krytyki zewnętrznej i wewnętrznej źródeł, budowania spójnych i logicznych całości narracyjnych z wykorzystaniem aparatu naukowego przy zachowaniu zasad etycznych właściwych pracy historyka i w poszanowaniu prawa własności intelektualnej, a także ćwiczy się w konstruowaniu rozbudowanego tekstu naukowego oraz uczy się, czym jest recenzja takiego tekstu. Temat pracy powinien być, w miarę możliwości, oryginalny, w praktyce często temat ten jest ustalany wspólnie przez studenta i opiekuna. Zaliczenie tego przedmiotu na I i II roku przygotowuje studenta do podjęcia pracy nad licencjatem oraz sprawia, że na seminariach dyplomowych nie ma potrzeby wdrażania studenta od podstaw do pracy badawczej. Jest on także przygotowany do współpracy z promotorem pracy licencjackiej.

Na trzecim roku studenci wybierają **seminarium dyplomowe**, w którego ramach przygotowują pracę licencjacką. Seminaria dyplomowe są najważniejszym elementem systemu kształcenia w IH UW. Praca na seminarium, w którym mogą uczestniczyć studenci studiów II stopnia i doktoranci, opiera się na przekonaniu, że uczestnicy, będący na różnych poziomach kształcenia kompetencji badawczych, a także zajmujący się różnorodną problematyką, poprzez wspólne dyskusję nad źródłami i nad pracami prezentowanymi przez poszczególnych uczestników oraz udział we wspólnych projektach dokonują wymiany wiedzy i doświadczeń. Struktura grupy seminaryjnej ma z założenia być zbliżona do zespołu badawczego. Dzięki doświadczeniu pracy w takim zespole studenci rozwijają specyficzne kompetencje społeczne niezbędne w realizacji projektów grupowych, nie tylko z zakresu pracy badawczej w ramach dyscypliny, doskonałą kompetencje komunikacyjne i inne kompetencje miękkie. Studenci studiów licencjackich przygotowują się do udziału w seminarium na ćwiczeniach epokowych, NPH, WPPU, WBH w ciągu dwóch lat studiów, a zatem od początku mogą stać się ich pełnoprawnymi, aktywnymi uczestnikami. Na seminarium integrują i doskonalą umiejętności zdobyte na wcześniejszych etapach studiów. Narzędziem weryfikacji efektów uczenia się, podsumowującym pracę studentów w ciągu trzech lat studiów, jest **praca licencjacka**. Praca ta musi mieć charakter badawczy, opierać się na samodzielnej analizie źródeł, służyć rozwiązaniu oryginalnego problemu badawczego, sprawdzać stopień opanowania wszystkich podstawowych umiejętności i kompetencji składających się na warsztat badawczy historyka. Seminaria dyplomowe prowadzą wykładowcy ze stopniem co najmniej doktora habilitowanego (niekiedy wspólnie dwóch lub więcej wykładowców).

Ważnym elementem procesu kształcenia są obowiązkowe **zajęcia terenowe** – objazdy naukowe (w przypadku studiów zaocznych na I roku “Obchód po Warszawie”), realizowane na pierwszym i drugim roku studiów. Są to zajęcia terenowe trwające 3 dni na I roku (“Objazd naukowy I”) i 5 dni na II roku (“Objazd naukowy II”), podczas których studenci uczą się charakteryzować obiekty zabytkowe w przestrzeni jako źródła historyczne, z uwzględnieniem kontekstu geograficznego, gospodarczego, kulturowego i społecznego. Zdobywają także podstawową wiedzę o stylach w architekturze, sztuce zdobniczej i użytkowej, ich datowaniu, o znaczeniu obiektów zabytkowych, architektury, założeń urbanistycznych i elementów krajobrazu kulturowego jako źródeł historycznych, uczą się podstawowej terminologii specjalistycznej historii sztuki niezbędnej do interpretacji obiektów zabytkowych jako źródeł historycznych. Dobór obiektów umieszczanych na trasie objazdu opiera się na założeniu ich reprezentatywności pod względem typów: sakralne, rezydencjonalne, miejskie itd., stylów historycznych (od sztuki romańskiej po socrealizm) oraz ich klasy artystycznej. Metodą weryfikacji efektów uczenia się jest ustne kolokwium, które odbywa się na zakończenie zajęć - studenci zostają podzieleni na trzy-czteroosobowe grupy, a następnie w ciągu wyznaczonego czasu mają przeanalizować cechy i wartość źródłową wskazanego, nieznanego im wcześniej obiektu zabytkowego, by omówić je w obecności prowadzącego. Zajęcia te pozwalają uświadomić studentom zróżnicowanie kategorii źródeł historycznych, ale odgrywają także bardzo istotną rolę w rozbudzaniu zainteresowania ochroną dziedzictwa historycznego i potrzeby aktywnego działania na rzecz upowszechniania wiedzy na jego temat. Pełnią także istotną funkcję integracyjną, co widoczne jest zwłaszcza wśród absolwentów. Objazdy są współorganizowane przez studentów starszych roczników należących do kół naukowych,

którzy uczestniczą w nich również aktywnie, omawiając wyznaczone obiekty. Warto zaznaczyć, że od wielu lat studenci wyższych lat, którzy mają już za sobą obowiązkowe doświadczenia objazdowe, samodzielnie organizują analogiczne nieobowiązkowe naukowe wyjazdy terenowe krajowe i zagraniczne, w tym m.in. dla studentów rozpoczynających naukę w IH UW (tak zwany objazd zerowy) oraz w ramach kół naukowych i projektów studenckich. Konsekwencją takich przedsięwzięć są materiały dokumentacyjne obiekty zabytkowe (np. powstające podczas wyjazdów na wschodnie tereny dawnej Rzeczypospolitej), wykorzystywane również w pracach studenckich, jak i różnego rodzaju publikacje (seria przewodników po europejskich stolicach "Miasta pamięci").

Tab. 3 Harmonogram realizacji studiów I stopnia Historia - stacjonarne i wieczorowe

I rok			
Semestr zimowy			
Przedmiot	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Historia starożytna	ćwiczenia	30	4
Wstęp do badań historycznych	ćwiczenia	30	4
Wstęp do pisania prac uniwersyteckich	ćwiczenia	30	4
Historia starożytna ziem polskich	wykład	30	2
Łacina	lektorat	60	2
Technologia informacyjna	ćwiczenia	30	2

BHP	szkolenie internetowe	4	0,5
Podstawy ochrony własności intelektualnej	wykład	4	0,5
Semestr letni			
Historia starożytna	ćwiczenia	30	4
Łacina	lektorat	60	2
Objazd naukowy I	praktyka terenowa		2
I rok, semestr letni i/lub zimowy			
Język nowożytny	lektorat	120	4
Wybrane problemy historii starożytnej – praca badawcza	praca roczna	praca własna pod opieką	4
Węzłowe problemy cywilizacji starożytnych	egzamin ustny typu A	praca własna	6
Nauki humanistyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	30	4
Nauki społeczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	30	4

Fakultatywne zajęcia historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	co najmniej 60 godz.	6
Zajęcia ogólnouniwersyteckie do wyboru przez studenta	zgodnie z sylabusem	zgodnie z sylabusem	5
Rok II			
Semestr zimowy			
Historia średniowieczna Polski	ćwiczenia	30	4
Historia średniowieczna powszechna	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii średniowiecznej	ćwiczenia	30	4
Łacina	lektorat	60	2
Semestr letni			
Historia nowożytna Polski	ćwiczenia	30	4
Historia nowożytna powszechna	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii nowożytnej	ćwiczenia	30	4
Podstawy metodologii historii	wykład	30	3

Objazd naukowy II	praktyka terenowa		2
Semestr zimowy i/lub letni			
Wybrane problemy wielkich epok historycznych – praca badawcza (epoka do wyboru przez studenta, z wyjątkiem historii starożytnej)	praca roczna	praca własna pod opieką	4
Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej (do wyboru: średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.)	Egzamin ustny typu B	praca własna	4
Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej w świetle źródeł i monografii (do wyboru: średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.)	Egzamin ustny typu A	praca własna	6
Zajęcia ogólnouniwersyteckie do wyboru przez studenta (w tym co najmniej 2 punkty ECTS uzyskane za zajęcia z nauk społecznych)	zgodnie z sylabusem	co najmniej 60	5
Fakultatywne zajęcia historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Język nowożytny	lektorat	120	4
Język nowożytny - egzamin			2
III rok			

Semestr zimowy			
Historia Polski XIX w.	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna XIX w.	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii XIX w	ćwiczenia	30	4
Seminarium dyplomowe	seminarium	30	4
Semestr letni			
Historia Polski 1914-1945	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna 1914-1945	ćwiczenia	30	4
Historia Polski po 1945 r	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna po 1945 r	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii XX w	ćwiczenia	30	4
Seminarium dyplomowe	seminarium	30	4
Praca licencjacka			6
Semestr letni i/lub zimowy			

Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej (do wyboru: średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.)	Egzamin ustny typu B	praca własna	4
Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej w świetle źródeł i monografii (do wyboru: średniowiecze, nowożytność, XIX w., XX w.)	Egzamin ustny typu A	praca własna	6
Fakultatywne zajęcia historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Studenci mają obowiązek zaliczyć 90 godz. WF w ciągu 3 lat studiów.			

Tab. 4 Udział poszczególnych form zajęć w ogólnej liczbie godzin zajęć na studiach I stopnia Historia - studia stacjonarne i wieczorowe

Wykłady	Ćwiczenia	Lektorat	Seminarium	E-learning	Do wyboru
64 (4,5%)	570 (42%)	420 (31%)	60 (4%)	4 (0,5%)	co najmniej 240 (18%)

Tab 5 Harmonogram realizacji studiów I stopnia Historia - studia zaoczne

I rok
Semestr zimowy

Przedmiot	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Historia starożytna	ćwiczenia	30	4
Wstęp do badań historycznych	ćwiczenia	30	4
Historia starożytna ziem polskich	wykład	15	1
Łacina	lektorat	30	2
Technologia informacyjna	ćwiczenia	30	2
BHP	szkolenie internetowe	4	0,5
Podstawy ochrony własności intelektualnej	wykład	4	0,5
Semestr letni			
Historia starożytna	ćwiczenia	30	4
Historia starożytna ziem polskich	wykład	15	1
Wstęp do pisania prac uniwersyteckich	ćwiczenia	30	4
Łacina	lektorat	30	2
Podstawy metodologii historii	e-learning	30	4

Obchód po Warszawie	Praktyka terenowa	20	4
I rok, semestr letni i/lub zimowy			
Wybrane problemy historii starożytnej – praca badawcza	praca roczna	praca własna pod opieką	5
Węzłowe problemy cywilizacji starożytnych	egzamin ustny		6
Nauki humanistyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	5
Nauki społeczne do wyboru przez studenta z oferty IH – zajęcia ogólnouniwersyteckie	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	5
Wykłady historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	wykład	co najmniej 60	6
Rok II			
Semestr zimowy			
Historia średniowieczna Polski	ćwiczenia	30	4
Historia średniowieczna powszechna	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii średniowiecznej	ćwiczenia	30	4

Łacina	lektorat	30	2
Semestr letni			
Historia nowożytna Polski	ćwiczenia	30	4
Historia nowożytna powszechna	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii nowożytnej	ćwiczenia	30	4
Łacina	lektorat	30	2
Objazd naukowy	praktyka terenowa		5
Semestr zimowy i/lub letni			
Wybrane problemy wielkich epok historycznych – praca badawcza (epoka do wyboru przez studenta, z wyjątkiem historii starożytnej)	praca roczna	praca własna pod opieką	4
Węzłowe problemy historii średniowiecznej	Egzamin ustny	praca własna	6
Węzłowe problemy historii nowożytnej	Egzamin ustny	praca własna	6
Wykłady historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	wykład	60	5
Język nowożytny	Lektorat, e-learning	120	4

Język nowożytny - egzamin			2
III rok			
Semestr zimowy			
Historia Polski XIX w.	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna XIX w.	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii XIX w	ćwiczenia	30	4
Nauki pomocnicze historii XX w	ćwiczenia	30	4
Seminarium dyplomowe	seminarium	30	4
Semestr letni			
Historia Polski 1914-1945	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna 1914-1945	ćwiczenia	30	4
Historia Polski po 1945 r	ćwiczenia	30	4
Historia powszechna po 1945 r	ćwiczenia	30	4
Seminarium dyplomowe	seminarium	30	4

Praca licencjacka			6
Semestr letni i/lub zimowy			
Węzłowe problemy historii XIX w.	Egzamin ustny	praca własna	6
Węzłowe problemy historii XX w.	Egzamin ustny	praca własna	6
Wykłady historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH	wykład	30	2

Tab 6 Udział poszczególnych form zajęć w ogólnej liczbie godzin zajęć na studiach I stopnia Historia - studia zaoczne

Wykłady	Ćwiczenia	Lektorat	Seminarium	E-learning	Do wyboru
co najmniej 184 (16%)	co najmniej 570 (50%)	240 (21%)	60 (5%)	co najmniej 34 (3%)	co najmniej 60 (5%)

Na studiach I stopnia student ma możliwość wyboru fakultatywnej specjalizacji zawodowej: dydaktycznej lub archiwistycznej. Programy tych specjalizacji zbudowane są na podstawie dotychczasowych doświadczeń oraz kontaktów z zewnętrznymi podmiotami (nauczycielami, pracownikami muzeów, archiwów), opiniującymi kompetencje i profil absolwentów. Program specjalizacji dydaktycznej oraz struktura jej realizacji jest zgodna z treścią rozporządzenia właściwego ministra. Jej ukończenie daje absolwentowi uprawnienia do nauczania historii w szkole podstawowej.

W programie studiów stacjonarnych I stopnia nie przewiduje się kształcenia na odległość (poza kursem BHP), w niewielkim stopniu stosowane jest ono na studiach zaocznych. W przypadku tych zajęć wykorzystywana jest platforma e-learningowa UW Kampus. Studenci mogą jednak korzystać z tych form kształcenia w ramach przedmiotów do wyboru, zajęć ogólnouniwersyteckich i językowych, z oferty UW. Niewielki udział kształcenia na odległość wynika z zasadniczych założeń programu studiów, w którym centralnym elementem jest

bezpośredni kontakt między studentem a nauczycielem i stała interakcja studentów w grupie. Narzędzia komunikacji elektronicznej są wykorzystywane pomocniczo przez opiekuna pracy rocznej lub promotora i studenta, w procesie konsultacji indywidualnych, na kolejnych etapach pracy nad tekstami i ich recenzowania. Wykładowcy w komunikacji ze studentami korzystają z możliwości przekazywania materiałów w wersji cyfrowej za pośrednictwem strony internetowej IH: www.ihuw.pl (każdy biogram zawiera opcję dodawania katalogów z materiałami dla studentów) lub systemu USOS.

Student Historii może realizować indywidualną ścieżkę kształcenia, zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie studiów na UW (par. 26) oraz w Zasadach studiowania na WH UW (par. 4 i 4a). Zgodnie z tymi zasadami po ukończeniu I roku student może złożyć wniosek do o przyznanie indywidualnego toku studiów (ITS). Warunkiem ubiegania się o ITS jest uzyskanie z dotychczasowego okresu studiów średniej 4,75. ITS odbywa się pod nadzorem wyznaczonego przez dyrektora opiekuna naukowego spośród pracowników IH ze stopniem nie niższym niż doktor. Opiekun naukowy opiniuje wniosek studenta do dyrektora o ITS i przedstawiony plan przedmiotów do zaliczenia w ramach ITS. W planie ITS muszą się znaleźć następujące przedmioty: "Węzłowe problemy..." wszystkich epok historycznych, "Wybrane problemy wielkich epok historycznych – praca badawcza" z dwóch epok historycznych, wszystkie ćwiczenia warsztatowe z historii Polski i historii powszechnej, ćwiczenia z nauk pomocniczych historii (wybranej epoki). W planie ITS mogą się znaleźć również zajęcia prowadzone na UW, jak i na innych uczelniach. Łączna liczba godzin zajęć w ramach ITS nie może być mniejsza od liczby godzin zajęć w planie studiów dla danego roku studiów. Student studiujący na innym kierunku studiów nie może włączać do planu ITS obowiązkowych przedmiotów z programu studiów tego kierunku. ITS przyznawany jest na rok. Powtarzanie roku powoduje cofnięcie ITS i powrót w następnym roku do zwykłego programu studiów. Jeżeli cofnięcie ITS następuje po II roku studiów student ma obowiązek zaliczenia przedmiotów, z których został zwolniony. O ITS może się ubiegać również student z niepełnosprawnością lub przewlekle chory, na zasadach określonych w Regulaminie studiów na UW, par. 27.

Studia II stopnia

Do końca nadchodzącego roku akademickiego (2019/2020) będzie funkcjonował program kształcenia, w ramach którego student w ciągu dwóch lat realizuje obowiązkowo jeden z tematycznych bloków zajęciowych, w wymiarze 26 ECTS:

- Świat starożytny
- Cywilizacja Europy średniowiecznej
- Świat nowożytny
- Historia społeczna XIX i XX wieku
- Historia gospodarcza
- Historia wojskowości
- Historia Kościołów chrześcijańskich
- Historia i kultura Żydów w Polsce
- Historia Rosji

- Historia ustroju i form politycznych
- Społeczeństwa w dobie zmiany

Bloki zorganizowane są wokół zdefiniowanej w sposób węższy lub szerszy problematyki zamkniętej w jednej epoce historycznej (np. „Świat starożytny...”) lub wokół problematyki przekraczającej ramy chronologiczne jednej epoki (np. „Historia wojskowości”). Tematyka bloków związana jest ściśle z kompetencjami merytorycznymi kadry IH UW i odzwierciedla główne obszary badań prowadzonych w Instytucie. W ramach bloków student realizuje poszczególne moduły (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, prace pisemne, zajęcia terenowe i egzaminy) za określoną liczbę ECTS, przy czym zestaw kategorii modułów w poszczególnych blokach jest różny, podobnie jak różna jest rola zajęć obowiązkowych. Zasadą wspólną jest bezwzględna dominacja zajęć o charakterze aktywizującym. Realizację programu bloków nadzorują koordynatorzy bloków.

Ponadto program obejmuje 240 godz. **seminariów**, które stanowią najistotniejszy element programu, pozwalają doskonalić kompetencje warsztatowe w formule zespołu badawczego i prezentować własne osiągnięcia. Student ma obowiązek uczęszczać na dwa seminaria w semestrze, z których jedno jest seminarium głównym, na którym przygotowuje pracę magisterską. Wybór seminariów jest dowolny (IH oferuje ponad 30 seminariów ściśle związanych tematycznie z zainteresowaniami badawczymi prowadzących). W trakcie I roku studiów student na jednym z seminariów przygotowuje pracę pisemną (**praca seminaryjna**) o formule określonej przez prowadzące seminarium.

Znaczną część programu stanowią **zajęcia uzupełniające seminarium**, które student dobiera samodzielnie z oferty IH lub innych jednostek UW zgodnie z potrzebą wynikającą z problematyki przygotowywanej pracy magisterskiej i tematyki głównego seminarium. Oferta IH w tej grupie zajęć jest bardzo zróżnicowana, obejmuje ćwiczenia, konwersatoria i wykłady źródłoznawcze, monograficzne, dotyczące metodologii badań historycznych, z poszczególnych nauk pomocniczych historii. Oferta ta jest zmieniana w zależności od potrzeb studentów.

Ponadto poza IH student realizuje **zajęcia z nauk społecznych** w wymiarze wymaganym ustawowo.

Kompetencje językowe studenta rozwijane są w ramach **translatorów z j. obcych**. Mają one na celu przede wszystkim zaznajomienie studentów ze specjalistyczną terminologią nauk historycznych w danym języku. Może korzystać również z zajęć oferowanych przez Szkołę Języków Obcych na analogicznym poziomie i w zbliżonej formie.

Ten model kształcenia realizowany jest zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Różnica polega na mniejszej liczbie zajęć do wyboru w przypadku studiów niestacjonarnych. Niemniej zasadą bezwzględną jest, by na studiach niestacjonarnych student miał do wyboru co najmniej dwa bloki i cztery seminaria. Wszystkie zajęcia prowadzone w IH UW zarówno na studiach stacjonarnych II stopnia, jak i niestacjonarnych II stopnia są zajęciami kontaktowymi. Student może korzystać z kształcenia na odległość w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich.

W dyskusjach prowadzonych w środowisku Instytutu Historycznego znaczna część wykładowców i studentów opowiadała się za reformą programu. Dominował pogląd, że

dotychczasowa formuła kształcenia, zaprojektowana w czasie, gdy liczba studentów na studiach II stopnia była bardzo duża, inaczej wyglądał rynek pracy, a świadomość studentów co do ich indywidualnych potrzeb była mniejsza, wyczerpała się. Przypisanie do bloków ograniczało możliwość wyboru zajęć, studenci byli częstokroć zmuszeni realizować wysokospecjalistyczne ćwiczenia blokowe, które nie korespondowały z tematem ich pracy magisterskiej. Zbyt mało było, zdaniem członków społeczności IH, specjalistycznych zajęć źródłoznawczych oraz nowoczesnych zajęć z zakresu kompetencji miękkich. Kluczowe znaczenie w podejmowaniu decyzji o zmianach programu miały wnioski płynące z analizy potrzeb studentów studiów II stopnia wcześniejszych roczników, wyrażanych w ankietach ewaluacyjnych kierunku oraz na różnego rodzaju spotkaniach studentów z kadrami naukowymi i władzami Instytutu Historycznego UW, a także z analiz opinii absolwentów.

W roku akademickim 2019/2020, dzięki wsparciu uzyskanemu z „Programu Zintegrowanych Działań na Rzecz Rozwoju UW” w ramach programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych, na pierwszym roku stacjonarnych studiów magisterskich na kierunku Historia wprowadzany jest przemodelowany program studiów. analogicznemu przemodelowaniu uległ także program zaocznych studiów magisterskich na kierunku Historia. Celem zmiany jest podnoszenie jakości dydaktyki poprzez indywidualizację trybu studiów oraz lepsze przygotowanie absolwentów do radzenia sobie na rynku pracy. Postulaty studenckie, które są realizowane dzięki zmianom w programie, obejmują z jednej strony wzmocnienie praktycznych umiejętności z zakresu kompetencji miękkich, w tym w szczególności kompetencji komunikacyjnych, językowych, posługiwania się nowymi technologiami informacyjnymi oraz umiejętności samodzielnej twórczości i prowadzenia projektów, czyli kompetencji docenianych przez pracodawców przede wszystkim z tzw. sektora kreatywnego, ale także w różnych obszarach administracji publicznej. Z drugiej strony, studenci podkreślali konieczność wyraźnego zróżnicowania typów i zakresu tematycznego zajęć realizowanych na I i II stopniu studiów, poprzez przekształcenie studiów II stopnia w studia wysokospecjalistyczne. Zmieniony program studiów utrzymuje zasadę prymatu zajęć ćwiczeniowych i konwersatoryjnych w niewielkich grupach.

W pierwszym semestrze studiów studenci wybierają Indywidualnego Opiekuna Naukowego, w porozumieniu z którym ustalają indywidualny plan studiów na pozostałe trzy semestry, Indywidualny Opiekun Naukowy udziela studentowi merytorycznego wsparcia w sprecyzowaniu problematyki badawczej, pomaga studentowi w wyborze zajęć, zatwierdza indywidualny plan studiów, a także weryfikuje jego realizację i opiniuje zmiany. Władze Instytutu Historycznego dzięki indywidualnym planom studiów otrzymują informację pozwalającą dostosowywać ofertę programową w kolejnym roku akademickim do potrzeb studentów.

W trakcie pierwszego semestru studenci realizują dwa przedmioty obowiązkowe: „Historia historiografii” oraz internetowy kurs „Praca dyplomowa we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym” (tylko na studiach stacjonarnych, kierunek historia jako jeden z czterech na uniwersytecie objęty został projektem włączenia do programów studiów II stopnia kursu internetowego przybliżającego studentom ideę aplikacyjnych prac dyplomowych; w oparciu o opinie studentów zostanie on udoskonalony, oszacowany zostanie także nakład pracy studenta; w wersji ostatecznej zostanie wdrożony na UW od roku akademickiego 2020/2021).

Od drugiego semestru studenci uczęszczają na zajęcia zgodnie z indywidualnym planem i na podstawie planu rozliczają poszczególne etapy studiów. Tym samym każdy ze studentów może zaprojektować i zrealizować indywidualną ścieżkę kształcenia, zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i profilem badawczym Instytutu.

W ciągu czterech semestrów studenci powinni zdobyć określoną liczbę ECTS w ramach grup przedmiotów (tzw. koszyków), na które składają się:

- Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych,
- Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka,
- Teoria wiedzy historycznej,
- Doskonalenie kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i komunikacji naukowej oraz
- Doskonalenie kompetencji językowych.

W ramach wymienionych koszyków studenci realizują wykłady oraz konwersatoria. Zajęcia w ramach koszyka „**Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych**” mają za zadanie:

- przybliżenie studentom złożoności procesów historycznych danej epoki oraz ich wpływu na rozwój cywilizacji europejskiej i pozaeuropejskich;
- przybliżenie struktur społecznych i głównych kierunków ich przemian na tle porównawczym oraz ich ekonomicznych i kulturowych uwarunkowań;
- zaznajomienie z różnymi systemami gospodarczymi w perspektywie historycznej;
- wyjaśnienie znaczenia czynników geograficznych, ekonomicznych i kulturowych w życiu społeczeństw w perspektywie historycznej;
- uzyskanie przez studentów pogłębionej znajomości specjalistycznej terminologii z zakresu historii społecznej, gospodarczej, kulturowej oraz przyczyn historycznej zmienności kategorii semantycznych stosowanych w historiografii;
- ukazanie przemian poglądów historiografii na temat głównych problemów historii poszczególnych epok;
- zintegrowanie różnych perspektyw badawczych historii (makro i mikro, ujęcia syntetyzującego i studiów przypadków) oraz przygotowywanie do stawiania nieschematycznych pytań w praktyce badawczej.

W ramach koszyka „**Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka**” studenci:

- pogłębiają znajomość typologii i geografii źródeł, poznają metody i zaawansowane narzędzia krytyki różnych typów źródeł historycznych w procesie badawczym, w tym specjalistyczne narzędzia nauk pomocniczych historii właściwe dla poszczególnych epok (epigrafika, paleografia, neografia, dyplomatyka, kodykologia, sfragistyka, chronologia, heraldyka, numizmatyka, prasoznawstwo, filmoznawstwo i in.) oraz nauk

z pogranicza dziedzin wykorzystywanych w historii (np. statystyka, demografia historyczna, geografia historyczna i in.);

- pogłębiają znajomość specjalistycznej terminologii nauk pomocniczych historii oraz nowoczesnych narzędzi utrwalania, przekazywania i analizy źródeł historycznych i wizualizacji danych historycznych, w tym narzędzia cyfrowe;
- zapoznają się z wyzwaniem technicznymi i badawczymi związanymi z opracowywaniem nowych typów źródeł (np. źródła cyfrowe, masowe);
- poznają specyfikę języka źródeł i jego zmienność w czasie, ze szczególnym uwzględnieniem języków starożytnych (np. łacina, greka, języki starożytnego Bliskiego Wschodu).

W ramach koszyka „**Teoria wiedzy historycznej**” studenci:

- pogłębiają wiedzę na temat podstaw teoretycznych badań nad poszczególnymi epokami i dziedzinami historii;
- zapoznają się z dyskusjami naukowymi dotyczącymi kluczowych problemów teorii badań historycznych poszczególnych epok i dziedzin historii oraz uwarunkowaniami historyczno-kulturowymi tych dyskusji;
- poznają specyfikę metodologiczną badań z zakresu historii politycznej, społecznej, gospodarczej i historii kultury;
- zapoznają się ze związkami nauk historycznych z innymi naukami, w szczególności humanistycznymi i społecznymi;
- poznają zasady doboru metod badawczych odpowiednich do badań nad poszczególnymi epokami i dziedzinami historii i możliwości ich wykorzystania we własnej praktyce badawczej;
- analizują opracowania naukowe pod kątem zastosowanej metody badawczej i uczą się krytycznie je oceniać;
- uczą się definiować i uzasadniać własne stanowisko metodologiczne;
- poznają standardy obowiązujące w pracy naukowej.

W ramach koszyka „**Doskonalenie kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i komunikacji naukowej**” studenci otrzymują zróżnicowaną ofertę przedmiotów, która umożliwi im dobór pod kątem przyszłych potrzeb zawodowych. Są to z jednej strony przedmioty związane z zastosowaniem technologii cyfrowych i nowych mediów w pracy humanisty („Humanistyka cyfrowa”, „Nowe media”), zajęcia rozwijające kompetencje komunikacyjne w tradycyjnym sensie („Kultura języka polskiego”, „Retoryka” na dwóch poziomach zaawansowania), jak i np. zajęcia warsztatowe z techniki przeprowadzania wywiadu.

W ramach koszyka przedmiotów „**Doskonalenie kompetencji językowych**” studentom będą oferowane translatoria języków nowożytnych, to znaczy zajęcia z języków nowożytnych, które koncentrują się na tłumaczeniu historycznych tekstów źródłowych oraz opracowań naukowych z tej dziedziny, uwzględniając elementy translatoryki. W roku akademickim 2019/2020 Instytut Historyczny oferuje jedynie translatoria języka angielskiego.

Studenci zainteresowani zajęciami z innych języków mogą zapisywać się na nie w Szkole Języków Obcych UW. Oprócz tego prowadzony jest przedmiot do wyboru "Academic writing", którego celem jest przyswojenie przez studentów znających język angielski co najmniej na poziomie B2+ reguł tworzenia tekstów naukowych w języku angielskim poprzez praktyczne ćwiczenia.

W ramach nowego programu studiów położono większy nacisk na umiejętności pisania naukowego. Studenci realizują przedmiot "**Formy pisarstwa historycznego**", na którym piszą co najmniej dwie prace pisemne (w dotychczasowym programie była wymagana tylko jedna praca seminaryjna). Prace te nie muszą mieć charakteru artykułu monograficznego: przedmiot można zaliczyć na podstawie większej liczby mniejszych form, takich jak esej, recenzja naukowa, artykuł recenzyjny lub omówienie literatury na uzgodniony temat. W tym przypadku prowadzący ustala ze studentem charakter i liczbę prac odpowiadające artykułowi naukowemu. "Formy pisarstwa historycznego" to przedmiot, który doskonali umiejętność pisania prac historycznych przy wykorzystaniu umiejętności nabytych na wcześniejszych etapach kształcenia historycznego lub na zajęciach uzupełniających (w przypadku studentów, którzy nie ukończyli Historii I stopnia), w tym: umiejętności z zakresu kompletowania bibliografii na poziomie zaawansowanym, prowadzenia kwerendy źródłowej z wykorzystaniem wiedzy z zakresu nauk pomocniczych historii i źródłoznawstwa specjalistycznego, w tym w uzasadnionych przypadkach z wykorzystaniem materiałów archiwalnych, porządkowania i przeszukiwania zebranego materiału, prowadzenia krytyki zewnętrznej i wewnętrznej źródeł na poziomie zaawansowanym, budowania różnego typu całości narracyjnych. Student realizuje ten przedmiot pod indywidualną opieką wybranego pracownika naukowego - jest to najczęściej prowadzący seminarium dyplomowe, na którym student przygotowuje pracę magisterską. Prowadzący ustala temat i charakter prac pisemnych wspólnie ze studentem.

Zgodnie z nowym programem w trakcie drugiego roku studiów studenci zobowiązani są zaliczyć przedmiot "**Węzłowe problemy wybranego obszaru lub dziedziny badań historycznych**". W ramach pracy własnej student ma za zadanie pogłębić wiedzę związaną z wybranym przez studenta jako wiodący obszarem badawczym (epoki lub/i dziedziny historycznej). Weryfikacja efektów uczenia się osiągniętych przez studenta dokonywana jest podczas egzaminu obszarowego, którego zakres tematyczny ustala Indywidualny Opiekun Naukowy. Wprowadzenie do programu tego przedmiotu ma zapobiec niekorzystnemu zjawisku zamykania się studentów studiów II stopnia w wąsko rozumianej tematyce związanej z tematem pracy magisterskiej. Zapewnia studentom możliwość zyskania szerszej perspektywy i zintegrowania wiedzy wyniesionej z lektury różnego typu opracowań oraz zdobywanej w trakcie badań nad źródłami stanowiącymi podstawę pracy magisterskiej. Ponadto, w dwustopniowym systemie studiów studenci niemający wiedzy i umiejętności podstawowych wyniesionych ze studiów historycznych I stopnia mogą zweryfikować swoją wiedzę z zakresu interesującego ich obszaru badawczego, wykraczając poza zagadnienia ściśle związane z tematyką pracy magisterskiej. Podczas egzaminu oceniane jest konstruowanie złożonych wypowiedzi ustnych o charakterze naukowym, sprawdzana jest znajomość historiografii dotyczącej obszaru badań historycznych, którym zajmuje się student, a także umiejętność formułowania syntetycznych sądów dotyczących poszczególnych zagadnień kluczowych dla danej dziedziny historii.

Studenci studiów magisterskich w każdym semestrze uczęszczają na dwa dowolnie wybrane z oferty IH **seminaria dyplomowe**, przy czym jednym z nich powinno być seminarium, na którym piszą pracę magisterską. Seminaia dyplomowe są najważniejszym elementem systemu kształcenia w IH UW. Praca na seminarium, na które oprócz studentów drugiego stopnia uczęszczają również studenci studiów pierwszego stopnia i, niekiedy, doktoranci, opiera się na przekonaniu, że uczestnicy, będący na różnych poziomach kształcenia kompetencji badawczych, a także zajmujący się różnorodną problematyką, poprzez wspólną dyskusję nad źródłami i nad pracami prezentowanymi przez poszczególnych uczestników oraz udział we wspólnych projektach dokonują wymiany wiedzy i doświadczeń. Struktura grupy seminaryjnej ma z założenia być zbliżona do zespołu badawczego. Dzięki doświadczeniu pracy w takim zespole studenci rozwijają specyficzne kompetencje społeczne niezbędne w realizacji projektów grupowych, nie tylko z zakresu pracy badawczej w ramach dyscypliny, doskonałą kompetencje komunikacyjne i inne kompetencje miękkie.

Praca magisterska powstaje pod opieką promotora wybranego przez studenta. Zgodnie z założeniami programowymi praca magisterska ma mieć charakter oryginalnej pracy badawczej i przybierać formę opracowania naukowego. Proces realizacji projektu prowadzącego do powstania pracy magisterskiej powinien być monitorowany przez promotora na każdym etapie. Student ma obowiązek referowania założeń pracy i postępów w pracy nad nią na seminarium dyplomowym prowadzonym przez promotora. Celem pracy jest przede wszystkim sprawdzenie opanowania przez studenta wiedzy i umiejętności z zakresu zaawansowanego warsztatu badań historycznych, ocena jego samodzielności oraz kompetencji komunikacyjnych. Planowanie i przeprowadzenie kwerendy bibliograficznej i źródłowej związanej z tematem pracy powinno być przeprowadzone samodzielnie przez studenta, podobnie jak projektowanie kolejnych etapów postępowania badawczego. Student samodzielnie przeprowadza wieloaspektową krytykę źródeł stanowiących podstawę pracy, stosując zaawansowane narzędzia nauk pomocniczych historii. Samodzielnie dobiera metody badawcze odpowiednio do zakresu tematycznego pracy, formułuje złożone pytania badawcze oraz hipotezy badawcze. Jego zadaniem jest także przeprowadzenie krytycznej analizy stanu badań nad problematyką podejmowaną w pracy i udzielić odpowiedzi na recenzje przy użyciu argumentacji zgodnej z zasadami polemiki naukowej. W trakcie przygotowania pracy promotor kładzie szczególny nacisk na uświadamianie studentowi wagi standardów etycznych w pracy historyka, obejmujących zarówno przestrzeganie zasad ochrony własności intelektualnej, jak i reguł rzetelności badawczej, zgodnie z zasadami wyznaczonymi w Europejskiej Karcie Naukowca.

Ten model kształcenia realizowany jest zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Różnica polega na mniejszej liczbie zajęć do wyboru w przypadku studiów niestacjonarnych. Niemniej zasadą bezwzględną jest, by na studiach niestacjonarnych student miał do wyboru co po dwa zajęcia z danej grupy w semestrze oraz cztery seminaia. Zajęcia prowadzone w IH UW zarówno na studiach stacjonarnych II stopnia, jak i niestacjonarnych II stopnia są zajęciami kontaktowymi. Wyjątek stanowi internetowy kurs "**Praca dyplomowa we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym**", który obowiązkowo zaliczają studenci I roku studiów stacjonarnych, a który finansowany jest ze środków ZIP POWER. Student może natomiast korzystać z kształcenia na odległość w ramach zajęć ogólnouniwersyteckich.

Tab. 7 Harmonogram realizacji studiów II stopnia Historia - stacjonarne (obowiązujący studentów, którzy rozpoczęli studia przed 01.10.2019)

I rok			
Semestr zimowy			
Przedmiot	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Seminarium dyplomowe I	seminarium,	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Semestr letni			
Seminarium dyplomowe I	seminarium,	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Praca seminaryjna	praca własna pod kierunkiem		4
Semestr zimowy i/lub letni			
Translatorium językowe	konwersatorium	60	4
Przedmioty uzupełniające seminarium (do wyboru przez studenta)	zgodnie z sylabusem		7
Zajęcia poza IH, w tym 5 ECTS z nauk społecznych (do wyboru przez studenta)	zgodnie z sylabusem		7

Blok tematyczny do wyboru	zgodnie z programem bloku	zgodnie z programem bloku	8
Rok II			
Semestr zimowy			
Seminarium dyplomowe I	seminarium	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Semestr letni			
Seminarium dyplomowe I	seminarium	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Semestr zimowy i/lub letni			
Przedmioty uzupełniające seminarium (do wyboru przez studenta)	zgodnie z sylabusem		12
Blok tematyczny do wyboru	zgodnie z programem bloku	zgodnie z programem bloku	18

Tab. 8 Harmonogram realizacji studiów II stopnia Historia - zaoczne (obowiązujący studentów, którzy rozpoczęli studia przed 01.10.2019)

I rok

Semestr zimowy			
Przedmiot	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Seminarium dyplomowe I	seminarium,	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Translatorium językowe	konwersatorium	30	3
Semestr letni			
Seminarium dyplomowe I	seminarium,	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Praca seminaryjna	praca własna pod kierunkiem		4
Translatorium językowe	konwersatorium	30	3
Semestr zimowy i/lub letni			
Przedmioty uzupełniające seminarium (do wyboru przez studenta)	zgodnie z sylabusem		10
Blok tematyczny do wyboru	zgodnie z programem bloku	zgodnie z programem bloku	10
Rok II			

Semestr zimowy			
Seminarium dyplomowe I	seminarium	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Semestr letni			
Seminarium dyplomowe I	seminarium	30	7,5
Seminarium dyplomowe II	seminarium	30	7,5
Semestr zimowy i/lub letni			
Przedmioty uzupełniające seminarium w tym 5 ECTS z nauk społecznych (do wyboru przez studenta)	zgodnie z sylabusem		14
Blok tematyczny do wyboru	zgodnie z programem bloku	zgodnie z programem bloku	16

Tab. 9 Harmonogram realizacji studiów II stopnia Historia - stacjonarne (od 01.10.2019)

I rok				
Semestr zimowy				
Przedmiot	Grupa zajęć	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium,	30	4

Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Formy pisarstwa historycznego 1	-	praca własna pod opieką		4
Historia historiografii	-	konwersatorium	30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru	Doskonalenie kompetencji językowych	zgodnie z sylabusem	30	4
Do wyboru spoza oferty IH	Nauki społeczne zajęcia ogólnouniwersyteckie (OGUN)	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	6
Praca dyplomowa we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym	-	e-learning		0
Semestr letni				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Formy pisarstwa historycznego	-	praca własna pod opieką		4
Do wyboru	Doskonalenie kompetencji językowych	zgodnie z sylabusem	30	4

Do wyboru	Doskonalenie kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i komunikacji naukowej	zgodnie z sylabusem	30	4
Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	wykład	30	2
Do wyboru z oferty IH	Teoria badań historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Rok II				
Semestr zimowy				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Węzłowe problemy wybranego obszaru lub dziedziny badań historycznych (egzamin obszarowy)	-	praca własna		6
Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 60	8

Do wyboru z oferty IH	Teoria badań historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30 godz.	4
Semestr letni				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium,	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium,	30	4
Praca magisterska	-	praca własna pod opieką		14
Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30 godz.	4

Tab. 10 Harmonogram realizacji studiów II stopnia Historia - zaoczne (od 01.10.2019)

I rok				
Semestr zimowy				
Przedmiot	Grupa zajęć	Forma zajęć	Liczba godzin	ECTS
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium	30	4

Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Formy pisarstwa historycznego 1	-	praca własna pod opieką		4
Historia historiografii	-	konwersatorium	30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru	Doskonalenie kompetencji językowych	zgodnie z sylabusem	30	4
Do wyboru spoza oferty IH	Nauki społeczne zajęcia ogólnouniwersyteckie (OGUN)	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	6
Semestr letni				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Formy pisarstwa historycznego	-	praca własna pod opieką		4
Do wyboru	Doskonalenie kompetencji językowych	zgodnie z sylabusem	30	4
Do wyboru	Doskonalenie kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i komunikacji naukowej	zgodnie z sylabusem	30	4

Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	wykład	30	2
Do wyboru z oferty IH	Teoria badań historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Rok II				
Semestr zimowy				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium	30	4
Węzłowe problemy wybranego obszaru lub dziedziny badań historycznych (egzamin obszarowy)	-	praca własna		6
Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 60	8
Do wyboru z oferty IH	Teoria badań historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30 godz.	4

Semestr letni				
Seminarium dyplomowe I	-	seminarium,	30	4
Seminarium dyplomowe II	-	seminarium,	30	4
Praca magisterska	-	praca własna pod opieką		14
Do wyboru z oferty IH	Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30	4
Do wyboru z oferty IH	Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	zgodnie z sylabusem	co najmniej 30 godz.	4

Na studiach II stopnia student ma również możliwość wyboru jednej z trzech fakultatywnych specjalizacji zawodowych: dydaktycznej, archiwistycznej lub popularyzatorskiej. Programy tych specjalizacji zbudowane są na podstawie dotychczasowych doświadczeń oraz kontaktów z zewnętrznymi podmiotami (nauczycielami, pracownikami muzeów, archiwów, redakcji prasowych, agencji PR), opiniującymi kompetencje i profil absolwentów. Specjalizacje te kształcą u absolwentów poszukiwane na rynku pracy specjalistyczne umiejętności w zakresie dydaktyki historii (w tym wypadku program specjalizacji oraz struktura jej realizacji jest zgodna z treścią rozporządzenia właściwego ministra), archiwistyki oraz działań związanych z przekazywaniem wiedzy i popularyzacją historii w szerokim znaczeniu tych terminów. W przypadku specjalizacji dydaktycznej na II stopniu studiów student decydujący się na jej realizację musi mieć już przygotowanie do nauczania w szkole podstawowej.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Rekrutacja na studia na kierunku Historia prowadzona jest zgodnie z *Uchwałą rekrutacyjną Senatu UW w sprawie warunków, trybu i terminów postępowania rekrutacyjnego na studia pierwszego stopnia, jednolite studia magisterskie i studia drugiego stopnia na*

Uniwersytecie Warszawskim w danym roku akademickim oraz właściwych załączników do Uchwały określających szczegółowe warunki i tryb postępowania rekrutacyjnego na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia, jednolitych studiów magisterskich i studiów drugiego stopnia na Uniwersytecie Warszawskim w danym roku akademickim (zob. dodatkowe materiały: Uchwała nr 378 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie warunków, trybu i terminów postępowania rekrutacyjnego na studia pierwszego stopnia, jednolite studia magisterskie i studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Warszawskim w roku akademickim 2019/2020 z załącznikami)

Rekrutacja na studia I stopnia stacjonarne na rok 2019/2020 odbywa się na podstawie wyników matury. Od kandydata wymaga się zdania rozszerzonej matury z jednego z następujących przedmiotów: historia, historia sztuki, historia muzyki, język łaciński i kultura antyczna, w przypadku osób z MB - historii, łaciny lub jednego z przedmiotów z grupy "sztuka", w przypadku kandydatów z EB - jednego z następujących przedmiotów: historia, sztuka, muzyka, łacina, w przypadku kandydatów z maturą zagraniczną - jednego z następujących przedmiotów: historia, historia sztuki, łacina. Waga tych przedmiotów to 60%. Ponadto wymagane są: matematyka, język polski i język nowożytny do wyboru. Od roku 2019/2020 próg punktowy pozwalający na zakwalifikowanie kandydata do przyjęcia na kierunek został podniesiony z 30 do 40 pkt. Docelowo ma zostać podniesiony do 50 pkt.

Rekrutacja na studia I stopnia wieczorowe na rok 2019/2020 odbywa się na podstawie wyników matury. Nabór na rok 2019/2020 był ostatnim planowanym, od roku 2020/2021 studia te zostaną zlikwidowane.

Rekrutacja na studia I stopnia zaoczne na rok 2019/2020 odbywa się na podstawie złożonych dokumentów, a w przypadku przekroczenia liczby miejsc - na podstawie wyników matury. Od rekrutacji na rok 2020/2021 wprowadzony zostanie punktowy próg kwalifikacji na studia zaoczne.

Rekrutacja na studia stopnia stacjonarne II stopnia odbywa się na podstawie wyniku rozmów kwalifikacyjnych. Rozmowy kwalifikacyjne przeprowadzane są przez zespół pytający. W jego skład wchodzi samodzielni pracownicy naukowcy, z których każdy reprezentuje jedną z pięciu głównych epok historycznych. Rozmowa dotyczy 4 lektur wybranych przez studenta z ogłoszonej listy (zob. materiały dodatkowe) i służy ocenie umiejętności kandydata w zakresie krytycznego myślenia, analizy czytanego tekstu naukowego i źródeł, na których tekst ten bazuje, zrozumienia podstawowych zagadnień metodologicznych i specyfiki warsztatu historyka oraz umiejętności komunikacyjnych. Skala oceny wynosi 1-100 pkt, próg kwalifikacji to 30 pkt. Dokumentację rozmowy kwalifikacyjnej stanowi protokół sporządzany oddzielnie dla każdego kandydata, zawierający treść pytań zadanych w jej trakcie oraz punktację.

Rekrutacja na studia II stopnia na rok 2019/2020 w trybie zaocznym odbyła się na podstawie złożonych dokumentów. Od roku 2020/2021 będzie się odbywała na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej, przeprowadzonej przez zespół pytający. W jego skład wchodzić będą samodzielni pracownicy naukowcy, z których każdy reprezentuje jedną z pięciu głównych epok historycznych. Rozmowa dotyczyć będzie 1 lektury wybranej przez studenta z ogłoszonej listy tożsamej z listą obowiązującą przy rekrutacji na studia stacjonarne i służyć będzie ocenie

umiejętności kandydata w zakresie krytycznego myślenia, analizy czytanego tekstu naukowego i źródeł, na których tekst ten bazuje, zrozumienia podstawowych zagadnień metodologicznych i specyfiki warsztatu historyka oraz umiejętności komunikacyjnych. Skala oceny wynosić będzie 1-100 pkt, próg kwalifikacji to 30 pkt.

Warunki i zasady uznawania efektów i okresów kształcenia oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym zostały określone w par. 25 *Regulaminu Studiów na UW* obowiązującym do 30 września 2019 r. i w par. 26 i 28 *Regulaminu Studiów na UW* obowiązującym od 1 października 2019 r. Student może realizować część programu kształcenia na innej uczelni krajowej lub zagranicznej, w szczególności na podstawie porozumień lub programów, których Uniwersytet jest sygnatariuszem.

Instytut Historyczny uczestniczy w programie MOST oraz w programie ERASMUS+. Student IH UW może ubiegać się o zapisanie na program MOST zgodnie z ogólnymi zasadami, czyli począwszy od II semestru I roku studiów licencjackich lub I semestru I roku na studiach magisterskich oraz musi mieć zaliczony rok poprzedzający rok ubiegania się o przyjęcie do programu. Student wybiera z oferty jednostki, do której aplikuje, zajęcia będące ekwiwalentem zajęć prowadzonych w IH UW. O uznaniu określonych przedmiotów (wraz z punktacją ECTS) jako ekwiwalentów decyduje prodziekan ds. studenckich WH UW. Student rejestruje się na program za pośrednictwem Internetowej Rejestracji Kandydatów MOST (dwa razy w roku: w kwietniu/maju lub październiku/listopadzie), a następnie otrzymuje pozwolenie na udział w programie od prodziekana ds. studenckich WH UW. Rocznie studentów IH UW korzystających z programu MOST jest 1-2, choć są lata, w których w programie tym nie startuje żaden student. IH UW przyjmuje studentów w ramach programu MOST na kierunku Historia zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich. W przypadku studentów zewnętrznych, którzy w IH UW realizują program MOST, rejestrują się oni w ogólnopolskim systemie. IH UW otrzymuje listę takich studentów z Biura Spraw Studenckich UW. Następnie student jest immatrykulowany i założone zostaje mu konto USOS. Od tej pory jest traktowany jak student IH UW i uczęszcza na zajęcia przez siebie wybrane. Ma także prawo, tak jak każdy student UW, np. do korzystania z Biblioteki UW oraz Biblioteki IH UW. Po zakończeniu pobytu w IH UW, dyrektor ds. studenckich IH UW, a później prodziekan ds. studenckich WH UW, potwierdza na karcie studenta przebieg jego studiów i realizację zaplanowanego programu w IH UW. Rocznie w IH UW studiuje 1-2 osoby z różnych ośrodków w ramach programu MOST. Są jednak także lata, gdy nie ma w ramach tego programu żadnego studenta.

Procedura uznawania efektów z programu ERASMUS+ przebiega zgodnie z zasadami przyjętymi na poziomie ogólnouniwersyteckim, ustalonymi w Zarządzeniu nr 8 Rektora UW z dnia 18 stycznia 2017 r. w sprawie Uniwersyteckiego Systemu Zaliczania Osiągnięć zgodnego ze standardami Europejskiego Systemu Przenoszenia i Akumulowania Osiągnięć – ECTS, z wykorzystaniem infrastruktury USOSWeb. Podstawę stanowi Learning Agreement oraz Wykaz zaliczeń (Transcript of Records). Koordynator do spraw mobilności w Instytucie Historycznym, sprawdza zgodność efektów kształcenia planowanych przez studenta przedmiotów z programem realizowanych studiów w IH. Zatwierdza również wszelkie zmiany i korekty programu w trakcie jego realizacji, pozostając w kontakcie ze studentem. Wszelkie wątpliwości rozstrzygane są w porozumieniu z Biurem Współpracy z Zagranicą.

Na Uniwersytecie Warszawskim obowiązuje procedura potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną (zob. Uchwała nr 392 Senatu UW, z dnia 20 lutego 2019 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW, poz. 51). Instytut Historyczny UW nie przystąpił do tej pory do procedury PEU/RPL.

Ogólne zasady dyplomowania w Instytucie Historycznym UW określają *Regulamin Studiów na UW* oraz *Szczegółowe zasady studiowania na Wydziale Historycznym UW*. Zasady pisania prac licencjackich w IH UW są dodatkowo uregulowane w dokumencie opracowanym przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH i przyjętym przez Radę Naukową IH. Zasady te stanowią uszczegółowienie przepisów Regulaminu Studiów na UW. Zgodnie z tymi zasadami:

- Praca licencjacka powstaje pod kierunkiem pracownika naukowego Instytutu Historycznego posiadającego co najmniej stopień doktora i jest podstawą egzaminu licencjackiego. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: promotor, recenzent posiadający przynajmniej stopień doktora oraz przewodniczący, którym jest samodzielny pracownik naukowy IH.
- W szczególnie uzasadnionych przypadkach promotorem pracy może być nauczyciel akademicki spoza IH.
- W przypadku wyboru promotora spoza IH student jest zobowiązany uzyskać pisemną zgodę Dyrektora ds. studenckich IH oraz Prodziekana ds. studenckich Wydziału Historycznego UW.
- Praca licencjacka nie może być recenzją, artykułem recenzyjnym, sprawozdaniem, raportem ani edycją źródła historycznego.
- Praca licencjacka powinna być napisana na podstawie źródeł historycznych i posiadać aparat naukowy (przypisy, bibliografia, itp.).
- Objętość pracy licencjackiej nie może być mniejsza niż 40 000 znaków (ze spacjami); zaleca się, by nie przekraczała 80 000 (ze spacjami).
- Praca licencjacka nie może powtarzać tematyki napisanej przez studenta pracy rocznej.
- Praca licencjacka podlega procedurze antyplagiatowej zgodnie z zasadami obowiązującymi w IH.
- Przy wystawianiu oceny z pracy licencjackiej brane są pod uwagę: a) zgodność pracy z tematem; b) konstrukcja pracy; c) stopień wykorzystania źródeł i literatury; d) poprawność rozumowania; e) poprawność terminologiczna i językowa; f) poprawność aparatu naukowego (przypisy, bibliografia, itp.).

Zasady przeprowadzania egzaminu licencjackiego w IH UW są dodatkowo uregulowane w dokumencie opracowanym przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH i przyjętym przez Radę Naukową IH. Zgodnie z tymi zasadami:

- egzamin dyplomowy – licencjacki ma charakter obrony pracy licencjackiej. Podczas egzaminu sprawdzana jest znajomość zagadnień związanych z tematyką pracy oraz wykorzystanej literatury. Pytania egzaminacyjne ustalane są na bieżąco podczas egzaminu, w zależności od jego przebiegu.

- podczas egzaminu dyplomowego należy zadać co najmniej trzy pytania. Pytania zadawać mogą wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej.

Zasady pisania prac magisterskich w IH UW są dodatkowo uregulowane w dokumencie opracowanym przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH i przyjętym przez Radę Naukową IH. Zasady te stanowią uszczegółowienie przepisów Regulaminu Studiów na UW. Zgodnie z tymi zasadami:

- Praca magisterska powstaje pod kierunkiem samodzielnego pracownika naukowego Instytutu Historycznego i jest podstawą egzaminu magisterskiego. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: promotor, recenzent posiadający przynajmniej stopień doktora oraz przewodniczący, którym może być samodzielny pracownik naukowy IH.
- W szczególnych przypadkach promotorem pracy może być nauczyciel akademicki spoza Instytutu Historycznego UW.
- W przypadku wyboru promotora spoza IH UW student jest zobowiązany uzyskać pisemną zgodę Dyrektora ds. studenckich IH UW oraz Prodzikana ds. studenckich Wydziału Historycznego UW. Praca magisterska jest pracą badawczą, napisaną na podstawie źródeł historycznych, wykorzystującą w sposób krytyczny literaturę przedmiotu; posiada właściwy dla poziomu studiów aparat naukowy. Praca seminaryjna napisana podczas I roku studiów magisterskich nie powinna wchodzić w skład pracy magisterskiej jako integralna całość (np. jako rozdział), może natomiast dotyczyć tej samej problematyki, co praca magisterska.
- Praca magisterska podlega procedurze antyplagiatowej zgodnie z zasadami obowiązującymi w IH.
- Przy wystawianiu oceny z pracy magisterskiej brane są pod uwagę: a) zgodność pracy z tematem; b) konstrukcja pracy; c) dobór źródeł i literatury oraz stopień ich wykorzystania; d) umiejętność krytycznej oceny dorobku historiografii; e) poprawność rozumowania, umiejętność argumentacji; f) poprawność terminologiczna i językowa; g) poprawność aparatu naukowego (przypisy, bibliografia itp.); h) nowatorstwo ujęcia.

Zasady przeprowadzania egzaminu magisterskiego w IH UW są dodatkowo uregulowane w dokumencie opracowanym przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH i przyjętym przez Radę Naukową IH. Zgodnie z tymi zasadami:

- Egzamin dyplomowy – magisterski ma charakter obrony pracy magisterskiej, podczas której sprawdzana jest również znajomość epoki historycznej, której dotyczy praca. Pytania egzaminacyjne ustalane są na bieżąco podczas egzaminu, w zależności od jego przebiegu.
- Podczas egzaminu dyplomowego należy zadać co najmniej trzy pytania, w tym co najmniej jedno dotyczące pracy dyplomowej. Pytania zadawać mogą wszyscy członkowie komisji egzaminacyjnej.

Od roku 2019/2020 w związku z wprowadzaniem przemodelowanego programu studiów zasady dyplomowania zostały uszczegółowione. Dokument zawierający te zasady, opracowany przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH i przyjęty przez Radę Naukową IH, jest załącznikiem do programu studiów. Stanowi on:

PRACA DYPLOMOWA

1. Wymagania merytoryczne

- Praca magisterska ma charakter badawczy i jest podstawową formą sprawdzenia kompetencji warsztatowych studenta w zakresie dyscypliny naukowej historia.
- Temat i charakter pracy magisterskiej powinien być zgodny z kierunkowymi efektami kształcenia na kierunku historia.
- Temat pracy magisterskiej ustala promotor pracy wraz ze studentem.
- Temat powinien być zgodny z zainteresowaniami naukowymi studenta i wybranym przezeń obszarem badawczym.
- Praca magisterska powstaje pod kierunkiem samodzielnego pracownika naukowego Instytutu Historycznego. W szczególnych przypadkach promotorem pracy może być samodzielny pracownik naukowy spoza Instytutu Historycznego UW (lub odpowiadającej Instytutowi jednostki – w zależności od struktury organizacyjnej UW i WH). W przypadku wyboru promotora spoza IH UW student jest zobowiązany uzyskać pisemną zgodę Dyrektora ds. studenckich IH UW (lub Dziekana – w zależności od struktury organizacyjnej UW).
- Temat pracy magisterskiej musi być zgodny z naukowymi kompetencjami promotora.
- Praca magisterska nie może powtarzać tematu i zakresu pracy licencjackiej ani zawierać w sobie jej całości lub znaczących fragmentów. Podobnie prace seminaryjne napisane podczas studiów magisterskich nie mogą wchodzić w skład pracy magisterskiej jako jej integralna część (np. jako rozdział), mogą natomiast dotyczyć tej samej problematyki, co praca magisterska.
- Praca magisterska jest pracą badawczą, napisaną na podstawie źródeł historycznych, wykorzystującą w sposób krytyczny literaturę przedmiotu; posiada właściwy dla poziomu studiów aparat naukowy.
- Przy ocenie pracy magisterskiej brane są pod uwagę:
 - zgodność pracy z tematem;
 - konstrukcja pracy;
 - dobór źródeł i literatury oraz stopień ich wykorzystania;
 - umiejętność krytycznej oceny dorobku historiografii;
 - poprawność rozumowania, umiejętność argumentacji;
 - poprawność terminologiczna i językowa;
 - poprawność aparatu naukowego (przypisy, bibliografia itp.);
 - nowatorstwo ujęcia.

- Recenzentem pracy magisterskiej jest pracownik naukowy posiadający co najmniej stopień doktora, specjalizujący się w tematyce lub epoce zbliżonej do tematu pracy. Recenzentem może być pracownik naukowy Instytutu Historycznego (lub odpowiadającej Instytutowi jednostki – w zależności od struktury organizacyjnej UW), a w uzasadnionych merytorycznie przypadkach pracownik naukowy spoza Instytutu Historycznego (lub spoza odpowiadającej Instytutowi jednostki – w zależności od struktury organizacyjnej UW).
- Praca magisterska jest oceniana przez promotora pracy oraz recenzenta. Recenzje mają charakter jawny, zostają wpisane do systemu APD.

2. Wymagania formalne

Stosuje się odpowiednio przepisy *Regulaminu Studiów na Uniwersytecie Warszawskim*.

3. Procedury

Student wybiera promotora pracy magisterskiej w ciągu I semestru studiów II stopnia. Po napisaniu pracy magisterskiej i uzyskaniu zgody promotora, student umieszcza pracę w systemie APD. Praca magisterska podlega procedurze antyplagiatowej zgodnie z zasadami obowiązującymi w Instytucie Historycznym (lub odpowiadającej Instytutowi jednostce – w zależności od struktury organizacyjnej UW). Po wpisaniu do systemu APD i przejściu przez system antyplagiatowy praca magisterska może być zatwierdzona przez promotora w systemie APD. Dopiero po zatwierdzeniu pracy w systemie APD przez promotora można zaliczyć studentowi ostatni semestr seminarium magisterskiego.

II. EGZAMIN DYPLOMOWY

1. Wymagania merytoryczne

- Zakres egzaminu dyplomowego/magisterskiego jest zgodny z kierunkowymi efektami kształcenia.
- Egzamin dyplomowy/magisterski ma charakter obrony pracy magisterskiej, podczas której sprawdzana jest również znajomość epoki historycznej, której dotyczy praca. Przystępując do egzaminu student zna recenzje swojej pracy.
- Pytania zadawane w trakcie egzaminu muszą mieć związek z treściami realizowanymi podczas toku studiów.
- Przewodniczący komisji egzaminacyjnej jest odpowiedzialny za poprawny formalnie przebieg egzaminu. Każdy z członków komisji egzaminacyjnej ma takie same prawa i może zadawać pytania; przewodniczący może zrezygnować z zadawania pytań na rzecz któregoś z pozostałych członków komisji.

2. Wymagania formalne

Do egzaminu dyplomowego może przystąpić student, który:

- złożył pracę magisterską w systemie APD i poddał ją procedurze antyplagiatowej,
- uzyskał wszystkie wymagane programem studiów zaliczenia,
- otrzymał pozytywne recenzje swojej pracy.

3. Procedury

- W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi: promotor, recenzent oraz przewodniczący, którym jest pracownik naukowy Instytutu Historycznego (lub odpowiadającej Instytutowi jednostki – w zależności od struktury organizacyjnej UW) ze stopniem doktora hab.
- Egzamin dyplomowy/magisterski na kierunku historia ma charakter ustny; tylko w wyjątkowych przypadkach (np. niepełnosprawność studenta) można zastąpić go egzaminem pisemnym.
- Podczas egzaminu dyplomowego komisja zadaje co najmniej trzy pytania, w tym co najmniej jedno dotyczące pracy dyplomowej. Pytania egzaminacyjne ustalane są na bieżąco podczas egzaminu, w zależności od jego przebiegu.

Przebieg rekrutacji monitorowany jest na podstawie danych z centralnego internetowego systemu rekrutacji UW (IRK UW), raportów badawczych Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia UW (PEJK) (sporządzanych na podstawie ankiet) oraz sprawozdań właściwej Komisji Rekrutacyjnej. Do roku 2018/2019 bezpośredni nadzór nad przebiegiem rekrutacji na wszystkie typy studiów w IH UW sprawowała Instytutowa Komisja Rekrutacyjna IH UW, od roku 2019 decyzją rektora rekrutacja prowadzona jest na poziomie Wydziału Historycznego. W skład Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej wchodzi przedstawiciele IH UW. Na podstawie danych przekazanych przez Komisję Rekrutacyjną z-ca dyrektora IH ds. studenckich sporządza sprawozdanie zawierające informacje o liczbie kandydatów, liczbie przyjętych, poziomie kandydatów, które przedstawia Radzie Naukowej IH. Rada Naukowa omawia corocznie wyniki rekrutacji na studia. W wyniku takiej dyskusji w roku 2017 podjęta została decyzja o podniesieniu progu punktowego w kwalifikacji na studia I stopnia Historia z 30 do 40 pkt. - próg ten obowiązuje od rekrutacji na rok 2019/2020. Rada Naukowa IH kierowała się chęcią podniesienia poziomu kandydatów przyjmowanych na studia, a co za tym idzie - wolą utrzymania wysokiego poziomu kształcenia w sytuacji, gdy egzamin maturalny nie jest optymalnym narzędziem oceny kompetencji kandydatów. Należy zaznaczyć, że Instytut Historyczny UW należał do nielicznych jednostek UW prowadzących kształcenie, które pomimo niekorzystnych trendów demograficznych zdecydowały się na podwyższenie progów rekrutacyjnych, wyprzedzając zresztą w tym względzie politykę centralną UW. Informacje wynikające z danych opracowanych przez PEJK za lata 2012-2017 pozwoliły założyć, że podwyższenie progów okaże się dla kierunku Historia docelowo korzystne, właśnie w tak trudnych warunkach. Przemawiało za tym kilka przesłanek. Po pierwsze, w omawianym okresie średnie wyniki maturalne kandydatów na studia na kierunku Historia wynosiły w przeliczeniu ok. 50 pkt, zakwalifikowanych - ok. 60-65 pkt., zaś przyjętych - ok. 55-60 pkt, co sytuowało kierunek Historia na mocnym średnim poziomie UW. Po drugie, kandydaci podejmujący studia na kierunku Historia legitymowali się bardzo dobrze zdaną maturą z historii na poziomie rozszerzonym (w 2017 - 75 pkt; Historia pod względem poziomu zdanej matury z historii wśród kandydatów była na miejscu trzecim po obleganych Prawie i MISH), a zatem byli to kandydaci, którzy - przynajmniej teoretycznie - reprezentowali stosunkowo wysoki poziom wiedzy historycznej na wejściu. Strategia rozwoju kierunku opiera się na przekonaniu, że należy za wszelką cenę utrzymać obecny, relatywnie wysoki poziom kandydatów

przyjmowanych na studia, nawet kosztem przeprowadzenia kilku tur rekrutacji w danym roku albo nawet w ostateczności kosztem zmniejszenia liczby przyjętych. Przyjmowanie kandydatów o bardzo niskich kompetencjach oznaczałoby nieuchronnie obniżenie jakości kształcenia, a to z kolei zniechęcałoby kandydatów najlepszych. Wyniki rekrutacji na rok 2019-2020 wykazały, że była to decyzja słuszna: liczba kandydatów na miejsce spadła co prawda z blisko 4 na miejsce do nieco ponad 3 na miejsce. Jednak kandydaci przyjęci na studia zdali maturę na dobrym poziomie, w przeliczeniu osiągnęli wynik nie niższy niż ok. 60 pkt.

Z kolei analiza danych rekrutacyjnych z ostatnich lat dla studiów wieczorowych I stopnia Historia wykazały, że cieszą się one niewielkim zainteresowaniem kandydatów. Kandydaci ci mieli z roku na rok coraz słabsze wyniki egzaminu maturalnego, a także na tych studiach odsetek rezygnacji był najwyższy. W związku z tym podjęta została decyzja o likwidacji niestacjonarnych studiów wieczorowych od roku 2020/21.

Od kilku lat na stałym, dobrym poziomie utrzymuje się zainteresowanie studiami zaocznymi – co roku IH UW przyjmuje na I rok ok. 50 osób. W roku 2019/2020 odnotowany został nawet niewielki wzrost liczby kandydatów zarejestrowanych i przyjętych na te studia.

W przypadku studiów II stopnia w ostatnich odnotowuje się nieznaczne wahania w liczbie kandydatów, generalnie jednak sytuacja wydaje się być stabilna.

Generalnie można stwierdzić, że od kilku lat – mimo pogłębiającego się niżu demograficznego – IH UW utrzymuje stały poziom współczynników rekrutacji, nie odnotowano także znaczącej zmiany poziomu wyników z matury kandydatów ubiegających się o przyjęcie na studia stacjonarne I stopnia. Pozwala to mieć nadzieję, że wdrażanie ogólnouniwersyteckiej polityki podnoszenia wymagań stawianych kandydatom na wejściu, przy rekrutacji na wszystkie formy i poziomy studiów, nie wpłynie na tę sytuację, a może wręcz okazać się korzystne dla podnoszenia jakości kształcenia na kierunku Historia.

Tab. 11 Zestawienie danych rekrutacyjnych dla studiów I stopnia kierunku Historia za lata 2017-2019

Kierunek	2017/2018			2018/2019			2019/2020		
	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych
Historia I stopnia stacjonarne	384	179	131	400	153	115	322	256	114
Historia I stopnia wieczorowe	28	24	5	31	29	8	19	19	9
Historia I stopnia zaoczne	97	91	58	85	76	48	104	104	64

Tab. 12 Zestawienie danych rekrutacyjnych dla studiów II stopnia kierunku Historia za lata 2017-2019

Kierunek	2017/2018			2018/2019			2019/2020		
	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych	liczba kandydatów	liczba zakwalifikowanych	liczba przyjętych
Historia II stopnia stacjonarne	77	63	52	79	56	49	64	63	52
Historia II stopnia zaoczne	20	17	16	44	35	29	22	22	18

Monitorowanie skali odsiewu/odpadania (*drop-out*) studentów na studiach wszystkich form prowadzone jest przez z-cę dyrektora ds. studenckich IH i Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH, przede wszystkim na podstawie danych z systemu USOS. Zbiorcze dane na temat odsetka studentów rezygnujących ze studiów oraz specjalistyczne interpretacje tego zjawiska dostarczają badania prowadzone przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia UW (np. A. Komendant-Brodowska, T. Zając, *Zjawisko dropout na Uniwersytecie Warszawskim*, Warszawa 2015). Analiza danych surowych oraz wspomnianych opracowań wskazuje, że na studiach I stopnia na kierunku Historia od 2012 r. notujemy stale ok. 40% *dropout* w przypadku studiów stacjonarnych, ok. 70% w przypadku studiów wieczorowych (uwaga! część studentów przenosi się po I roku na studia dzienne) i ok. 50% w przypadku studiów zaocznych, zaś w przypadku studiów II stopnia obu form - ok. 20% studentów nie kończy studiów. W przypadku studiów I stopnia momentem kryzysowym jest rok pierwszy, kiedy odsiew jest największy i wynika zarówno z czynników merytorycznych (np. niezaliczenie trudnego egzaminu z historii starożytnej, trudności z napisaniem pracy rocznej czy zaliczeniem łaciny), jak i formalno-prawnych (brak możliwości powtarzania I roku, co wynika z postanowień *Szczegółowych zasad studiowania na Wydziale Historycznym*; studenci, którzy nie zaliczyli więcej niż dwóch przedmiotów na I roku, zostają skreśleni z listy studentów i aby kontynuować studia, muszą się ponownie rekrutować na kierunek; przepis ten został zmieniony w nowym *Regulaminie studiów na UW*, wchodzącym w życie od 01.10.2019 r.). Wciąż też pozostaje problemem patologiczne zjawisko niepodjęcia studiów przez część studentów przyjętych na kierunek – ograniczają się oni do odebrania legitymacji studenckiej.

15-25% studentów studiów stacjonarnych I stopnia (w zależności od roku) z różnych przyczyn rezygnujących ze studiów na kierunku Historia decyduje się na podjęcie studiów na innych kierunkach UW. Pozwala to wysnuć wniosek, że stosunkowo rzadko mamy do czynienia z rozczarowaniem studiami na kierunku Historia i przenoszeniem się na inne kierunki lub też z traktowaniem tych studiów tylko jako “poczekalni” przed dostaniem się na inny, bardziej atrakcyjny kierunek studiów na UW. Ok. 30% studentów studiów stacjonarnych I stopnia na kierunku Historia, którzy zrezygnowali ze studiów w IH, żadnych studiów na UW nie kontynuują. Odsetek ten jest wyższy dla studiów niestacjonarnych i wynika zapewne w

głównej mierze z faktu odpłatności tych studiów oraz z trudności z pogodzeniem pracy zawodowej i studiowania.

Dane wskazują, że studenci, którzy zdecydowali się podjąć studia na II stopniu, są bardziej zdeterminowani niż studenci studiów I stopnia, by je ukończyć. Wydaje się także, że wiąże się to z większą dojrzałością i świadomością/wiedzą, czego na studiach historycznych mogą się spodziewać, w porównaniu ze świeżo upieczonymi maturzystami. Jest to także konsekwencją modelu rekrutacyjnego obowiązującego w IH, czyli utrzymania obowiązkowych rozmów kwalifikacyjnych w rekrutacji na studia stacjonarne II stopnia, zniechęcających przypadkowych kandydatów do rejestrowania się na kierunek. Należy jednak zaznaczyć, że analizy zjawiska dropoutu na UW nakazują zachować daleko idącą ostrożność przy wskazywaniu głównych przyczyn odpadania studentów w trakcie procesu kształcenia.

Z punktu widzenia strategii rozwoju kierunku kluczowe jest jednak zjawisko “znikania” absolwentów studiów I stopnia, którzy nie decydują się na kontynuowanie studiów magisterskich w IH. Tendencja ta jest wyraźna na całym UW i pogłębia się. Dropout ten wynika prawdopodobnie w głównej mierze z faktu, że dyplom licencjacki jest traktowany jako wystarczający do podjęcia pracy. Prace nad kompleksową analizą zjawiska w skali całego Uniwersytetu trwają i w chwili przygotowywania tego raportu nie dysponujemy jeszcze przetworzonymi danymi ankietowymi.

W IH UW prowadzone są jednak corocznie analizy profili kandydatów zgłaszających się na studia II stopnia. Wynika z nich, że w przytłaczającej większości są to absolwenci kierunku Historia I stopnia w IH (średnio do ok. 80%). Ponadto pojawiają się wśród kandydatów absolwenci historii I stopnia na innych uczelniach, natomiast stosunkowo niewielką grupę stanowią osoby, które historii nigdy nie studiowały. W związku z utrzymywaniem się takiej charakterystyki kandydatów od kilku lat na forum Komisji Dydaktycznej Rady Naukowej IH i w Radzie Naukowej IH trwały dyskusje nad sposobem zachęcenia większego odsetka absolwentów studiów I stopnia Historia do kontynuowania nauki na studiach II stopnia. Analizy (w tym wyniki ankiet kierunku), konsultacje ze studentami studiów I i II stopnia wskazywały jednoznacznie, że poza kwestiami niemerytorycznymi, na które IH nie ma wpływu (konieczność podjęcia pełnoetatowej pracy), głównym czynnikiem zniechęcającym naszych absolwentów do podjęcia studiów magisterskich na kierunku Historia była zbyt mało wyraźna różnica między I a II stopniem studiów zarówno pod względem metod i form kształcenia, jak i przekazywanych treści. Studenci wskazywali przede wszystkim na potrzebę zwiększenia badawczego charakteru studiów II stopnia, które w ich opinii, powinny być studiami wysoko specjalistycznymi, a jednocześnie możliwie indywidualnymi. Podobną potrzebę wzmocnienia czynnika badawczego w modelu kształcenia na II stopniu zgłaszali także pracownicy. W odpowiedzi na te postulaty w 2018/2019 r. dokonane zostało przemodelowanie programu studiów II stopnia (o czym wyżej).

Monitorowanie terminowości kończenia studiów na studiach wszystkich trybów prowadzone jest przez z-cę dyrektora ds. studenckich IH i Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH przede wszystkim na podstawie danych z systemu USOS. Na studiach I stopnia w terminie kończy studia ok. 30% studentów przyjętych na I rok i ten stan utrzymuje się od lat. Należy jednak zauważyć, że na kierunku Historia po pierwszym roku mamy do czynienia ze znaczącym odsiewem studentów (z reguły jest to ponad 1/3 rocznika). Pozostała grupa

studentów jest już bardziej stabilna, spośród niej nieco mniej niż połowa studentów kończy studia w terminie. Gorzej sytuacja przedstawia się na studiach niestacjonarnych, w tym zaocznych. W tym wypadku współczynnik terminowości oscyluje wokół 10 proc. Tu także na wysokość tego współczynnika wpływa fakt znacznego odpływu studentów po pierwszym roku (nawet do ok. 50% przyjętych). Przyczyny nieterminowego kończenia studiów są zróżnicowane, wśród najważniejszych można wskazać: konieczność łączenia pracy zarobkowej i studiów, obciążenie zajęciami obowiązkowymi na trzecim roku, świadome decyzje o przesunięciu w czasie złożenia pracy licencjackiej po uzyskaniu absolutorium w celu jej dopracowania (studenci często świadomie na trzecim roku decydują się poświęcić czas na wyjazdy na kwerendy, wymiany międzynarodowe, a następnie planują przerwę w studiowaniu między I i II stopniem studiów, którą wykorzystują m.in. na dodatkowe badania i pisanie pracy), powszechną praktyką jest także wnioskowanie o przedłużenie toku studiów o 3 miesiące po uzyskaniu absolutorium, właśnie w celu dokończenia pracy, na co pozwala *Regulamin studiów na UW* i co nie wiąże się z dodatkowymi kosztami (student taki jest jednak traktowany jako nieterminowy). Zgodnie z tymże *Regulaminem studiów na UW* student studiów stacjonarnych może się wznowić w ciągu dwóch lat od uzyskania absolutorium bez konieczności wyrównywania różnic programowych, co również skłania studentów do podejmowania decyzji o odłożeniu w czasie momentu złożenia pracy i egzaminu licencjackiego. Możliwości zaradzenia zjawisku nieterminowości kończenia studiów są wobec powyższych czynników systemowych ograniczone. Najważniejszą rolę ma w tym wypadku do odegrania promotor, który powinien motywować studenta oraz monitorować jego postępy w przygotowywaniu pracy, a jednocześnie dobierać w odpowiedni sposób tematy prac, by możliwe było ich terminowe przygotowanie.

Na studiach II stopnia w terminie kończy studia ok. 35%-40% studentów przyjętych na I rok i ten stan utrzymuje się od lat. Przyczyny nieterminowego kończenia studiów są zróżnicowane, wśród najważniejszych można wskazać: konieczność łączenia pracy zarobkowej i studiów, świadome decyzje o przesunięciu w czasie złożenia pracy magisterskiej po uzyskaniu absolutorium w celu jej dopracowania, powszechną praktyką jest także wnioskowanie o przedłużenie toku studiów o 3 miesiące po uzyskaniu absolutorium, właśnie w celu dokończenia pracy, na co pozwala *Regulamin studiów na UW* i co nie wiąże się z dodatkowymi kosztami (student taki jest jednak traktowany jako nieterminowy). Zgodnie z tymże *Regulaminem studiów na UW* student studiów stacjonarnych może się wznowić w ciągu dwóch lat od uzyskania absolutorium bez konieczności wyrównywania różnic programowych, co również skłania studentów do podejmowania decyzji o odłożeniu w czasie momentu złożenia pracy i egzaminu magisterskiego. Podobnie jak w przypadku studiów licencjackich, także na studiach II stopnia kluczową rolę w zapewnianiu terminowości kończenia studiów odgrywa promotor – poprzez motywowanie i nadzorowanie pracy studenta oraz odpowiedni dobór proponowanych tematów prac magisterskich.

Należy zaznaczyć, że jednym z warunków przyznania dofinansowania w konkursie w ramach Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach PO WER, ścieżka 3.5 na dofinansowanie przemodelowania programu studiów II stopnia, jest podniesienie współczynnika terminowości kończenia studiów II stopnia w IH UW do ponad 50%. W tym celu m.in. planuje się działania motywacyjne i szkoleniowe skierowane do promotorów i

studentów – beneficjentów programu. Ważnym założeniem przemodelowanego programu studiów II stopnia było stworzenie studentom warunków do intensywnej pracy, w szczególności w ostatnim semestrze studiów, poprzez zmniejszenie liczby przypisanych do tego semestru zajęć kontaktowych i swobodę kształtowania programu, ułatwiającą studentom rozplanowanie i efektywne wykorzystanie czasu.

Ogólne zasady weryfikacji stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są określone w *Regulaminie Studiów na Uniwersytecie Warszawskim* (Monitor UW z 2015 r, poz. 71 i obowiązujący od 01.10.2019 Monitor UW z 2019, poz. 186). Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia są takie same dla studiów I i II stopnia. Wszystkie przedmioty, do których zaliczenia student przystąpił, z wyjątkiem wychowania fizycznego, seminarium dyplomowego oraz wymienionych w zarządzeniu Rektora przedmiotów przygotowujących do podjęcia studiowania, wspólnych dla wszystkich kierunków studiów, kończą się oceną, która jest ustalana zgodnie z zasadami określonymi w sylabusie przedmiotu. Stosuje się następujące oceny pozytywne: celujący, bardzo dobry, dobry plus, dobry, dostateczny plus, dostateczny i ocenę negatywną – niedostateczny. Ocenom tym przyporządkowuje się wartości liczbowe, odpowiednio: 5!; 5; 4,5; 4; 3,5; 3; 2. Średnia ocen ustala się jako średnią arytmetyczną ocen końcowych uzyskanych dla danego etapu studiów, zgodnie z zasadami określonymi w *Regulaminie Studiów na UW*. Studenci są informowani o uzyskanych wynikach zaliczeń i egzaminów ustnie lub pisemnie przez prowadzącego zajęcia/egzamin oraz przez wpis w informatycznym systemie obsługi studentów USOS. Procedura odwoławcza stosowana w przypadku zakwestionowania przez studenta uzyskanej oceny efektów uczenia się określona jest w *Regulaminie Studiów na UW*. Zasady oceniania są dodatkowo uregulowane w *Zasadach i procedurach zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Historycznym*, par. 13.

Zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku Historia oparte są na współdziałaniu między pracownikami prowadzącymi zajęcia, kierownikami zakładów/koordynatorami przedmiotów oraz z-cą dyrektora IH ds. studenckich i Komisją Dydaktyczną IH. W ten sposób możliwe jest systematyczne monitorowanie zakładanych efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć w ramach przedmiotów, dla przedmiotów oraz dla całego kierunku. Ogólne metody weryfikacji efektów uczenia się dla przedmiotów określone zostały w programie studiów i w zależności od zajęć i decyzji prowadzącego są odpowiednio uszczegóławiane.

Nauczyciele akademicki są zobowiązani do opracowania sylabusu przedmiotu, w którym określa się zasady weryfikacji efektów uczenia się, wymagania wstępne, zakres tematyczny i metody dydaktyczne. Sylabusy dostępne są w systemie USOS przed rozpoczęciem rejestracji na zajęcia. Dodatkowo na pierwszych zajęciach studenci są informowani przez prowadzącego o zasadach oceniania i sposobie zaliczania. Prowadzący wpisują oceny w elektronicznym protokole w systemie USOS.

Metoda weryfikacji efektów uczenia się stosowana najczęściej na kierunku Historia to ocena ciągła aktywności. Preferowanie tej formy weryfikacji efektów uczenia wynika z filozofii kształcenia na kierunku, zgodnie z którymi nacisk kładziony jest na zajęcia o charakterze warsztatowym (ćwiczenia, konwersatoria) w niewielkich grupach. Ten model zajęć zakłada

stałą bezpośrednią interakcję między prowadzącym a studentem (dominacja wśród metod dydaktycznych dyskusji w grupie), służącą zmotywowaniu wszystkich uczestników zajęć do działania. Jest to znaczące wyzwanie dla prowadzących, którzy muszą sprawnie moderować dyskusję w taki sposób, by z jednej strony wykorzystywać i rozwijać kompetencje komunikacyjne studentów, ich wiedzę i umiejętności, z drugiej - aktywizować studentów mniej zaangażowanych. Pozwala jednak pracownikowi rozpoznać indywidualne deficyty poszczególnych studentów i korygować je na bieżąco, a jednocześnie wychwycić osoby, które wykazują szczególne predyspozycje do pracy naukowej. Obok oceny ciągłej aktywności stosowane jest także kolokwium ustne, rzadziej kolokwium pisemne. Stosowanie kolokwium ustnego wynika nie tylko z niewielkiej liczebności grup ćwiczeniowych, ale także z tradycji dydaktyki IH, zgodnie z którą prowadzący nie powinien ograniczać się jedynie do sprawdzenia wiedzy studenta, ale także uwzględniać rozwój jego umiejętności komunikacyjnych oraz oceniać w działaniu samodzielność wnioskowania i formułowania sądów.

W przypadku wykładów preferowaną formą weryfikacji efektów uczenia się jest test, obejmujący treści prezentowane na wykładzie i we wskazanej literaturze. W większości przypadków są to testy z pytaniami otwartymi.

Prace pisemne stanowią podstawę weryfikacji efektów na zajęciach propedeutycznych takich jak "Wstęp do badań historycznych" (obowiązkowa kwerenda bibliograficzna) lub "Wstęp do pisania prac uniwersyteckich" (drobne prace o różnym charakterze, np. streszczenia, konspekty, parafrazy, korekty wskazanych tekstów).

Wiedza i umiejętności zdobyte w trakcie praktyk terenowych (objazd) weryfikowane są przez ustne kolokwium, odbywające się na zakończenie zajęć. Kolokwium polega na sprawdzeniu umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy i umiejętności do analizy wskazanego przez prowadzącego obiektu zabytkowego lub jego elementu.

Weryfikacja efektów uczenia uzyskiwanych w ramach zajęć wychowania fizycznego, szkoleń, lektoratów odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi przez jednostkę prowadzącą. Prowadzący zajęcia podaje kryteria oceny do wiadomości studentów w sylabusie i na pierwszych zajęciach.

Szczególne miejsce w systemie weryfikacji efektów uczenia się na I stopniu studiów zajmują tzw. egzaminy epokowe A i B przypisane do przedmiotów z grupy "Węzłowe problemy epoki..."). Służą one ocenie opanowania przez studentów zaawansowanej wiedzy faktograficznej dotyczącej poszczególnych epok (nabywanej samodzielnie w trakcie lektury opracowań) oraz weryfikacji umiejętności w zakresie krytyki źródeł i krytycznej analizy opracowań (nabywanych także w trakcie ćwiczeń warsztatowych), samodzielnego planowania pracy oraz ze względu na charakter (egzamin ustny, w którym zadawane są otwarte pytania problemowe) - ocenę kompetencji komunikacyjnych, umiejętności argumentacji oraz znajomości specjalistycznej terminologii.

Na studiach I stopnia kompetencje warsztatowe i stopień przygotowania do samodzielnej pracy badawczej weryfikuje się w przypadku każdego studenta indywidualnie przede wszystkim w ramach przedmiotu "Wybrane problemy danej epoki - praca badawcza". Metodą służącą temu celowi jest praca roczna, przy której przygotowaniu student integruje umiejętności zdobyte na różnego rodzaju zajęciach aktywizujących oraz wiedzę zdobywaną samodzielnie, w trakcie kwerendy źródłowej i bibliograficznej, krytycznej lektury opracowań i źródeł. Tematyka prac rocznych ustalana jest indywidualnie przez opiekuna pracy, na

podstawie rozmowy ze studentem. Praca roczna ma mieć charakter źródłowy i kształtować w pierwszym rzędzie umiejętności w zakresie krytyki źródła i jego interpretacji oraz konstruowania wypowiedzi pisemnej o charakterze naukowym. Opiekun pracy ma obowiązek nadzorowania i oceny poprawności poszczególnych etapów pracy, od kwerendy bibliograficznej, poprzez konstruowanie planu pracy, do ostatecznej formy pisemnej - kontrola postępów odbywa się to najczęściej w trakcie indywidualnych konsultacji. Samodzielność napisanej pracy rocznej weryfikowana jest za pomocą systemu antyplagiatowego. Zaliczenie przedmiotu "Wybrane problemy danej epoki - praca badawcza" dla dwóch różnych epok traktowane jest jako potwierdzenie przygotowania studenta do podjęcia badań stanowiących podstawę pracy licencjackiej.

Ostateczną metodą weryfikacji wiedzy i kompetencji warsztatowych studenta, zdobywanych w trakcie całego toku studiów na różnego typu zajęciach aktywizujących i w trakcie pracy własnej, jest praca licencjacka. Powstaje w ramach seminarium dyplomowego, na którym przyrost umiejętności oceniany jest przez promotora na podstawie przygotowanych przez studenta referatów oraz dyskusji w grupie, w której student musi wykazać się umiejętnościami w zakresie obrony własnych tez oraz przyjmowania i ustosunkowywania się do recenzji. Ukończona praca licencjacka oceniana jest przez promotora i recenzenta, zgodnie z zasadami opisanymi wyżej. Pozytywna ocena pracy licencjackiej stanowi warunek dopuszczenia do egzaminu licencjackiego, zgodnie z procedurą opisaną wyżej. Praca licencjacka podlega obowiązkowej kontroli antyplagiatowej.

Szczególne rolę w procesie weryfikacji efektów uczenia się na studiach II stopnia pełnić ma w przemodelowanym programie przedmiot: "Węzłowe problemy wybranego obszaru lub dziedziny badań historycznych". Służy on z jednej strony sprawdzeniu kompetencji studenta w zakresie samodzielnego planowania pracy - procesu uczenia się, porządkowania i pogłębiania wiedzy, ale także sprawdzaniu wiedzy związanej z obszarem lub dziedziną historii, w której student się specjalizuje (przygotowuje projekt magisterski). Wprowadzenie tego przedmiotu związane było z obserwowanym wśród absolwentów Historii II stopnia negatywnym zjawiskiem nazbyt wąskiej specjalizacji (dotyczyło to w szczególności studentów, którzy wcześniej nie studiowali historii), czyli ograniczania zainteresowań wyłącznie do problematyki ściśle związanej z pracą magisterską. Egzamin, wymagający od studenta opanowania szerokiej wiedzy, wykazania się umiejętnością analizy różnych stanowisk interpretacyjnych obecnych w historiografii, przygotowania źródłoznawczego, rozumienia złożonych kontekstów badanych zagadnień, powinien stanowić również dla niego skuteczne narzędzie samooceny przed wejściem w proces dyplomowania.

Rozwój umiejętności warsztatowych i samodzielnej pracy badawczej weryfikuje się w przypadku każdego studenta indywidualnie w ramach seminarium, w procesie przygotowywania pracy magisterskiej. Narzędziem służącym sprawdzeniu przyrostu tych umiejętności jest pisemna praca seminaryjna, powstająca niezależnie od pracy magisterskiej. Opiekun pracy, będący również w większości przypadków promotorem, ma swobodę wyznaczenia formy, tematyki i zakresu pracy, w zależności od stwierdzonych potrzeb (np. konieczność wzmocnienia pewnych kompetencji studenta, wdrożenia go do pracy ze szczególnie wymagającym materiałem źródłowym, ćwiczenie kompetencji w zakresie krytyki tekstu naukowego itd.), ma obowiązek nadzorowania i oceny poprawności poszczególnych etapów pracy - odbywa się to najczęściej w trakcie indywidualnych konsultacji. Samodzielność

napisanej pracy seminaryjnej weryfikowana jest za pomocą systemu antyplagiatowego. W przemodelowanym programie w miejsce pracy seminaryjnej wprowadzony został przedmiot "Formy pisarstwa historycznego", który ma służyć rozwijaniu kompetencji komunikacyjnych w zakresie samodzielnego tworzenia różnych tekstów naukowych.

Praca magisterska powstaje w ramach seminarium dyplomowego, na którym postępy studenta i przyrost jego umiejętności oceniane są poprzez przygotowane przez niego różnego typu wystąpienia oraz dyskusję w grupie, w której student musi wykazać się umiejętnościami w zakresie zaawansowanej krytyki źródeł, argumentowania przy wykorzystaniu specjalistycznej terminologii itp. Ukończona praca magisterska oceniana jest przez promotora i recenzenta, zgodnie z zasadami opisanymi wyżej. Pozytywna ocena pracy magisterskiej stanowi warunek dopuszczenia do egzaminu magisterskiego, zgodnie z procedurą opisaną wyżej. Praca magisterska podlega obowiązkowej kontroli antyplagiatowej.

Tematyka prac licencjackich i magisterskich ustalana jest indywidualnie w wyniku konsultacji między promotorem a studentem i powinna odpowiadać kompetencjom merytorycznym promotora oraz zainteresowaniom studenta. Wszystkie prace licencjackie i magisterskie powinny mieć charakter badawczy, być napisane na podstawie źródłowej i być wyposażone w aparat naukowy. W celu zapewnienia zgodności tematyki prac licencjackich i magisterskich z kierunkiem studiów z-ca dyrektora ds. studenckich corocznie przedstawia Radzie Naukowej IH UW do zatwierdzenia listę tematów prac powstających w ramach poszczególnych seminariów.

Uzyskanie pozytywnej oceny ze wszystkich wymaganych programem przedmiotów, pracy i egzaminu dyplomowego, potwierdza osiągnięcie przez studenta wszystkich zakładanych efektów uczenia ustalonych dla procesu kształcenia.

Kierownicy zakładów, koordynatorzy przedmiotów zobowiązani są do regularnej weryfikacji efektów uczenia dla przedmiotów. Dokonują tego poprzez odbywające się w każdym semestrze spotkania, na których prowadzący zajęcia omawiają przebieg zajęć oraz poprzez hospitacje. Ponadto do zadań kierowników zakładów należy analiza ankiet ewaluacyjnych poszczególnych zajęć, zgodnie z procedurą ewaluacyjną przyjętą na UW i ocena zgodności metod weryfikacji efektów uczenia się z założeniami przyjętymi dla przedmiotu. Efekty uczenia się dla kierunku są weryfikowane przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej IH, na podstawie przeprowadzanych ankiet oraz ustnych sprawozdań z-cy dyrektora ds. studenckich IH oraz dostarczonych przez niego materiałów.

Dokumentację efektów uczenia osiągniętych przez studenta mogą stanowić prace pisemne, testy, kolokwia pisemne, kwerendy bibliograficzne, opisy projektów, prace roczne, prace dyplomowe i protokoły egzaminów dyplomowych. Zgodnie z *Zasadami i procedurami zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Historycznym*, § 13, pkt 12 prowadzący zajęcia jest zobowiązany przechowywać prace pisemne dokumentujące uzyskanie efektów uczenia się dla poszczególnych zajęć do końca roku akademickiego, w którym zostały napisane i ocenione. Prace dyplomowe oraz protokoły egzaminów dyplomowych podlegają archiwizacji zgodnie z zasadami ogólnouniwersyteckimi w elektronicznym archiwum APD oraz w teczkach osobowych studentów przechowywanych w Archiwum UW.

Istotnym narzędziem sprawdzania i oceniania efektów uczenia dla kierunku jest monitoring losów absolwentów. Informacje na temat absolwentów pozyskiwane są w ramach ogólnouniwersyteckich badań prowadzonych przez PEJK UW, która dostarcza także specjalistycznych analiz danych w tym zakresie¹. Badanie losów absolwentów na UW opiera się na dwóch typach źródeł danych. Pierwsze, to opinie absolwentów, studentów i pracodawców. Opinie absolwentów zbierane są przy pomocy systemu panelowych badań, w których ramach absolwenci są dwukrotnie (zaraz po skończeniu studiów i pół roku później) pytani o opinie na temat odbytych studiów, sytuacji zawodowej i planów na przyszłość. W ogólnouniwersyteckich badaniach ankietowych prowadzonych systematycznie na UW absolwenci pytani są m.in. o aktywność zawodową i zagadnienia związane z przygotowaniem podczas studiów do dalszej kariery zawodowej i realizacji planów edukacyjnych. Źródłem wiedzy o opiniach pracodawców są wnioski z zakończonego w 2014 roku projektu badawczego, którego jednym z komponentów były rozbudowane badania jakościowe, m.in. właśnie wśród pracodawców. Drugim, niezwykle ważnym źródłem informacji są dane administracyjne. W 2014 r. PEJK przedstawiła opracowanie, którego wnioski opierają się na informacjach pochodzących z systemu USOS i systemu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych². Ponadto PEJK dokonuje systematycznie analizy ekonomicznych losów absolwentów kierunku Historia na podstawie danych ZUS wykorzystywanych do przygotowania raportów w ramach ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych (ELA) zaprojektowanego przez zespół PEJK UW i udostępnia wyniki tych analiz w postaci raportów wewnętrznych UW (zob. materiały dodatkowe). Raport zawiera zestawienie najważniejszych wskaźników charakteryzujących sytuację zawodową absolwentów.

Na podstawie raportu wewnętrznego "Ekonomiczne losy absolwentów Uniwersytetu Warszawskiego" PEJK UW dla kierunku Historia I stopnia z 2017 r. można sformułować następujące wnioski:

- średni czas poszukiwania pracy na umowę o pracę po uzyskaniu dyplomu wynosił ok. 5 miesięcy w przypadku absolwentów studiów stacjonarnych oraz ok. 2 miesięcy w przypadku absolwentów studiów niestacjonarnych; a zatem absolwenci potrafili się względnie szybko odnaleźć na rynku pracy; pod tym względem absolwenci historii nie odbiegali znacząco od absolwentów innych kierunków humanistycznych UW;
- zatrudnieni na umowę o pracę absolwenci studiów stacjonarnych I stopnia uzyskiwali wynagrodzenia w wysokości poniżej połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto wg GUS, co dawało względny wskaźnik zarobków na poziomie 0,3, a więc sytuowało absolwentów w grupie słabiej zarabiających pracowników. Absolwenci studiów niestacjonarnych I stopnia uzyskiwali wynagrodzenia w wysokości ok. 80%, połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto wg GUS, co dawało względny wskaźnik zarobków na poziomie ok. 1,2. Różnica wynika zapewne przede wszystkim z faktu, że dla absolwentów studiów stacjonarnych były to pierwsze zatrudnienia na umowy o pracę. Również pod względem wysokości wynagrodzeń

¹ http://pejk.uw.edu.pl/wp-content/uploads/sites/289/2018/03/Raport_Absolwenci_UW2013.pdf.

² <http://eduentuzjasci.pl/zespoły/186-publikacje/raport/raport-z-badania/monitorowanie-losow-absolwentow-uczelni-wyzszych/979-monitorowanie-losow-absolwentow-uczelni-wyzszych.htm>.

absolwenci historii nie odbiegali od absolwentów innych kierunków humanistycznych UW.

Na podstawie raportu wewnętrznego “Ekonomiczne losy absolwentów Uniwersytetu Warszawskiego” PEJK UW dla kierunku Historia II stopnia z 2017 r. można sformułować następujące wnioski:

- średni czas poszukiwania pracy na umowę o pracę po uzyskaniu dyplomu wynosił ok. 5,5 miesięcy w przypadku absolwentów studiów stacjonarnych; a zatem absolwenci potrafili się względnie szybko odnaleźć na rynku pracy; pod tym względem absolwenci historii nie odbiegali znacząco od absolwentów innych kierunków humanistycznych UW;
- zatrudnieni na umowę o pracę absolwenci studiów stacjonarnych II stopnia uzyskiwali wynagrodzenia w wysokości ok. połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto wg GUS, co dawało względny wskaźnik zarobków na poziomie 0,5. Również pod względem wysokości wynagrodzeń absolwenci historii nie odbiegali od absolwentów innych kierunków humanistycznych UW.

Należy zauważyć, że ww. raport nie uwzględnia przypadków zatrudnienia na podstawie umowy cywilno-prawnej. Zniekształca to uzyskany obraz, jako że znaczna część absolwentów podejmowała pracę właśnie na umowy zlecenie lub umowy o dzieło, w szczególności w pierwszym okresie po ukończeniu studiów. W 2014 r., objętym badaniem przez PEJK, w rejestrach ZUS nie figurowało aż 80% absolwentów studiów I stopnia na kierunku Historia. Na UW nie prowadzono jednak badań szczegółowych dotyczących karier tych osób. W przypadku absolwentów studiów II stopnia znacząco mniejszy odsetek niż w przypadku absolwentów studiów I stopnia nie znalazł się w rejestrach ZUS: w 2014 r. było to tylko 13%. Warto tu odnotować, że wyraźnie więcej absolwentów studiów II niż I stopnia znajduje stosunkowo szybko stałe zatrudnienie – można przypuszczać, że wynika to zarówno z faktu, iż nie planują już oni kontynuowania edukacji i są bardziej zainteresowani uzyskaniem dającej stabilizację umowy o pracę, jak też mają większe doświadczenie oraz lepsze kompetencje.

Dane uzyskiwane przez władze IH UW na temat sytuacji absolwentów pochodzą także z innych źródeł: przede wszystkim od absolwentów utrzymujących stały lub nieregularny kontakt z IH i uczestniczących w życiu Instytutu (uroczystościach okolicznościowych, zjazdach absolwentów, konferencjach itp.). Wynika z nich przede wszystkim znaczne zróżnicowanie karier: obok absolwentów, którzy wykorzystują w praktyce kompetencje badawcze jako pracownicy instytucji naukowych lub kompetencje nabyte w ramach specjalizacji zawodowych i podejmują pracę jako nauczyciele historii, archiwiści, pracownicy instytucji ochrony dziedzictwa kulturowego lub pracownicy rynku wydawniczego, absolwentów historii znajdujemy także wśród pracowników sektora kreatywnego, w tym zwłaszcza w reklamie i PR, w mediach oraz last but not least - w polityce. Odpowiada to analizom zewnętrznym zamawianym przez IH UW, które wskazywały na znaczenie samodzielności oraz kompetencji analitycznych i miękkich, w tym komunikacyjnych, jako podstawowego kapitału absolwentów historii, czyniącego z nich kandydatów do pracy w zawodach z sektorów rynku niezwiązanych

bezpośrednio z profilem studiów. Na podstawie tych danych w programie Historii obu stopni konsekwentnie zwiększa się udział przedmiotów doskonalących kompetencje miękkie w tym komunikacyjne (WPPU, retoryka, “Kultura języka polskiego” itp.).

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Kadra. Struktura zatrudnienia

Trzon kadry naukowo-dydaktycznej studiów na kierunku historia stanowią pracownicy Instytutu Historycznego. Na koniec września 2019 jest to 73 nauczycieli akademickich, zatrudnionych na stanowiskach naukowo-dydaktycznych (70) i dydaktycznych (3). Struktura zatrudnienia wygląda następująco:

- profesorowie / profesorowie uczelni: 22
- adiunkci z habilitacją: 35
- adiunkci: 8
- starsi wykładowcy (z doktoratem): 1
- asystenci z doktoratem: 5
- lektorzy: 2

Każdy pracownik przynależy do jednego z zakładów. Poniżej znajduje się aktualny wykaz Zakładów wraz z liczbą pracowników na stanowiskach naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych:

- Zakład Historii Starożytnej – 12
- Zakład Historii Średniowiecznej – 10
- Zakład Historii Nowożytnej – 10
- Zakład Historii XIX wieku – 10
- Zakład Historii XX wieku – 10
- Zakład Nauk Pomocniczych Historii i Metodologii – 11
- Zakład Dydaktyki i Historii Historiografii – 4
- Centrum Badania i Nauczania Dziejów i Kultury Żydów w Polsce im. M. Anielewicza – 6

Struktura organizacyjna IH UW wskazuje, że głównym kryterium podziału instytucjonalnego jest kluczowy dla nauczania historii podział na epoki historyczne. Poza naturalnym podziałem na pięć wielkich epok historycznych, w IH istnieją jeszcze trzy inne zakłady, których funkcjonowanie wynika również z potrzeb dydaktycznych: 1. Zakład NPH, którego pracownicy specjalizują się w zajęciach z zakresu nauk pomocniczych historii,

archiwistyki (w tym specjalizacji: Archiwistyka i Zarządzanie Dokumentacją) oraz edytorstwa; 2. Zakład Dydaktyki i Historii Historiografii, którego pracownicy prowadzą głównie zajęcia na specjalizacji nauczycielskiej, metodologii oraz zajęcia z historii historiografii; 3. Centrum im. Anielewicza skupiające badaczy prowadzących badania i dydaktykę dotyczących historii Żydów, oferowanych zarówno studentom kierunku “Historia”, jak i w ramach prowadzonego w IH kierunku “Historia i kultura Żydów”.

Podział na zakłady nie jest sztywny. Nie zdarza się, by pracownik zakładu historii starożytnej prowadził zajęcia z innej epoki, bywa jednak tak, że ćwiczenia epokowe (np. ćwiczenia z historii Polski średniowiecznej lub powszechnej) prowadzą pracownicy Zakładu NPH oraz odwrotnie – pracownicy zakładów epokowych prowadzą zajęcia o charakterze źródłoznawczym, np. NPH swojej epoki. Powierzenie zajęć konkretnym osobom opiera się dopasowaniu ich typu do kompetencji i doświadczenia pracowników (patrz niżej na temat obsady zajęć).

Pracownicy IH na stanowiskach dydaktycznych stanowią małą grupę, wypełniają oni jednak ważną rolę w procesie kształcenia. Są to:

- *mgr Urszula Janicka*, absolwentka filologii klasycznej, lektor łaciny z wieloletnim stażem (na stanowisku lektora) prowadząca zajęcia z języka łacińskiego;
- *mgr Regina Gromacka*, absolwentka filologii arabskiej, lektor języków semickich, w tym hebrajskiego z wieloletnim stażem (na stanowisku wykładowcy) prowadząca zajęcia z języka hebrajskiego;
- *dr Piotr Kroll*, absolwent historii i nauczyciel w szkołach średnich z wieloletnim stażem (zatrudniony na stanowisku starszego wykładowcy) prowadzący głównie zajęcia w specjalizacji nauczycielskiej.

Pozostali nauczyciele akademicy zatrudnieni w IH i prowadzący zajęcia na studiach na kierunku historia zatrudnieni są na stanowiskach naukowo-dydaktycznych. Ich kompetencje dydaktyczne opisane są w osobnych załącznikach.

Poza pracownikami Instytutu Historycznego UW w procesie kształcenia na kierunku Historia udział biorą pracownicy innych jednostek Uniwersytetu Warszawskiego. Dobór pracowników z innych jednostek realizowany jest we współpracy zastępcy dyrektora IH ds. studenckich lub kierownika studiów zaocznych z ich odpowiednikami w innych jednostkach. W ten sposób IH pozyskuje np. wykładowców prowadzących zajęcia z archeologii, filozofii, antropologii i innych nauk humanistycznych, ekonomii, socjologii i innych nauk społecznych, języka łacińskiego. Lektoraty języków nowożytnych realizuje Szkoła Języków Obcych UW, zajęcia z Technologii Informatycznych - Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki oraz Centrum Kompetencji Cyfrowych, a zajęcia Wychowania Fizycznego - Studium WF. Bezpośredni nadzór nad jakością zajęć prowadzonych przez pracowników spoza IH UW prowadzi z-ca dyrektora ds. studenckich IH i kierownik studiów zaocznych, wykorzystując do tego celu m.in. ankiety ewaluacyjne. Ponadto zobowiązany jest do reagowania w przypadkach zgłaszania przez studentów różnego rodzaju problemów dotyczących kadry. (W materiałach

dodatkowych znajduje się kopia korespondencji IH UW z Instytutem Filozofii związanej ze zmianą wykładowcy filozofii na studiach zaocznych).

Rekrutacja wszystkich pracowników naukowo-dydaktycznych odbywa się w drodze otwartych konkursów. Regulacje związane z procedurą konkursową określają stosowne przepisy uczelniane i wydziałowe, dostępne publicznie wraz z archiwalnymi ogłoszeniami konkursowymi pod adresem: <http://ihuw.pl/praca-w-ih>. W ostatnich latach w IH UW wypracowana została następująca szczegółowa procedura postępowania w przypadku konkursów na nowo tworzone stanowiska:

- Kryteria konkursowe powinny być sformułowane możliwie szeroko, tak, aby do konkursu mogli przystąpić kandydaci o różnych kompetencjach i dorobku;
- W skład komisji konkursowych wchodzi 5 osób, zazwyczaj przewodniczącym jest dyrektor IH UW, a wśród członków znajduje się również przewodniczący Rady Naukowej IH W lub jego zastępca, jedna osoba spoza Wydziału lub spoza UW oraz dwie osoby dobierane pod kątem kompetencji merytorycznych danego konkursu.
- **Nieodłącznym składnikiem postępowania konkursowego jest publiczny wykład, sprawdzający kompetencje dydaktyczne kandydatów**, prezentowany przez kandydatów dopuszczonych do drugiego etapu postępowania konkursowego.
- W pracach komisji konkursowych brane są pod uwagę zarówno plany i osiągnięcia naukowe, jak i kompetencje i umiejętności dydaktyczne.

Poniżej znajduje się statystyka i wyniki ostatnich konkursów na nowo tworzone stanowiska naukowo-dydaktyczne w IH UW:

- (2019) *dr Aleksandra Kuligowska* (dr w UAM), asystent do Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Metodologii - zgłosiło się 9 kandydatów;
- (2018) *dr Igor Chabrowski* (dr w European University Institute, Florencja), asystent do Zakładu Historii XX wieku - zgłosiło się 14 kandydatów;
- (2018) *dr Paweł Nowakowski* (dr w UW), asystent do Zakładu Historii Starożytnej - zgłosiło się 7 kandydatów;
- (2018) *dr Aleksandra Oniszczyk* (dr w UW), asystent do Zakładu Historii XIX wieku - zgłosiło się 21 kandydatów;
- (2018) *dr Jacek Kordel* (dr w UW), asystent do Zakładu Nauk Pomocniczych Historii i Metodologii - zgłosiło się 5 kandydatów.

W kilku konkursach kryteria konkursowe wskazywały na poszukiwanie konkretnych kompetencji dydaktycznych (np. w zakresie archiwistyki), co wynikało z bieżących potrzeb dydaktycznych IH. Niekiedy ogłoszenia nie wskazywały docelowego zakładu i specjalności, pozwalając komisji na wybór najciekawszego i najlepszego kandydata (por. np. konkurs w którym zwyciężyła dr Oniszczyk. Ogłoszenia konkursowe w materiałach dodatkowych).

W procesie awansowania brane są pod uwagę zarówno osiągnięcia naukowej, jak i dydaktyczne. Awansowanie pracowników w obrębie tego samego stanowiska (np. przedłużanie zatrudnienia z umowy czasowej na umowę zawartą na czas nieokreślony) odbywa się – zgodnie

z zasadami obowiązującymi na UW – w drodze uproszczonego postępowania awansowego. Dziekan Wydziału Historycznego powołuje pięciosobową komisję oceniającą (w jej skład wchodzi Dyrektor IH, trzech przedstawicieli innych instytutów Wydziału Historycznego oraz jedna osoba spoza wydziału), która dokonuje oceny dorobku naukowego i dydaktycznego kandydata do przedłużenia zatrudnienia. Dokumentacja przedstawiana komisji zawiera kopie ankiet studenckich wszystkich zajęć dydaktycznych oraz opinie kierownika zakładu na temat umiejętności dydaktycznych. Awanse związane ze zmianą stanowiska wymagają każdorazowo postępowania konkursowego (w sprawie zasad, patrz wyżej).

Kompetencje dydaktyczne pracowników IH UW.

Instytut Historyczny dba o zachowanie i podnoszenie jakości dydaktyki akademickiej. Poza tradycją w tym zakresie, dużą rolę odgrywają procedury mające na celu zapewnienie wysokiej jakości zajęć dydaktycznych. Elementami tych działań jest:

- bezpośredni nadzór Kierowników Zakładów nad jakością zajęć dydaktycznych realizowanych przez pracowników poszczególnych zakładów;
- regularna hospitacja zajęć dydaktycznych przez kierowników zakładów, zastępcę dyrektora IH ds. studenckich lub inną osobę w ich imieniu (zasady hospitacji zajęć w materiałach dodatkowych);
- kontrola Rady Naukowej IH nad procesem kształcenia, w tym nad tematami prac dyplomowych, poprzez doroczne zatwierdzanie przez RN IH tematów prac licencjackich i magisterskich;
- ewaluacja zajęć przez studentów w formie rozbudowanej, anonimowej, papierowej ankiety wypełnianej przez studentów na ostatnich zajęciach, pod nieobecność prowadzącego, których wyniki trafiają do kierowników zakładów i zastępcy dyrektora IH ds. studenckich (opis procedur ankietowania zajęć w materiałach dodatkowych). Kopie ankiet po zakończeniu roku akademickiego przekazywane są prowadzącym. Wyniki studenckiej oceny jakości zajęć, na podstawie ankiet, są składnikiem brany pod uwagę przez przełożonych i odpowiednie komisje w procesie oceny okresowej.

W celu podnoszenia kompetencji dydaktycznych pracowników IH stara się o pozyskanie dodatkowych środków finansowych na ten cel. W 2018/2019 r. Instytut wziął udział w konkursie na grant w ramach "Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego", współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach PO WER, ścieżka 3.5. Wniosek ten zajął pierwsze miejsce w konkursie wiosną 2019 r., a IH uzyskał dofinansowanie w wysokości 70.000 zł na działania związane z podnoszeniem kompetencji dydaktycznych. Realizowane są one od maja 2019 w czterech ścieżkach: metodycznej, językowej, cyfrowej i ewaluacyjnej.

Dystrybucja wśród pracowników funduszy na badania naukowe

Funduszami na badania naukowe (przed 2019 – Badania Statutowe) przekazywanymi Instytutowi dysponuje Dyrekcja. Fundusze te dzielone są w następujący sposób:

- fundusz przekazywany Bibliotece IH na prenumeraty i zakupy biblioteczne;
- fundusz przyznawany zespołom badawczym;
- fundusz pozostający w gestii zastępcy Dyrektora ds. ogólnych stanowiący budżet wydawniczy oraz organizacji konferencji naukowych;
- fundusz pozostający w gestii zastępcy Dyrektora ds. studenckich, zapewniający budżet naukowej działalności studentów;
- fundusz pozostający w gestii pełnomocnika ds. współpracy zagranicznej, z którego finansowane są wyjazdy zagraniczne pracowników IH.

Zasady podziału funduszy pomiędzy zespoły badawcze zakładają istnienie zespołów złożonych z przynajmniej 3 pracowników, z których kierownik zespołu musi mieć przy najmniej stopień doktora habilitowanego, a w składzie zespołu musi znajdować się przynajmniej jeden doktorant/doktorantka. Zasady podziału funduszy oraz informacja o corocznych kwotach rozdysponowan pomiędzy pracowników są dostępne publicznie i umieszczone na stornie internetowej IH³.

Sukcesy pracowników i studentów IH UW

Studia na kierunku Historia prowadzone w UW przez Instytut Historyczny zajęły dwukrotnie pierwsze miejsce wśród ocenianych kierunków w dyscyplinie w rankingu “Perspektyw”, w latach 2017/2018, 2018/2019. Studia historyczne na UW są jedynymi studiami w dyscyplinie historia prowadzone w Polsce odnotowanymi w światowym rankingu QS Top Universities (w 2018, 2019 w przedziale 151-200 miejsce na świecie).

Wśród publikacji książkowych pracowników IH dominują pozycje *stricte* naukowe, znajdują się tam również publikacje pełniące funkcję podręczników szkolnych lub akademickich, opracowań popularnonaukowych lub syntetycznych ujęć poszczególnych aspektów badań historycznych. Poniżej wybrane publikacje o charakterze edukacyjno-dydaktycznym:

Opracowania zagadnień szczegółowych:

- Alicja Kulecka, *Archiwistyka cyfrowa i nauki pomocnicze historii w edukacji archiwalnej. Problemy dydaktyki archiwistyki*, Warszawa 2016;
- Jolanta Sikorska-Kulesza (red.), *Edytorstwo źródeł XIX wieku - problemy teoretyczne i praktyka edytorska*, Warszawa 2016;
- Jolanta Sikorska-Kulesza (red.), *Wokół edytorstwa dziewiętnastowiecznych źródeł*, Warszawa 2017;
- Jolanta Sikorska-Kulesza (red.), *Edytorstwo wobec masowości źródeł najnowszych*, Warszawa 2018.

Podręczniki szkolne:

³ <http://www.ihuw.pl/instytut/dla-pracownikow/badania-statutowe-bst>

- Jerzy Pysiak (red.), *Europa. Nasza historia, tom 1. Od prahistorii do średniowiecza*, WSiP, Warszawa 2016.

Podręczniki akademickie

- Łukasz Niesiołowski-Spano, Krystyna Stebnicka, *Historia Żydów w starożytności. Od Thotmesa do Mahometa*, PWN, Warszawa 2019 (w druku);
- Aneta Pieniądz, Piotr Węcowski, *Wstęp do badań historycznych*, PWN, Warszawa 2020 (w przygotowaniu).

Wśród podręczników akademickich nadal ważne miejsce zajmują m.in. następujące publikacje:

- Urszula Augustyniak, *Historia Polski. 1572-1795*, PWN, Warszawa 2008;
- Roman Michałowski, *Historia powszechna. Średniowiecze*, PWN, Warszawa 2009;
- Adam Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, PWN, Warszawa 2009 (i kilka wznowień).

Opracowania popularnonaukowe

- Paweł Skibiński, *Polska 1918*, Warszawa 2018;
- Piotr Szlanta, *Bić się czy nie bić?*, Warszawa 2018;
- Piotr Szlanta, *Jak ku Niepodległej?*, Warszawa 2018;
- Piotr Szlanta, *Z kim ku Niepodległej?*, Warszawa 2018.

Pracownicy IH co roku znajdują się wśród wyróżnionych przez Rektora okresowym zwiększeniem wynagrodzeń za wyróżniające się osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktycznej. W ostatnich latach nagrodzonymi byli: dr Agnieszka Janiak-Jasińska, dr hab. Urszula Kosińska, dr hab. Krystyna Stebnicka (2019); dr Natalia Królikowska-Jedlińska; dr hab. Michał Leśniewski; dr Maciej Ptaszyński (2018); prof. Jarosław Czubaty; dr hab. Piotr Węcowski; dr hab. Robert Wiśniewski (2017). Spośród sukcesów dydaktycznych pracowników na uwagę zasługuje m.in. przyznanie dr hab. Annie Michałowskiej-Mycielskiej wyróżnienia dla najlepszego wykładowcy Uniwersytetu Otwartego w roku 2015. Uniwersytet Otwarty to instytucja UW oferująca zajęcia naukowe i popularnonaukowe dla słuchaczy niebędących studentami UW.

Sukcesy studentów

Przykładowe nagrody dla studentów historii w IH za prace dyplomowe w minionych latach:

- (2016) Mgr Emil Hoff otrzymał I Nagrodę w Konkursie im. Stanisława Herbsta Polskiego Towarzystwa Historycznego za pracę magisterską „Polskie pensjonaty w Heluanie w końcu XIX i pierwszej połowie XX wieku” przygotowaną pod opieką prof. Alicji Kuleckiej;
- (2017) Mgr Krzysztof Wałaszewski został zwycięzcą III. edycji Nagrody im. Mieczysława F. Rakowskiego na najlepszą pracę magisterską o PRL. Nagrodzona praca nosiła tytuł: „Tysiąclatki: zbiórka społeczna, propaganda, architektura, budownictwo,

polityka (1956 - 1972)”, przygotowana została pod opieką dr. hab. Macieja Wojtyńskiego;

- (2018) Mgr Anna Dobrowolska została zwyciężczynią IV. edycji Nagrody im. Mieczysława F. Rakowskiego na najlepszą pracę magisterską o PRL. Nagrodzona praca nosiła tytuł: „Od »Paragrafu zero« do »Wolnego zawodu«. Prostytucja i praca seksualna w PRL, 1956–1989” powstała pod kierunkiem dr. hab. Marcina Zaremby;
- (2018) Mgr Maria Czaputowicz zwyciężyła w kategorii TEORIA w interdyscyplinarnym konkursie „Przestrzeń wspólna jest wartością. Nagroda Narodowego Instytutu Architektury i Urbanistyki dla najlepszych prac magisterskich” za pracę „Kult Nieznanego Żołnierza. Warszawskie miejsce pamięci w latach 1925-1991”, przygotowanej pod kierunkiem prof. Jerzego Kochanowskiego;
- (2018) Mgr Paweł Mrowiński otrzymał II nagrodę w konkursie im. W. Pobóg-Malinowskiego w kategorii najlepszych prac magisterskich za pracę „I wtedy nadszedł ów straszny »Oktober«. Egzekucje publiczne w Warszawie (październik 1943 – luty 1944). Ujęcie performatywne”, przygotowanej pod kierunkiem prof. Jerzego Kochanowskiego;
- (2019) Mgr Klara Sakiewicz otrzymała główną nagrodę w Konkursie im. J. i W. Wawrzyńków organizowanym przez Instytut Śląski w Opolu za pracę magisterską „Życie religijne w Festung Breslau” przygotowaną pod kierunkiem prof. Alicji Kuleckiej.
- (2019) Mgr Ryszard Jamka otrzymał nagrodę pierwszego stopnia XXIV. edycji Konkursu im. J. J. Lipskiego ufundowaną przez Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita za pracę magisterską „Jakub Szela przez pryzmat legend: ‘czarnej’, ‘białej’ i ‘czerwonej’”, przygotowaną pod kierunkiem dr. hab. Błażeja Brzostka.
- (2019) Mgr Maria Czaputowicz otrzymała wyróżnienie w XXIV. edycji Konkursu im. J. J. Lipskiego za pracę magisterską „Kult Nieznanego Żołnierza. Warszawskie miejsca pamięci w latach 1925-1991”, powstałą pod kierunkiem prof. Jerzego Kochanowskiego.
- (2019) mgr Bartosz Wójcik otrzymała wyróżnienie w XXIV. edycji Konkursu im. J. J. Lipskiego za pracę magisterską „Obraz podziemia narodowego w materiałach wewnętrznych i propagandzie AK-DSZ-WiN w latach 1945-1947”, powstałą pod kierunkiem prof. Włodzimierza Borodzieja.

Wśród studentów i niedawnych absolwentów historii znajduje się kilkanaścioro laureatów konkursu o Diamentowy Grant:

- (2019-2023) Natalia Woszczyk (studentka MISH), *Recepcja idei pietyzmu przez polskie elity społeczne w latach 1695-1795* (opieka naukowa: prof. Urszula Augustyniak);
- (2018-2022) Anna Dobrowolska, *Rewolucja czy ewolucja seksualna? Przemiany obyczajowości w Polsce w latach 1956-1989*. (opieka naukowa: dr. hab. Marcin Zaremba);
- (2018-2022) Jakub Gruchalski, *Topografia Kwirynału w starożytności* (opieka naukowa: prof. Adam Ziółkowski);

- (2018-2022) Dominika Lewandowska, *Charakter "tradycyjnej" religii rzymskiej w dobie Cesarstwa (koniec I w. p.n.e. – VI w. n.e.) – analiza zmian instytucjonalnych i terminologicznych* (opieka naukowa: dr hab. Paweł Janiszewski);
- (2016-2020) Hanna Rajfura, *Pamięć historyczna środowisk kościelnych w Polsce późnego średniowiecza i wczesnej nowożytności. Jana Długosza „Katalog arcybiskupów gnieźnieńskich” i jego kontynuacje na tle europejskim* (opieka naukowa: dr hab. Piotr Węcowski);
- (2016-2020) Sebastian Żbik, *Oman i Zanzibar po 1856 r. Stosunki polityczne i kontakty prywatne między arabskimi elitami obu krajów* (opieka naukowa: dr hab. Marek Pawełczak);
- (2015-2019) Norbert Gołdys, *Topory i Powalowie. Polskie rody możnowładcze wobec przemian politycznych, ekonomicznych i kulturowych XI-XIII w., ze szczególnym uwzględnieniem roli Mazowsza w ich działalności* (opieka naukowa: prof. Roman Michałowski).
- (2015-2019) Sebastian Rajewicz, *Tethrippon Euagorasa. Schole w Sparcie w V-IV wieku p.n.e.* (opieka naukowa: prof. Ryszard Kulesza).
- (2015-2019) Melchior Jakubowski, *Wielokulturowość przestrzeni wiejskiej na wschodzie Europy w drugiej połowie XVIII - pierwszej połowie XIX wieku. Analiza porównawcza stosunków między grupami religijnymi i etnicznymi na przykładach Suwalszczyzny, Bukowiny i Inflant Polskich* (opieka naukowa: prof. Dariusz Kołodziejczyk).
- (2015-2019) Magdalena Luto, *W służbie króla czy kanclerza? Działalność polskich dyplomatów w obliczu drugiej wojny habsbursko-osmańskiej.* (opieka naukowa: prof. Dariusz Kołodziejczyk).
- (2015-2019) Aleksandra Jakubczak, *Żydzi i Polacy w walce z handlem “żywym towarem” na przełomie XIX i XX wieku. Ziemia polskie na tle porównawczym.*
- (2014-2018) Anna Kruszyńska, *Sytuacja kobiet w Sparcie na tle położenia kobiet w innych polis greckich* (opieka naukowa: prof. Ryszard Kulesza).
- (2014-2018) Dawid Machaj, *Tumulty wyznaniowe w dwóch stolicach Rzeczypospolitej: w Krakowie i Wilnie, od XVI do XVIII w. - geneza, mechanizmy, uczestnicy.* (opieka naukowa: prof. Urszula Augustyniak).

Studenci IH otrzymywali również stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia – w ostatnich latach byli to Łukasz Drybłak i Anna Agnieszka Laskowska (2013/2014), Jakub Gruchalski i Monika Juzepczuk (2016/2017), Jakub Gruchalski (2017/2018).

Studenci IH, którzy uzyskują najlepsze wyniki w nauce lub odnieśli sukcesy w sporcie i spełniają warunki określone w *Regulaminie świadczeń dla studentów UW* (ostatni regulamin: Zarządzenie nr 142 Rektora UW z dnia 1 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia *Regulaminu świadczeń dla studentów UW*) mogą się ubiegać o Stypendia Rektora UW. Co roku w IH UW Stypendia takie co roku otrzymuje znacząca grupa studentów IH UW.

Pod auspicjami IH UW wydawana jest seria Fasciculi Historici Novi, gdzie zamieszczone są najlepsze prace dyplomowe studentów IH (bibliografia dostępna jest na stronie IH UW). Poza tym naukowe teksty studenckie ukazują się w wydawnictwach zbiorowych, tomach pokonferencyjnych i czasopismach naukowych. Najlepsze prace roczne, wyłonione w konkursie, publikowane są w czasopiśmie „Teki Historyka”, wydawanym w IH UW przez koła naukowe od 1983 r.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Na potrzeby działalności naukowo-dydaktycznej Instytut Historyczny dysponuje większością tzw. Budynku Pomuzealnego na Kampusie Głównym UW, użytkując ponad 2000 m² powierzchni. W tzw. Nowym Gmachu, wzniesionym na początku XXI w., mieści się część magazynów bibliotecznych. Ponadto na potrzeby dydaktyczne IH wykorzystuje pozostającą w gestii dziekana Wydziału Historycznego nowoczesną salę (s. 118) w tymże Nowym Gmachu oraz audytoria boczne w Auditorium Maximum pozostające w dyspozycji rektora UW. Na bazę dydaktyczną w Gmachu Pomuzealnym składają się 3 duże sale wykładowe, 12 sal ćwiczeniowych i sala komputerowa, biblioteka z czytelnią z wydzielonym księgozbiorem dydaktycznym w wolnym dostępie. Osobne pomieszczenia mają wszystkie zakłady naukowo-dydaktyczne. Na IV p. znajdują się pokoje dla zespołów grantowych, redakcji periodyków związanych z IH i przeznaczone na potrzeby działalności studenckiej. Na potrzeby działalności kół naukowych zostało wydzielone osobne pomieszczenie wyposażone w sprzęt komputerowy. W holu na I piętrze Gmachu Pomuzealnego w 2019 r. urządzony został kącik wypoczynkowy, o którego kształcie zdecydowali sami studenci.

W ostatnich latach w Instytucie Historycznym przeprowadzono trzy duże inwestycje służące unowocześnieniu infrastruktury dydaktycznej: (1) kompleksową wymianę sprzętu w sali komputerowej (sala E) (20 stanowisk + stanowisko prowadzącego); (2) remont Czytelni Biblioteki IH wraz z jej bezpośrednim zapleczem i poszerzenie obszaru wolnego dostępu; (3) wyposażenie/doposażenie wszystkich instytutowych sal wykładowych i wszystkich sal ćwiczeniowych (poza najmniejszymi salami na poddaszu) w projektory multimedialne wraz z ekranami. IH dysponuje również rzutnikami i przenośnymi komputerami, które mogą być wykorzystywane na potrzeby dydaktyki w pomieszczeniach pozbawionych zamontowanych na stałe rzutników. Ponadto na potrzeby dydaktyki IH dysponuje tablicą multimedialną (sala 21) oraz mobilnym urządzeniem typu Flipchart Samsung (sala A). IH posiada również sprzęt do nagrywania wywiadów w ramach dydaktyki i badań nad *oral history* (kamera i dyktafony) oraz przenośnym zestawem do prowadzenia konferencji internetowych.

Studenci z niepełnosprawnością ruchową mają dostęp do wszystkich sal dydaktycznych, biblioteki instytutowej i sekretariatów studenckich. Na terenie IH znajdują się toalety dla niepełnosprawnych.

W budynkach pozostających w gestii IH studenci mają swobodny dostęp do szybkiej bezprzewodowej sieci Eduroam oraz do otwartej sieci Biblioteki IH. W Gmachu Pomuzealnym znajdują się również routery internetowe zapewniające dodatkowe łącza internetowe. Zajęcia wymagające pracy na komputerach oraz dostępu do internetu prowadzone są w specjalnie do tego przystosowanej Sali Komputerowej (sala E).

Strona internetowa Instytutu (www.ihuw.pl) umożliwia umieszczania materiałów dydaktycznych pod indywidualnymi biogramami pracowników. Umieszczane są one na bezpiecznym serwerze należącym do IH, a pracownicy mogą publikować tam zarówno materiały dostępne publicznie, jak i z zastrzeżonym dostępem za pomocą hasła. Na potrzeby poszczególnych projektów badawczych z udziałem studentów (Archiwum Cyfrowe IH) powstała chmura instytutowa.

W pełni e-learningowe zajęcia z “Podstaw metodologii historii” prowadzone są tylko na zaocznych studiach I stopnia. Poza tym studenci mogą korzystać z e-learningowych zajęć ogólnouniwersyteckich oraz zajęć językowych. Zajęcia te są realizowane przy wykorzystaniu uniwersyteckiej platformy e-learningowej Kampus/COME.

Prowadzący zajęcia z WPPU oraz *academic writing* wykorzystują narzędzia internetowe oferowane przez Google.docs. (Uniwersytet posiada przestrzeń dyskowe i bezpieczne serwisy na platformie Google). W ramach narzędzi sharepoint i docs.google.com (dostępne dla wszystkich studentów i pracowników UW w ramach umowy) istnieje możliwość realizacji projektów zespołowych przez studentów (wspólne badania i pisanie tekstów naukowych). Na platformie e-learningowej Uniwersytetu Warszawskiego (<https://kampus.come.uw.edu.pl>), obok podwieszania materiałów dydaktycznych, studenci wykonują zadania pisemne i prace indywidualne. Ponadto IH UW dysponuje licencjonowanym oprogramowaniem Office i Adobe InDesign oraz jest w trakcie zakupu Oxygen XML Editor.

Biblioteka Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, największa specjalistyczna biblioteka historyczna w Polsce, dysponuje obecnie księgozbiorem liczącym ponad 240 tysięcy woluminów. Biblioteka gromadzi przede wszystkim specjalistyczną literaturę naukową, zarówno polską, jak i obcojęzyczną o wysokim poziomie merytorycznym. Średni roczny przyrost zbioru to ok. 3000 vol. Kolekcja obejmuje wydawnictwa ciągłe, zwarte oraz zbiory specjalne (mapy, mikrofilmy, filmy itp.). Studenci mają możliwość korzystania zarówno z tradycyjnych zasobów bibliotecznych, jak i baz elektronicznych. Czytelnia posiada strefę wolnego dostępu (zbiór dydaktyczny), który jest uzupełniany o aktualne publikacje naukowe wskazane przez studentów i pracowników naukowych na potrzeby zajęć dydaktycznych i badań. Od tego roku rozpoczęto gromadzenie specjalistycznej anglojęzycznej literatury dydaktycznej na potrzeby bloku zajęć o historii Polski, które będą prowadzone w języku angielskim. Aktywnie prowadzona jest wymiana międzybiblioteczna oraz wypożyczenia z bibliotek naukowych w kraju i zagranicą. Biblioteka służy wsparciem studentom w pozyskiwaniu publikacji w ramach przyznanych grantów na badania naukowe.

Katalog elektroniczny Biblioteki oparty jest na systemie VIRTUA i jest zintegrowany z systemem katalogowym Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego (BUW). Od ostatniej akredytacji udało się już niemal ukończyć retrokonwersję katalogów bibliotecznych na formę elektroniczną z podwieszeniem pod system ogólnouniwersytecki.

Biblioteka udostępnia użytkownikom czytelnii 5 stanowisk komputerowych z oprogramowaniem biurowym, dostępem do Internetu, baz elektronicznych oraz katalogu komputerowego. Udostępnia też w informacje o nabytkach i zasobach bibliotecznych oraz funkcjonowaniu Biblioteki na stronie internetowej <http://biblioteka.ihuw.pl/>. Znajdują się tam również linki do cyfrowych zasobów IH, takich jak repozytorium publikacji naukowych i cyfrowa wersja kolekcji starych druków ze zbiorów BIH.

Biblioteka dostosowana jest dla osób niepełnosprawnych ruchowo. We współpracy z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych przekazuje, wskazane przez studentów z dysfunkcją wzroku, materiały dydaktyczne do ich przetworzenia/adaptacji.

Biblioteka ściśle współpracuje z kadrami naukowymi oraz studentami w zakresie gromadzenia i wypożyczeń książek. Rynek wydawniczy monitorowany jest systematycznie. Wszystkie potrzeby dotyczące dostępu do publikacji, baz elektronicznych jak i funkcjonowania biblioteki i systemu bibliotecznego użytkownicy mogą zgłaszać i oceniać, kontaktując się z pracownikami biblioteki osobiście lub drogą mailową.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

IH UW współpracuje z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie konsultacji zmian w programach studiów i koncepcji kształcenia. Partnerami są przede wszystkim instytucje ochrony dziedzictwa historycznego i instytucje kultury, w których wykorzystywana jest wiedza historyczna. IH UW stara się także rozwijać elementy programu studiów służące kształtowaniu ogólnych kompetencji studentów, w kierunkach pożądanym przez pracodawców z innych obszarów rynku pracy. Chodzi w tym wypadku w szczególności o kompetencje miękkie, kompetencje komunikacyjne, umiejętności gromadzenia, selekcji, krytycznej analizy i opracowania danych. W tym procesie IH współpracuje z przedstawicielami branż z grupy tzw. przemysłów kreatywnych, usług PR, agencji reklamowych, wydawnictw. Współpraca ta polega na zamawianiu recenzji zmian w programie studiów (zob. kryterium 10 i dodatkowe informacje do tego kryterium) oraz konsultacjach z przedstawicielami tych branż; szczególne miejsce w tym procesie zajmują absolwenci kierunku Historia działający w tych obszarach. W tym względzie IH UW dąży do realizacji zaleceń zawartych w ocenie instytucjonalnej PKA dla Wydziału Historycznego z roku 2013.

Ponadto IH UW stale współpracuje z instytucjami, w których realizowane są praktyki zawodowe fakultatywnych specjalizacji zawodowych, w tym: szkołami podstawowymi i średnimi, wydawnictwami i redakcjami czasopism. Stałą współpracę prowadzi z muzeami i archiwami centralnymi (AGAD, AAN, NAC) i innymi instytucjami zajmującymi się zabezpieczaniem zasobów archiwalnych, zarówno poprzez praktyki, jak i wizyty studyjne. Pracownicy wymienionych instytucji przekazują do IH informacje zwrotne o kompetencjach naszych studentów, co pozwala brać pod uwagę te komentarze tych interesariuszy zewnętrznych w formowaniu programu oraz tematykę i formę zajęć dydaktycznych.

Współpraca w ramach zajęć specjalizacji archiwalnej. Instytut Historyczny współpracuje z archiwami definitywnymi – historycznymi poprzez wizyty studentów w tych archiwach służące poznaniu archiwum jako instytucji i pełnionych przez niego funkcji – gromadzenia, wartościowania, selekcji, nadzoru i kontroli nad archiwami bieżącymi, opracowania, udostępniania, popularyzacji zasobu.

Wizyty w archiwach prowadzone są w ramach następujących przedmiotów:

- Metodyka archiwalna: problemy ogólne – zasady opracowania archiwaliów, inwentarze archiwalne, opracowanie i opis akt, analiza opracowanych jednostek archiwalnych – Archiwum Akt Nowych, Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Polskiej

Akademii Nauk, Narodowe Archiwum Cyfrowe – prowadząca i przygotowująca pokazy – prof. dr hab. Alicja Kulecka;

- Metodyka archiwalna: wybrane problemy szczegółowe – opracowanie dokumentów pergaminowych, papierowych, pieczęci – Archiwum Główne Akt Dawnych – prowadzący pokaz prof. dr hab. Agnieszka Bartoszewicz, dr Michał Kulecki;
- Historia form kancelaryjnych – dokument staropolski, systemy kancelaryjne na ziemiach polskich w XIX wieku, kancelaria notarialna – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Państwowe w Warszawie – prowadzący i przygotowujący pokazy – prof. dr hab. Agnieszka Bartoszewicz, prof. dr hab. Alicja Kulecka.

Współpraca w organizacji praktyk archiwalnych. W ramach organizacji praktyk archiwalnych Instytut Historyczny współpracuje z następującymi archiwami – archiwa bieżące: Archiwum Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Archiwum Uniwersytetu Warszawskiego, Polska Akademia Nauk Archiwum, Archiwum Centrum Nauki Kopernik, inne archiwa i instytucje m.in. Kancelaria Prezydenta RP (do 2015 r.), archiwa ministerstw; archiwa historyczne – Archiwum Główne Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Archiwa Państwowe, m.in. w Bydgoszczy.

Współpraca w ramach zajęć specjalizacji popularyzatorskiej. Redakcje prasowe, rozgłośnie radiowe czy stacje telewizyjne unikają przyjmowania na praktyki niesprawdzonych osób, których przeszkolenie zajmuje im zbyt wiele czasu. Zwykle same organizują tego typu staże, poprzedzone jednak wcześniejszym konkursem (po naszej specjalizacji kilku studentów trafiło na staż do TVN i „Polityki”). Koordynatorowi specjalizacji (dr hab. Marcin Zaremba) udało się jednak nawiązać kontakt z redaktorem Mirosławem Maciorowskim z dodatku „Ale Historia” „Gazety Wyborczej”. Najlepszych studentów wysyłamy również do działu historycznego „Polityki”, który prowadzi redaktor Marian Turski wraz z p. red. Jolantą Zarembiną. W zeszłym roku także redaktorzy internetowego portalu „HistMag.org” wyrazili chęć przyjmowania na staż naszych studentów. Kilku odbywało staże w lokalnych redakcjach prasowych. Ponieważ w ramach specjalizacji popularyzatorskiej prowadzone są zajęcia muzealne, część studentów uczestniczyła w praktykach w muzeach. Studenci odbywają dłuższe i krótsze praktyki w Muzeum m.st. Warszawy, Muzeum UW, Zamku Królewskim w Warszawie czy Domu Spotkań z Historią. Przy realizacji projektu „Historia mówiona w humanistyce” studenci współpracowali z Fundacją Ośrodek „Karta”. Regularnie w zajęciach w ramach specjalizacji popularyzatorskiej biorą udział m.in.: Adam Leszczyński, Piotr Oseka, Joanna Sawicka, Daniel Passent, Magdalena Grzebałowska, Mirosław Maciorowski, Marcin Dzierżanowski, Maciej Stasiński, Aleksandra Boćkowska, Joanna Podgórska, Agata Passent, Piotr Zaremba.

Praktyki nauczycielskie (specjalizacja nauczycielska). Praktyki na specjalizacji nauczycielskiej są bardzo ważnym elementem kształcenia przyszłych nauczycieli historii i WOS. Ich wymiar godzinowy i program oparty jest na rozporządzeniach MNiSW o standardach kształcenia nauczycieli (Rozporządzenie MNiSW z dn. 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela oraz nowe Rozporządzenie wydane 25 lipca 2019; program specjalizacji jest w trakcie dostosowywania).

W ramach specjalizacji studenci odbywają praktyki w szkole podstawowej i ponadpodstawowej. Praktyka odbywa się pod opieką pracownika Zakładu Dydaktyki Historii oraz nauczyciela, który przyjął studenta. Studenci nie tylko obserwują lekcje prowadzone przez nauczycieli historii i WOS, ale także zapoznają się z dokumentacją szkoły, obserwują (w miarę możliwości) posiedzenia rad pedagogicznych i zespołów szkolnych, spotkania wychowawców z rodzicami, uczestniczą w organizowaniu wycieczek szkolnych i wyjść poza szkołę, biorą w nich udział, pomagają w dyżurach na korytarzu w czasie przerw, a przede wszystkim prowadzą swoje własne lekcje historii i WOS (w wymiarze 10-12 lekcji lub więcej). Jedną z tych lekcji hospituje pracownik Zakładu Dydaktyki, a wszystkie konsultowane są z opiekunem praktyki.

W czasie praktyk studenci prowadzą dokumentację w postaci analiz dydaktycznych lekcji hospitowanych (dwie z nich przedstawia pracownikowi Zakładu Dydaktyki podczas zaliczania praktyk) oraz w przypadku praktyk, w czasie których prowadzi samodzielnie lekcje, także ich scenariusze (dwa z nich przedstawia pracownikowi Zakładu podczas zaliczania praktyk). Praktyki rozliczane są na podstawie formularzy potwierdzających ich odbycie: „Przebieg praktyki” oraz zaświadczenie o odbyciu praktyki, a także pisemnej opinii nauczyciela - indywidualnego opiekuna praktyki.

Szkoły, w których studenci odbywają praktyki, wybierają pracownicy Zakładu (w przypadku praktyki pedagogicznej) lub sam student (pozostałe praktyki) kierując się sugestiami prowadzących zajęcia pracowników Zakładu (np. u nauczycieli, których lekcje widzieli w czasie hospitacji w ramach zajęć z dydaktyki), albo własnym przekonaniem.

W celu doskonalenia organizacji praktyk Zakład stara się konsultować kwestie z nimi związane z byłymi studentami, którzy ukończyli specjalizację i pracują w szkołach. Podobne opinie zbiera od aktualnych studentów, którzy odbywają praktyki na specjalizacji. Także źródłem informacji na temat programu specjalizacji oraz organizacji praktyk i tego, co powinno znajdować się w ich planach, są nauczyciele, z którymi Zakład współpracuje (metodologowie M. st. Warszawy i pracownicy *Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń* m.in.: p. Agnieszka Sas, p. Magdalena Frąckiewicz-Wiśnioch, p. Barbara Czepik) czy to w ramach zajęć, czy zapraszając ich na spotkania ze studentami (organizowanymi m.in. przez Koło Naukowe Dydaktyki Historii).

Inne przykłady współpracy

Część zajęć dydaktycznych, w szczególności zajęcia z NPH, realizowane jest w części w różnych instytucjach zajmujących się zabezpieczaniem i udostępnianiem dziedzictwa historycznego. Są to m.in:

- **Archiwum Główne Akt Dawnych** (w ramach zajęć z Nauk pomocniczych historii XIX wieku): archiwum przechowujące źródła do historii XIX wieku; akta XIX wieku w zasobie AGAD, typy instytucji, typy dokumentów, ważniejsze dokumenty, sposoby ich wyszukiwania, analiza inwentarzy archiwalnych.

- **Muzeum Narodowe w Warszawie** oraz **Muzeum Warszawy** (w ramach zajęć z NPH XIX i NPH XX w): przedmiot materialny jako źródło historyczne – problemy autentyczności przedmiotów materialnych, wartość informacyjna tego typu źródeł.
- W **Muzeum Narodowym w Warszawie** odbywają się również zajęcia z poszczególnych ćwiczeń epokowych, np. z historii starożytnej w Gabinetie Numizmatycznym; z NPH, np. NPH średniowiecza w Galerii sztuki średniowieczne
- **Fundacja Ośrodka Karta, Dom Spotkań z Historią** -- współpraca w ramach zajęć z historii mówionej i ich kontynuacji w postaci studenckich projektów badawczych.
- Ponadto studenci wraz z prowadzącymi zajęcia odwiedzają ekspozycje w **Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN, Żydowskim Instytucie Historycznym, Muzeum Warszawy, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum - Łazienki Królewski, Muzeum Pałac w Wilanowie** i in.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Jednym z najważniejszych narzędzi umiędzynarodowienia procesu kształcenia w IH UW jest wykorzystanie możliwości, jakie daje program Erasmus. W latach 2016-2018 z oferty programu Erasmus+ skorzystało w sumie 68 studentów. IH ma podpisane umowy z uniwersytetami w: Wiedniu, Gandawie (Gent), Leuven, Zadarze, Karola w Pradze, Morawskiej Ostrawie, Paryżu (Sorbona, École des Hautes Études en Sciences Sociales), Poitiers, Lyonie, Montpellier, Nantes, Angers, Burgos, Walencji, Utrechcie, Wilnie, Kownie, Berlinie (Freie Universität, Humboldt Universität zu Berlin), Freiburgu, Konstancji, Bonn, Getyndze, Bremie, Lizbonie, Bukareszcie, Lublanie, Lund, Ankarze, Budapesztcie (Uniwersytet Budapeszteński im. Loránda Eötvösa, Central European University w Budapeszcie), Wenecji, Bolonii, Padwie, Edynburgu, Londynie i Belfaście.

Instytut Historyczny oferuje corocznie zajęcia ogólnouniwersyteckie w językach obcych (angielski, niemiecki) adresowane do studentów historii oraz innych kierunków, w tym zwłaszcza do zagranicznych studentów przebywających w UW na stypendiach wymiany studenckiej. W zajęciach tych uczestniczą wspólnie studenci zagraniczni oraz polscy. Dzięki takim interakcjom możliwe jest lepsze wzajemne poznanie, jak i łatwiej jest studentom ocenić merytoryczną stronę zajęć oferowanych w swoich uczelniach macierzystych. Obecność obcokrajowców wśród studentów historii zachęca do szukania okazji do wyjazdów na stypendia (np. w ramach programu Erasmus). Spełnia również ważną funkcję poszerzenia kompetencji społecznych naszych studentów, pozwalając poznawać wzajemnie odmienności języka, obyczaju i kultury.

W minionych latach zajęcia obcojęzyczne w przeważającej większości miały charakter wykładów i konwersatoriów, np.

- prof. dr hab. Adam Ziółkowski, “Archaic Rome between written sources and archaeology: an ideal meeting place or a methodological/ideological battlefield?::”;
- dr hab. Łukasz Niesiołowski-Spano, “History and religion of ancient Israelites”;
- dr Mateusz Wilk, “Introduction to Classical Islamic Culture”;
- dr Grzegorz Pac, “Poland in the Middle Ages - State, Society, Culture and Religion”;
- dr Natalia Królikowska-Jedlińska, “Contacts between Islam and Christendom in the Early Modern Period”;
- prof. Tomasz Kizwalter, “The Polish Lands and Europe in the 19th Century”;
- dr hab. Marek Pawełczak, “Introduction to East African History”;
- prof. Włodzimierz Borodziej, “Geschichte "Volkspolens", 1944 - 1989. Eine Einführung ”;
- dr Dobrochna Kałwa, “Between nation and emancipation. Women in Poland in the 20th century”.

Dążąc do poszerzenia oferty dydaktycznej w językach obcych nie tylko z uwagi na treść, lecz również formę dydaktyczną, w roku akademickim 2019/2020 po raz pierwszy uruchomiony zostanie cykl zajęć w formie ćwiczeń warsztatowych z pięciu wielkich epok historycznych. Zajęcia te obejmą:

- ćwiczenia z historii starożytnej - dr hab. Robert Wiśniewski
- ćwiczenia z historii Polski średniowiecznej - dr Grzegorz Pac
- ćwiczenia z historii Polski Nowożytnej - dr Natalia Królikowska-Jedlińska
- ćwiczenia z historii Polski XIX wieku - dr Aleksandra Oniszczuk
- ćwiczenia z historii Polski XX wieku - dr Igor Chabrowski.

Pracownicy IH biorą udział w programie mobilności Erasmus+, wymianach bilateralnych, zdobywając doświadczenie w wielu zagranicznych ośrodkach akademickich. Ich efektem jest wykorzystanie doświadczeń zdobytych na uczelniach zagranicznych w procesie dydaktycznym, zarówno na zajęciach obcojęzycznych, jak i prowadzonych w języku polskim. Nauczyciele akademicy, którzy pracowali lub przebywali jako visiting professors na uczelniach zagranicznych, posiadają umiejętności pracy z zagranicznymi studentami (przebywającymi w ramach programów Erasmus, Histarmed, Visegrad itd.).

Regularnie rośnie liczba obcokrajowców prowadzących w Instytucie Historycznym zajęcia regularne lub okazjonalne. W minionym roku akademickim konwersatorium pt. “The Ancient Synagogue” (30 h) prowadził prof. Gary Gilbert z Claremont McKenna College w USA. W roku 2016/2017 IH zorganizował wykład doktora Raza Klettera (Uniwersytet w Helsinkach) dotyczący archeologii starożytnej Palestyny. Od 01.10.2019 badaczem afiliowanym w IH jest dr Bryn D. Kozik z University of Florida, który zadeklarował w ciągu swego dwuletniego pobytu w Polsce poprowadzić różnego typu zajęcia dydaktyczne na potrzeby studentów historii. W semestrze letnim roku akad. 2019/2020 planowane są zajęcia prof. Briana Krostenko z University of Notre Dame. W ramach programu Erasmus+ w Instytucie Historycznym prowadzili zajęcia (wykłady i seminaria) m.in.: prof. Jūratė Kiaupienė (Vytauto Didžiojo Universitetas, Litwa): “Key problems of early-modren history, Trends and problems of modern Lithuanian historiography and source publications”, “Grand Duchy of

Lithuania in the Central Eastern Europe in Early Modern Era (comparative perspective)”, “Geopolitical and sociocultural trends, phenomenon of political culture of the Grand Duchy of Lithuania in European context”, dr Aušra Vasilauskienė (Vytauto Didžiojo Universitetas, Litwa): “Lithuanian baroque art”, prof. Alfred Tovias (Tel Aviv University, Izrael), 2016/2017: “Sixty years of EU-Israel relations” (1957-2017). ponadto w IH UW w ostatnich latach wykładali badacze z uczelni zagranicznych: Klaudia Craft, Mikołaj Kunicki, Piotr Wróbel, Jan Grabowski, Keely Stauter-Halsted, Roisin Healy, Marina Zacharowa.

Instytut Historyczny - latem 2019 roku - wziął udział w wewnętrznym konkursie w ramach programu podnoszenia poziomu umiędzynarodowienie kadry dydaktycznej poprzez granty na pozyskanie visiting lecturers. W konkursie tym dr Raz Kletter z Uniwersytetu w Helsinkach otrzymał grant na czteromiesięczny pobyt w IH (luty-maj 2020), podczas którego poprowadzi wykład (30 h) oraz seminarium (30 h). IH planuje złożyć wnioski również w kolejnych dwóch konkursach zapowiadanych na luty 2020 i 2021, wnioskując o zatrudnienie badaczy (m.in. prof. Michaela Muellera, em. prof. Uni. Jena, dr hab. Dietlind Hüchtker, Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa, Lipsk), którzy mają prowadzić po 60 h zajęć dydaktycznych i być zatrudnieni na okres 4 miesięcy każdy.

W projektach grantowych kierowanych przez pracowników IH UW od wielu lat zatrudniani są w trybie konkursowym na etatach naukowych młodzi badacze zagraniczni. Obecnie w IH pracują: dr Polyxeni (Xenia) Charalampidou, dr Kyrylo Myzgin, dr Cameron Pearson. Nie prowadzą oni zajęć dydaktycznych, niemniej uczestniczą aktywnie w seminariach, warsztatach z udziałem studentów prowadzonych w IH.

Wśród ostatnich międzynarodowych inicjatyw dydaktycznych realizowanych przez pracowników IH należy wymienić:

- seminarium polsko-niemieckie w Halle;
- seminarium typu Master Class – prof. Thomas Lindenberger (Hannah-Arendt-Institut für Totalitarismusforschung, Dresden Universität) współprowadzone przez dr. Dobrochnę Kałwę.

Instytut Historyczny jest placówką o wysokim stopniu umiędzynarodowienia badań naukowych. Licznie przybywają tu badacze zagraniczni, przedstawiając wyniki swoich badań na seminariach dyplomowych i doktorskich, często nasi pracownicy przebywają w zagranicznych ośrodkach akademickich i badawczych. Wszystkie te doświadczenia mają zarówno pośredni, jak i bezpośredni wpływ na dydaktykę prowadzoną w IH.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Instytut Historyczny UW wspiera potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Polityka Instytutu w tej kwestii jest spójna z polityką Uniwersytetu Warszawskiego. Już podczas rekrutacji na studia kandydaci mogą, za pośrednictwem Biura ds. Niepełnosprawnych UW, zgłosić swoje specyficzne potrzeby, np. skorzystania z transportu specjalnie przystosowanym busem uniwersyteckim, zapotrzebowania na asystenta, także ze znajomością języka migowego, transkrypcji materiałów rekrutacyjnych w alfabecie Braille’a itp. Studenci z

niepełnosprawnościami ruchowymi mogą skorzystać ze specjalnie przystosowanych uniwersyteckich akademików. W związku ze stanem zdrowia, student ma prawo skorzystać z urlopu zdrowotnego, a także może wnioskować o zmiany w przebiegu studiów, np. dostosowanie formy egzaminu do stanu zdrowia egzaminowanego czy modyfikację dopuszczalnej liczby nieobecności w trakcie roku akademickiego. Ponadto UW dba o dostępność budynków, zapewnia konsultacje psychologiczne, transport, wypożyczenie specjalistycznego sprzętu, jak również tłumaczeń zajęć na język migowy. Istnieje także możliwość uzyskania stypendium specjalnego, w ramach którego student niepełnosprawny wnioskuje o wsparcie finansowe w danym roku akademickim. Budynek IH UW jest przystosowany dla osób z niepełnosprawnościami (np. winda, podjazdy, dostosowane toalety).

W ostatnich latach w IH UW studiowali z powodzeniem studenci niewidomi, niedosłyszający, z niepełnosprawnością ruchową oraz psychiczną. Należy odnotować, że poza wsparciem ze strony instytucji, osoby te spotykały się z wielką życzliwością i pomocą ze strony koleżanek i kolegów studentów, np. w nagrywaniu tekstów niezbędnych do zajęć dla osób niewidomych, pomocy w przemieszczaniu się, włączali się w studenckie życie naukowe itp.

W roku 2019 ustanowiona została nagroda IH im. Michała Morawca, zmarłego w 2018 r. studenta IH, który mimo swojej głębokiej niepełnosprawności ruchowej osiągał znakomite wyniki w nauce, a także chętnie udzielał się w środowisku studenckim, służąc pomocą i przykładem. Nagroda może zostać przyznana studentowi, który w danym roku akademickim zmagał się z trudnościami zdrowotnym utrudniającymi naukę lub wykazał się wyjątkową aktywnością na rzecz środowiska studenckiego, zwłaszcza na rzecz osób chorych lub niepełnosprawnych. Mamy nadzieję, że nagroda ta stanie się dodatkowym bodźcem do wspierania postaw empatycznych wobec potrzebujących oraz poprzez docenienie osób wymagających pomocy będzie propagować postawy akceptacji dla niepełnosprawnych.

Instytut Historyczny stara się wzbogacić swoją ofertę dla obcokrajowców. W roku akademickim 2019/2020 do oferty dydaktycznej włączono ćwiczenia warsztatowe z historii Polski wszystkich epok oraz z historii starożytnej w języku angielskim. Od wielu lat prowadzone są wykłady w języku angielskim oraz niemieckim, co daje szansę na zwiększenie atrakcyjności studiów historycznych na UW dla studentów obcokrajowców. Ponadto zagraniczni absolwenci studiów I stopnia znający język francuski, włoski lub hiszpański mogą aplikować o udział w Międzynarodowym Europejskim Toku Studiów II stopnia – Historia Średniowieczna i Archeologia Średniowieczna (HistArMed)⁴, realizowanym przez IH UW we współpracy z uniwersytetami: Lumiere–Lyon, Alma Mater Studiorum - Università di Bologna, Universidad de Granada oraz z Instytutem Archeologii UW.

Otwarta formuła cotygodniowych dyżurów (konsultacji) pracowników naukowych IH umożliwi studentom stały bezpośredni kontakt z prowadzącymi zajęcia oraz prace pisemne i wyjaśnianie wszelkich wątpliwości na temat omawianych na zajęciach zagadnień. Ponadto praktyką przyjętą w IH jest wykorzystywanie dyżurów do rozmowy z zainteresowanymi studentami na temat ich zainteresowań badawczych, planów naukowych wykraczających poza ramy zajęć kursowych.

⁴ <http://www.ihuw.pl/instytut/dzialalnosc/wspolpraca-z-zagranica/histarmed>.

Studenci IH są motywowani do wytrwałej pracy naukowej poprzez stypendia naukowe. Na stronie internetowej Instytutu są zamieszczone informacje o wszystkich dostępnych źródłach finansowania, tj. programach dla najlepszych studentów (Program Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Diamentowy Grant”, stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za wybitne osiągnięcia, czy np. Konkurs im. Jana Józefa Lipskiego, organizowany przez Stowarzyszenie „Otwarta Rzeczpospolita”⁵). Znajdują się tam również informacje o stypendiach socjalnych, dla młodzieży wiejskiej, etc. Ponadto instytutowa Komisja Stypendialna posiada swoją zakładkę na stronie www IH, jak również przekierowanie do jednostki nadrzędnej, tj. uniwersyteckiej Odwoławczej Komisji Stypendialnej.

Studenci otrzymują wsparcie organizacyjne i finansowe przy organizowaniu szkół letnich, objazdów i konferencji naukowych, np. ostatnio: Piknik Historyczny (02.06.2018, 01.06.2019), Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Podróże małe i te większe. Czym były w przeszłości i czym są teraz” (19.05.2019), Konferencja studencko-doktorancka „My i oni. Wykluczenie od starożytności do końca XX wieku” (21-22.03.2019), panel studencki podczas sesji okolicznościowej „90 lat Instytutu Historycznego” (16.04.2019), Ogólnopolska Konferencja Studencko-Doktorancka „Kobiety i władza” (16-17.11.2018).

Ponadto, w ostatnich dwóch latach, indywidualna działalność naukowa studentów jest wspierana finansowo przez tzw. mikrogranty finansowane z dotacji ministerialnej za wyniki maturalne kandydatów na studia w IH. Mogą zostać przeznaczone na udział w szkołach letnich, warsztatach, kursach, kwerendach, konferencjach oraz badaniach archiwalnych. Studenci składają indywidualne wnioski, w których opisują swoje projekty, przedstawiają ich kosztorysy oraz opinię opiekuna naukowego. Decyzję o przyznaniu dofinansowania podejmuje komisja składająca się z Dziekana WH, prodziekana ds. studenckich i zastępcy dyrektora ds. studenckich⁶.

Studenci studiów II stopnia, którzy rozpoczęli studia w roku 2019/2020, mogą skorzystać z oferty finansowania indywidualnych kwerend bibliograficznych i źródłowych ze środków pochodzących z programu ZIP (Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego).

Studenci IH UW korzystają z oferty wyjazdów w ramach programu Erasmus +, który umożliwia wyjazd na maksymalnie 12 miesięcy. IH ma podpisane umowy z uniwersytetami w: Wiedniu, Gandawie (Gent), Leuven, Zadarze, Karola w Pradze, Morawskiej Ostrawie, Paryżu (Sorbona, École des Hautes Études en Sciences Sociales), Poitiers, Lyonie, Montpellier, Nantes, Angers, Burgos, Walencji, Utrechcie, Wilnie, Kownie, Berlinie (Freie Universität, Humboldt Universität zu Berlin), Freiburgu, Konstancji, Bonn, Getyndze, Bremie, Lizbonie, Bukareszcie, Lublanie, Lund, Ankarze, Budapeszcie (Uniwersytet Budapeszteński im. Loránda Eötvösa, Central European University w Budapeszcie), Wenecji, Bolonii, Padwie, Edynburgu, Londynie i Belfaście. Mogą korzystać także z ogólnouniwersyteckiej internetowej

⁵ <http://www.ihuw.pl/dla-studentow/licencjackie-dzienne-i-wieczorowe/stypendia-zagranicznekrajowe>

⁶ <http://www.ihuw.pl/dla-studentow/licencjackie-dzienne-i-wieczorowe/ogloszenia/mikrogranty-2019>

wyszukiwarki ofert “Mobilność naukowa i edukacyjna na UW”⁷. Zawiera ona informacje o projektach i programach dotyczących mobilności, obsługiwanych przez cztery biura centralne Uniwersytetu Warszawskiego, tj. Biuro Międzynarodowych Programów Badawczych, Biuro Obsługi Badań, Biuro Współpracy z Zagranicą i Biuro Wspomagania Rozwoju UW.

Obsługa administracyjna studentów w IH odbywa się na poziomie sekretariatów ds. studenckich, odrębnych dla studiów stacjonarnych i zaocznych (ten ostatni pracuje również w soboty podczas zjazdów studentów studiów zaocznych). Na czele sekretariatu stoi kierownik sekretariatu. Pracujący tam personel jest doświadczony, wysoko wykwalifikowany i silnie identyfikuje się z Instytutem. Co istotne, Dyrekcja wychodzi naprzeciw prośbom pracowników administracji i finansuje szkolenia, mające na celu podniesienie ich kompetencji. Pracownicy sekretariatu uczestniczyli m.in. w szkoleniach z efektywnej komunikacji w języku angielskim, w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, zapobiegania i walki ze stresem w pracy, z protokołu dyplomatycznego w dziekanacie i sekretariacie, radzenia sobie ze studentami “trudnymi” (jest to sprawa szczególnie istotna wobec obserwowanego od kilku lat wyraźnego wzrostu liczby studentów z problemami psychicznymi i trudnościami z socjalizacją, a także przypadków agresji wobec personelu administracyjnego UW), a także jest przygotowany do pracy ze studentami z różnego typu niepełnosprawnościami. Personel podnosił także swoje kompetencje w zakresie działania w ramach Komisji Stypendialnych. Od 2019 r. w sekretariacie ds. studenckich zatrudniony jest pracownik, który poza kompetencjami administracyjnymi, ma także wykształcenie psychologiczne i doświadczenie w pracy terapeutycznej, co stanowi dodatkową wartość w sytuacjach trudnych. Studenci biorą udział w ocenie kadry administracyjnej wspierającej proces kształcenia – wypowiadają się corocznie ws. pracy sekretariatu ds. studenckich poprzez wypełnienie ankiety podsumowującej tok studiów (zob. materiały dodatkowe).

Istotnym elementem współdziałania władz Instytutu z samorządem studenckim i studenckimi organizacjami naukowymi jest uczestnictwo przedstawicieli tych pierwszych we wszystkich ciałach kolegialnych (Rada Naukowa IH, Rada Wydziału Historycznego, Komisja Dydaktyczna Rady Naukowej). Ponadto kluczowe znaczenie w podejmowaniu decyzji o zmianach programowych mają wnioski płynące z analizy potrzeb studentów wcześniejszych roczników, zawartych w ankietach ewaluacyjnych przeprowadzanych w Instytucie Historycznym UW oraz na różnego rodzaju spotkaniach studentów z kadrą naukową i władzami IH UW. Tak stało się m.in. w przypadku przemodelowania programu studiów II stopnia: studenci postulowali wzmocnienie praktycznych umiejętności (kompetencje komunikacyjne, językowe, znajomość nowoczesnych technologii, prowadzenie projektów), a także wyraźne zróżnicowanie form i modelu kształcenia na I i II stopniu studiów (II stopień jako studia specjalistyczne), co zostało uwzględnione. Istotne są także konsultacje w sprawie wydatkowania środków z funduszu środków na infrastrukturę IH (zakupy z funduszu Indywidualizacji Kształcenia poprzedzane są konsultacjami z Zarządem Samorządu

7

https://mobility.project.uw.edu.pl/_layouts/15/start.aspx#/SitePages/Mobilno%C5%9B%C4%87%20naukowa%20i%20edukacyjna%20na%20UW.aspx

Studentów). Wybór zastępcy dyrektora ds. studenckich odbywa się po uzyskaniu pozytywnej opinii samorządu studentów. Samorząd i organizacje studenckie *ad hoc* konsultują z dyrekcją wątpliwości dotyczące funkcjonowania, np. rejestracji na zajęcia, otrzymują pomieszczenia na spotkania ruchu naukowego i samorządowego, uczestniczą w bieżącej działalności IH, np. współorganizują Dzień Otwarty IH UW czy biorą udział w Festiwalu Nauki.

Dyrekcja IH w 2016 r. wprowadziła wspólne spotkania wigilijne dla studentów i obecnych oraz emerytowanych pracowników (dotąd organizowane były odrębne imprezy dla kadry i studentów) – dzięki czemu wspierane są postawy inkluzywne i integruje się studentów z gronem pracowników naukowych. Do organizacji tych spotkań wigilijnych zapraszani są wszyscy studenci.

W roku akad. 2018/19 toczyła się w IH ożywiona dyskusja dotycząca konsekwencji prawnych wynikających z wejście w życie nowej ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* oraz nowego *Statutu UW*. Dyrekcja oraz Prezydium Rady Naukowej IH włączali w tę dyskusję nie tylko przedstawiciele studentów zasiadających w Radzie, lecz również ogół społeczności studenckiej IH. Odbyło się osobne - otwarte spotkanie ze studentami podczas którego Dyrektor IH przedstawił nowe uwarunkowania prawne (13.05.2019). Najważniejsze informacje przekazywane były również drogą elektroniczną poprzez rozsyłanie maili do wszystkich studentów za pośrednictwem systemu USOS. Wszystkie te działania służyły maksymalnemu włączeniu studentów w proces zmian.

W IH stosuje się dwuetapową procedurę rozwiązywania sporów i rozpatrywania skarg – na szczeblu Instytutu/Wydziału oraz ogólnouniwersyteckim. Pierwszy etap polega na rozmowie dyrekcji Instytutu z dwiema zwaśnionymi stronami (alternatywnie lub komplementarnie rozmowa prodziekana ds. studenckich) i w razie potrzeby – mediacji, by doprowadzić do polubownego rozstrzygnięcia sporu. Drugi etap dotyczy kierowania spraw do Rzecznika Akademickiego (ombudsmana) (zgodnie z ogólnymi przepisami UW). Rozpatruje on wszelkie sprawy sporne dotyczące studentów, doktorantów, pracowników i prowadzi mediacje. W 2017 roku gdy doszło do sytuacji konfliktowej pomiędzy Dyrekcją IH a Zarządem Samorządu Studentów dotyczącej współdzielenia pomieszczeń przez Samorząd i Koła naukowe, doszło do mediacji ze strony Rzecznika Akademickiego (ombudsmana), dzięki której rozwiązano napięcie i wyjaśniono nieporozumienia.

W przypadku, gdy student kwestionuje wynik egzaminu lub inną ocenę, formę zaliczania lub bezstronność oceniającego, obowiązują procedury ogólnouniwersyteckie, określone w *Regulaminie studiów na UW*.

Zasadą ogólną, do której realizacji dąży się w IH UW, jest budowanie zaufania między osobami odpowiedzialnymi za kierunek studiów a studentami. Służy temu zasada otwartych drzwi – student może zgłosić się do dyrektora ds. studenckich, kierownika studiów zaocznych lub do dyrektora IH i poprosić o rozmowę w cztery oczy. Dyrekcja dba o zapewnienie dyskrecji studentom zgłaszającym się ze sprawami spornymi lub z różnych powodów kontrowersyjnymi. Rozmowy tego typu dotyczyły w przeszłości np. zgłaszania przypadków mowy nienawiści (antysemickie napisy pojawiające się w przestrzeni ogólnodostępnej), kwestii relacji między ogółem studentów a studentami nieprzestrzegającymi zasad współżycia społecznego (np.

higieny osobistej), niestosownego zachowania pracownika (przypadek wykładowcy skierowanego w 2017 r. przez Instytut Filozofii do prowadzenia zajęć na studiach zaocznych w IH nadużywającego alkoholu). We wszystkich tych przypadkach dyrekcja podejmowała kroki zmierzające do rozwiązania sprawy bądź to przy udziale samych studentów (sprawa napisów), bądź interweniując natychmiast po otrzymaniu zgłoszenia (odsunięcie wykładowcy filozofii od prowadzenia zajęć i ostatecznie rozwiązanie z nim przez UW stosunku pracy).

Instytut Historyczny – jak każda instytucja akademicka – musi mieć opracowane zasady reagowania na sytuacje dyskryminacji i niezgodne z etyką oraz etosem akademickim i ślubowaniem studenckim. Mechanizmy działania w takich sytuacjach ilustruje poniższy przykład. W grudniu 2016 roku, studenci prowadzonego w IH kierunku Historia i kultura Żydów organizowali spotkanie chanukowe, analogiczne do spotkania wigilijnego, jakie tradycyjnie odbywa się w IH. Zaproszenie na to spotkanie zostało opublikowane na studenckim profilu na FB. Pod zaproszeniem pojawiły się antysemickie wpisy jednego ze studentów kierunku Historia, który wyrażał się w obraźliwy sposób o wyznawcach judaizmu i kolegach studentach. Gdy dyrektor IH otrzymał od studentów informacje o zajściu, wraz z kopią wpisów na profilu FB, skierował (21.12.2016) pismo do dziekana Wydziału Historycznego z prośbą o wszczęcie postępowania wyjaśniającego przed uczelnianą Komisją Dyscyplinarną. Procedura taka wynika z faktu, że uczelniane przepisy dotyczące postępowania przed uczelnianą Komisją Dyscyplinarną dają prawo wszczynania działań jedynie kierownikowi jednostki - w tym wypadku dziekanowi. O ile nam wiadomo sprawa została wszczęta, lecz z chwilą, gdy oskarżony student złożył wniosek o skreślenie z listy studentów, przestała być procedowana. Znakiem wsparcia dla studentów, którzy poczuli się urażeni wpisami studenta, była liczna obecność pracowników i studentów IH w spotkaniu chanukowym.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Publiczny dostęp do informacji o programie studiów i warunkach jego realizacji odbywa się poprzez media cyfrowe, media tradycyjne i kontakt bezpośredni. Szczegółowe informacje dla kandydatów na temat celów kształcenia, warunków przyjęcia i zasad rekrutacji, profilu absolwenta i programu studiów, a także akty prawne dotyczące procesu rekrutacji, charakterystyki kierunku oraz przebiegu studiów ogłaszane są poprzez ogólnouniwersytecki system IRK, obsługiwany przez Biuro ds. Rekrutacji UW. Uchwała rekrutacyjna publikowana jest w Monitorze UW, po jej przyjęciu przez Senat UW. Zgodnie z wymogami ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* program studiów dostępny jest w BIP. Ponadto informacje powyższe zamieszczane są na stronie internetowej IH UW w j. polskim i angielskim, w zakładce „Dla kandydatów”. O studiach historycznych na UW informują także filmy promocyjne, realizowane samodzielnie siłami IH UW (przy aktywnej współpracy Samorządu Studentów UW) oraz za pośrednictwem centralnego Biura Promocji UW.

Szczegółowe informacje dla studentów kierunku Historia przekazywane są za pośrednictwem strony internetowej IH UW. Informacje te obejmują program kształcenia, efekty kształcenia, możliwości rozwoju studentów i ofertę stypendialną, katalog aktów prawnych dotyczących zasad studiowania i dyplomowania, procedury zapewniania jakości

kształcenia, potwierdzania efektów uczenia się, system zaliczania osiągnięć oraz stale aktualizowany FAQ dotyczący procedur administracyjnych związanych z różnymi elementami procesu kształcenia. Informacje te publikowane są odpowiednio dla każdego trybu i poziomu studiów. Ponadto poprzez stronę IH UW studenci są informowani o aktualnościach naukowych, naborach do projektów badawczych, ważnych wydarzeniach z życia wspólnoty. W roku 2013, kiedy tworzona była nowa strona IH UW, Zarząd Samorządu Studentów konsultował na bieżąco sprawy związane z jej kształtem z pełnomocnikiem Dyrektora IH ds. informatyzacji.

IH UW prowadzi także strony na FB – ogólną IH UW oraz stronę Sekretariatu IH UW (informacje administracyjne). W wyjątkowych przypadkach do informowania studentów wykorzystywany jest mailing na konta indywidualne studentów poprzez system USOS. Odrębne strony www oraz profile na FB prowadzą także Samorząd Studentów IH UW oraz koła naukowe działające w IH UW. Poprzez konta na FB odbywa się także krzyżowa wymiana informacji między profilami IH UW, Samorządu Studentów i kół naukowych oraz zamkniętych grup studenckich poszczególnych roczników. Ponadto studenci informowani są o organizacji toku studiów, planie zajęć i bieżących wydarzeniach czy ofercie stypendialnej poprzez ogłoszenia wywieszane na ogólnodostępnych tablicach informacyjnych w siedzibie IH UW.

Kilka razy w roku publikowany jest e-Newsletter IH UW, informujący o najważniejszych wydarzeniach z życia społeczności Instytutu. Dostępny jest on na stronie IH UW.

Informacje dla kandydatów na temat oferty IH UW, profilu i programu studiów są również publikowane w drukowanych informatorach UW, w ulotkach i materiałach promocyjnych przygotowywanych co roku przez IH UW. Od dwóch lat IH UW współpracuje także z gazetą „Polska The Times”, na której łamach publikowane są materiały promujące IH UW.

Co roku w ramach Dni Otwartych UW IH UW organizuje swoje stoisko, na którym zainteresowanym udzielane są informacje na temat organizacji studiów historycznych, zasad rekrutacji, a także są kolportowane materiały informacyjne. Stoisko IH UW obsługiwane jest wspólnie przez studentów reprezentujących samorząd studencki i koła naukowe, pracowników administracji oraz przez pracowników IH UW. Podczas dni otwartych organizowane są także spotkania informacyjne dla kandydatów z dyrekcją IH UW. Dodatkowo informacja o studiach na kierunku Historia, w szczególności I stopnia, dociera do potencjalnych kandydatów-licealistów w trakcie olimpiady historycznej (jeden z etapów odbywa się w budynku IH, a wśród organizatorów są pracownicy IH), konkursów tematycznych, a także wykładów popularyzatorskich i zajęć organizaowanych we współpracujących z IH liceach mazowieckich.

Na bieżąco przez cały rok akademicki informacji na temat zasad rekrutacji i organizacji studiów w IH UW udzielają sekretariaty IH UW oraz pełnomocnik ds. rekrutacji.

Ocena dostępu do informacji publicznej odbywa się

- wśród kandydatów – poprzez system ankietowania w trakcie procedury rekrutacyjnej;
- wśród studentów – poprzez stałą współpracę sekretariatu ds. studenckich IH UW z przedstawicielami studentów (samorząd); pracownicy sekretariatu zobowiązani są na bieżąco reagować na postulaty studenckie w tym zakresie.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Z uwagi na zmianę ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*, a w konsekwencji *Statutu UW* i wynikającą stąd reorganizacją procesu kształcenia, zmianom ulega również system dbania o jakość kształcenia na UW. Poniżej znajduje się opis dotychczasowych procedur i instytucji. Na końcu tej partii Raportu znajduje się ogólny opis nowego ustroju w zakresie organizacji kształcenia i zapewnienie jakości, zgodnie z jego zasadami zapisanymi w nowym *Statucie UW* oraz *Regulaminie Studiów na UW*.

System zapewnienia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim, a zatem i w IH UW, jest scentralizowany i uregulowany przepisami wewnętrznymi, tj. przede wszystkim zarządzeniami Rektora, które realizują zadania określone w *Statucie Uniwersytetu Warszawskiego* (tekst jednolity, Monitor UW z 2012 r. Nr 3A, poz. 76 z późn. zm.). W IH UW obowiązują ponadto *Zasady i procedury zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Historycznym* przyjęte przez Radę Wydziału Historycznego Uchwałą nr 24 z dnia 23.04.2008 r., ze zmianami z 21.11.2012, 27.02.2013, 27.03.2013, 24.04.2013, 26.06.2013, 23.10.2013 oraz 22.06.2016. oraz wytyczne dotyczące jakości kształcenia przyjęte przez Wydziałowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia, w którym zasiada przedstawiciel IH UW dr Grzegorz Pac. W IH UW nadzór organizacyjny i administracyjny nad kierunkiem studiów, w tym w zakresie realizacji procedur ewaluacyjnych sprawuje zastępca dyrektora IH ds. studenckich, nadzór nad studiami zaocznymi sprawuje kierownik studiów zaocznych.

Do kompetencji zastępcy dyrektora IH ds. studenckich należy:

- podejmowanie wszelkich decyzji związanych z tokiem studiów stacjonarnych i studiów wieczorowych;
- organizacja obsady zajęć dydaktycznych, określania liczby grup zajęciowych oraz podejmowanie innych decyzji związanych z procesem dydaktycznym studiów prowadzonych w Instytucie;
- koordynacja procesu hospitacji zajęć dydaktycznych oraz oceny pracowników naukowych i doktorantów w zakresie dydaktyki;
- koordynacja prac związanych z przeprowadzaniem zmian programowych w studiach prowadzonych w Instytucie;
- sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem systemu USOS;
- dbanie o zachowanie wysokiej jakości dydaktyki w Instytucie;
- nadzór nad pracami Komisji Rekrutacyjnej Instytutu oraz Komisji Stypendialnej;
- kontakty z kołami naukowymi działającymi w Instytucie oraz samorządem studenckim;
- współpraca z komisją dydaktyczną Rady Naukowej Instytutu;
- koordynacja działań reklamujących studia w Instytucie, w tym profil Instytutu na Facebook'u;
- kontakty z absolwentami Instytutu.

Do kompetencji kierownika studiów zaocznych należy:

- podejmowanie wszelkich decyzji związanych z tokiem studiów zaocznych i podyplomowych;
- organizacja obsady zajęć dydaktycznych, określania liczby grup zajęciowych oraz podejmowanie innych decyzji związanych z procesem dydaktycznym na studiach zaocznych i podyplomowych w Instytucie;
- podejmowanie działań związanych ze zmianami programów studiów podyplomowych i zaocznych;
- podejmowanie i koordynacja działań związanych z poszerzaniem oferty zajęć niestacjonarnych w Instytucie.

Realizację zadań w zakresie obsługi administracyjnej studiów, poza zakresem obowiązków zastrzeżonych dla dziekanatu ds. studenckich, nadzoruje kierownik sekretariatu ds. studenckich.

Nadzór merytoryczny nad kierunkiem studiów sprawuje kolegalnie Rada Naukowa IH UW. Jako organ Rady Naukowej działa Komisja Dydaktyczna, na którą Rada Naukowa ceduje obowiązki szczegółowe w zakresie przygotowywania i opiniowania zmian w programach studiów, organizacji studiów i in. oraz w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia. W tym zakresie Komisja Dydaktyczna ściśle współpracuje z Wydziałowym Zespołem Zapewniania Jakości Kształcenia. Do kompetencji Komisji Dydaktycznej Rady Naukowej IH UW należy: refleksja nad koncepcją i strategią kształcenia oraz czuwanie nad jego jakością. Funkcje te Komisja pełni, proponując i opiniując zmiany w programach kształcenia, opracowując procedury ewaluacji i podejmując inne inicjatywy. Komisja współdziała z dyrekcją IH odpowiedzialną za realizację programu studiów, zasięga opinii społeczności Instytutu oraz osób i instytucji z nim współpracujących. Raz w roku Komisja przedstawia Radzie Naukowej swoją ocenę działalności dydaktycznej w Instytucie Historycznym i ewentualne rekomendacje jej dotyczące.

Komisja Dydaktyczna powoływana jest spośród członków Rady najpóźniej podczas jej drugiego posiedzenia w roku akademickim rozpoczynającym nową kadencję. W skład Komisji wchodzi czterech pracowników naukowych nienależących do Dyrekcji Instytutu oraz po jednym przedstawicielu doktorantów i studentów. Kadencja członków Komisji trwa 4 lata, z wyłączeniem przedstawicieli kurii doktorantów i studentów, których uczestnictwo w Radzie Naukowej opisane jest odrębnymi przepisami. Kurie te co roku wyłaniają swojego kandydata, którego następnie zatwierdza Rada Naukowa. Komisja podejmuje decyzje konsensualnie. W wyjątkowych wypadkach przewodniczący może zarządzić głosowanie. W przypadku, gdy głosowanie przyniesie wynik remisowy, rozstrzyga głos przewodniczącego. W bieżących pracach Komisja stosuje się do *Zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego Wydziału Historycznego UW*.

Proces projektowania, zmieniania i zatwierdzania programów studiów regulują przepisy ogólnowydziałowe (Uchwała Rady Wydziału nr 24 z dnia 23.04.2008 r. o *Zasadach i procedurach kontroli jakości procesu dydaktycznego z późniejszymi zmianami.*, par. 6).

- z inicjatywą zmiany programu studiów może wyjść student, doktorant, pracownik IH UW lub inna osoba związana z IH, Komisja Dydaktyczna Rady Naukowej IH UW, samorząd studencki, a także interesariusze zewnętrzni;
- zmiany w programie wymagają bezwzględnie zgody Rady Naukowej IH UW; w wypadku przyjęcia projektu zmian jest on przekazywany do dalszego procedowania Radzie Naukowej Wydziału Historycznego UW, zgodnie z przepisami ogólnouniwersyteckimi;
- wszelkie zmiany w programach kształcenia wymagają zaopiniowania przez samorząd studencki IH UW, są także konsultowane z kołami naukowymi oraz całą społecznością studencką IH UW poprzez spotkania konsultacyjne;
- wprowadzenie nowych programów oraz daleko idące zmiany programowe wymagają przeprowadzenia konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, w trybie recenzji lub spotkań konsultacyjnych;
- w programach kształcenia uwzględniane są także uwagi przedstawiane przez Biuro Spraw Studenckich UW oraz Komisję Senacką ds. Studentów, Doktorantów i Jakości kształcenia, której nowe lub przemodelowane programy są obligatoryjnie przedstawiane do zatwierdzenia; program studiów może być także przedstawiany do konsultacji ekspertom Biura ds. Jakości Kształcenia UW.

Przykłady

Procedura przemodelowania kierunku studiów Historia II stopnia dokonanej w 2018/2019 r.

- z inicjatywą przemodelowania kierunku studiów wystąpiła dyrekcja IH UW, na podstawie przeprowadzonej ewaluacji kierunku (ankiety studenckie, spotkania ze studentami, konsultacje z pracownikami); dyrektor ds. studenckich przedłożył wstępny projekt zmian Radzie Naukowej IH UW;
- po wstępnej dyskusji nad założeniami projektu, Rada Naukowa skierowała go do opracowania w Komisji Dydaktycznej Rady Naukowej IH UW;
- Komisja Dydaktyczna Rady Naukowej IH UW opracowała projekt zmian w programie studiów II stopnia Historia i przesłała go pracownikom oraz przedłożyła studentom, przedstawicielom samorządu studenckiego oraz kół naukowych do konsultacji; po opracowaniu przesłanych uwag projekt został przedłożony Radzie Naukowej IH UW i przedyskutowany;
- projekt w wersji zawierający uwagi wynikające z dyskusji na forum Rady Naukowej IH UW opracowane przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej został skierowany do zewnętrznych recenzji (zob. dodatkowe materiały) przedstawiciele pracodawców i szeroko rozumianego otoczenia społecznego, o ocenę szczegółowych rozwiązań

poproszeni zostali także niedawni absolwenci kierunku Historia II stopnia, którzy opracowali rekomendacje (zob. dodatkowe materiały);

- równoległe projekt został udostępniony studentom IH UW, którzy mogli zaopiniować go w trakcie spotkań konsultacyjnych z dyrekcją IH UW (zob. dodatkowe materiały);
- po zebraniu i opracowaniu i częściowym uwzględnieniu uwag oraz zaopiniowaniu projektu przez samorząd studencki IH UW projekt został ponownie skierowany do Rady Naukowej IH UW, która po przeprowadzeniu dyskusji przyjęła go w głosowaniu (zob. wyciągi z protokołów RN w materiałach dodatkowych);
- następnie projekt został skierowany do dalszego procedowania do Rady Naukowej Wydziału Historycznego UW, zgodnie z procedurą ogólnouniwersytecką.

Podobna procedura została zastosowana w przypadku zmian w programie studiów I stopnia Historia w roku 2012. Zostały wtedy wprowadzone do programu przedmioty „Wstęp do pisania prac uniwersyteckich” oraz „Wstęp do metodologii historii”. Dokonano także zmniejszenia liczby godzin obowiązkowej łaciny z 240 do 180 na studiach stacjonarnych oraz wprowadzono zajęcia fakultatywne. Przedmiot WPPU został opracowany przez Komisję Dydaktyczną na wniosek przedstawicieli kadry akademickiej, którzy odnotowali znaczący i postępujący spadek kompetencji studentów w zakresie tworzenia rozbudowanych tekstów pisanych. Wprowadzenia „Podstaw metodologii historii” postulowali studenci, którzy dostrzegli niedostateczne przygotowanie absolwentów w zakresie znajomości teorii historii i historii historiografii.

Dyrekcja IH, działając we współpracy z Komisją Dydaktyczną Rady Naukowej IH, rozesłała do konsultacji (wśród pracowników i studentów) projekt przedmiotu WPPU oraz pozostałych zmian programowych. W dyskusji przeprowadzonej na spotkaniu konsultacyjnym ze studentami zorganizowanym przez Dyrekcję IH UW zdania były podzielone (co znalazło wyraz w wypowiedziach przedstawicieli studentów na kolejnych posiedzeniach Rady Naukowej i rozbieżnościach między Zarządem Samorządu Studentów a członkami studenckich kół naukowych). Ostatecznie jednak na spotkaniu studenci przegłosowali negatywną opinię w sprawie proponowanego przedmiotu WPPU, zgodzili się natomiast na zmniejszenie liczby godzin łaciny i wprowadzenie koszyka zajęć fakultatywnych. Argumentem studentów przeciwko WPPU była przede wszystkim obawa przed zbyt ogólnym charakterem takich zajęć, oderwaniem ich od treści naukowych, jednocześnie zwracano uwagę na przeładowanie programu studiów licencjackich. Studenci zaproponowali własne rozwiązania, służące doskonaleniu podstawowych kompetencji warsztatowych historyka, w tym umiejętności pisarskich, a projekt swój przedstawili w pisemnej opinii. Dokonali w niej także krytycznej oceny programu studiów II stopnia (zob. materiały dodatkowe). Żywe emocje wzbudzała także sprawa łaciny – tu podział przebiegał przede wszystkim wedle epok historycznych: pracownicy i studenci zajmujący się epokami dawnymi oponowali przeciwko redukcji liczby godzin lektoratu. W wyniku toczących się rozmów między stroną studencką, dyrekcją IH i przedstawicielami Komisji Dydaktycznej wypracowano kompromisowe rozwiązania. Swoje postulaty w zakresie zmian programowych studenci przesłali do Rady Naukowej i Komisji Dydaktycznej, były one także przedmiotem spotkania przedstawicieli studentów z działającym wówczas Instytutowym Zespołem ds. KRK. Na dwóch kolejnych Radach Naukowych w

styczniu 2012 r. odbyły się dyskusje dotyczące zmian w programie, z aktywnym udziałem studentów (wyciągi z protokołów zob. materiały dodatkowe). W ich rezultacie cała społeczność IH zgodziła się na przyjęcie kompromisowego rozwiązania: zmniejszono liczbę godzin łaciny, z zapewnieniem utrzymania fakultatywnych zajęć specjalistycznych z tego języka (np. translatoria z łaciny średniowiecznej), wprowadzono koszyk zróżnicowanych zajęć fakultatywnych do wyboru, wykład z „Podstaw metodologii historii” oraz WPPU w zmienionej wobec pierwotnego projektu formie. Postulowane przez studentów zmiany w programie studiów II stopnia Historia zostały odnotowane przez władze IH UW oraz Prezydium RN. Przez kilka kolejnych lat wśród kadry i studentów toczyły się środowiskowe dyskusje na temat konieczności zmian programu studiów II stopnia, także przy okazji przeprowadzania ewaluacji kierunku, które doprowadziły do przyjęcia przemodelowanego programu w trybie opisanym wyżej w roku 2018/2019.

Powyższe przykłady pokazują dbałość całej wspólnoty IH UW o wysoki poziom dydaktyki i poczucie odpowiedzialności za jej kształt. Zmianami programowymi są żywo zainteresowani także studenci, którzy potrafią krytycznie oceniać ofertę dydaktyczną IH oraz aktywnie i twórczo współtworzą programy kształcenia. Można powiedzieć, że tradycja zindywidualizowanej pracy dydaktycznej w ścisłym związku z badaniami oraz kształt oferty dydaktycznej IH UW postrzegane są jako najważniejsze dobro wspólne społeczności Instytutu. Z tego też powodu nieprzypadkowo największe obawy związane ze zmianami organizacyjnymi na UW dokonanyimi w 2019 r. przy okazji wprowadzania ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dotyczyły utraty możliwości sprawowania kolektywnej kontroli nad dydaktyką i utraty zinstytucjonalizowanego forum, na którym mogłaby się toczyć dyskusja o jej doskonaleniu.

Bieżące monitorowanie programu studiów odbywa się za pośrednictwem ankiet ewaluacyjnych kierunku studiów (zob. dodatkowe materiały), zgodnie z procedurą ogólnowydziałową (Uchwała Rady Wydziału nr 24 z dnia 23.04.2008 r. o *Zasadach i procedurach kontroli jakości procesu dydaktycznego* wraz ze zmianami zatwierdzonymi przez Radę Wydziału Historycznego 27.02.2013 r., z późniejszymi zmianami, par. 12) według kalendarza ogólnowydziałowego (zob. dodatkowe materiały). Bieżące monitorowanie poszczególnych zajęć w ramach programu studiów odbywa się za pośrednictwem ankiet ewaluacyjnych zajęć (zob. dodatkowe materiały), zgodnie z wewnętrzną procedurą ewaluacji IH UW (zob. dodatkowe materiały) wynikającą z zasad ewaluacji obowiązujących na Wydziale Historycznym UW (Uchwała Rady Wydziału nr 24 z dnia 23.04.2008 r. o *Zasadach i procedurach kontroli jakości procesu dydaktycznego* wraz ze zmianami zatwierdzonymi przez Radę Wydziału Historycznego 27.02.2013 r., z późniejszymi zmianami, par. 11). Ankiety studenckie stanowią jeden z podstawowych elementów oceny aktywności dydaktycznej pracownika i oceny okresowej w tym zakresie.

Ankiety ewaluacyjne stosowane w IH UW zostały opracowane przez Komisję Dydaktyczną Rady Naukowej w taki sposób, by umożliwić nie tylko ocenę ilościową, ale także jakościową zajęć (rozbudowane pytania otwarte). Zindywidualizowany model ankietowania w IH UW, polegający na wypełnianiu przez studentów ankiet papierowych po zakończeniu poszczególnych zajęć w cyklu, należy do najskuteczniejszych na UW - przeciętnie uzyskiwane

jest ok. 70% odpowiedzi. W poprzednich latach IH UW korzystała także z ogólnouniwersyteckich, elektronicznych ankiet ewaluacyjnych proponowanych przez PEJK UW. Zlecano również przeprowadzenie i opracowanie ankiet firmie zewnętrznej. Jednak ankiety te nie dawały wystarczającej informacji o jakości studiów w IH UW, co skłoniło dyrekcję IH UW za zgodą Komisji Dydaktycznej UW do rezygnacji z tej formy oceny zajęć. Zastrzeżenia dotyczyły przede wszystkim tego, że informacja ogranicza się do danych liczbowych, które nic nie mówią na temat indywidualnych wad i zalet zajęć, i de facto nie pozwalają na pogłębioną ocenę jakościową, a także nie są pomocą dla pracownika w ulepszaniu zajęć. W zamian za to zmodyfikowano ankiety opracowane w IH UW, przede wszystkim poszerzając zakres pytań otwartych. Tymi ankietami IH UW posługuje się obecnie. Od 5 lat wszystkie ankiety papierowe są skanowane i archiwizowane.

Na podstawie analizy sylabusów zajęć oraz analizy ankiet studenckich zastępca dyrektora ds. studenckich sprawuje bieżący nadzór nad procesem kształcenia i właściwą realizacją programu studiów. W ramach tego nadzoru kontrolowane są: zgodność treści i formy realizacji poszczególnych przedmiotów z przypisanymi temu przedmiotowi efektami kształcenia oraz zasady zaliczania poszczególnych przedmiotów. Bezpośredni nadzór nad procesem nauczania sprawują kierownicy zakładów oraz koordynatorzy przedmiotów, którzy hospitują zajęcia, opracowują opisy przedmiotów oraz weryfikują zgodność treści sylabusów z wymogami zdefiniowanymi w programie i opisie przedmiotu oraz czuwają nad osiągnięciem przewidzianych efektów uczenia na poszczególnych zajęciach

Ocena uzyskanych efektów uczenia się dokonywana jest po każdych zajęciach, zgodnie z ustalonymi w programie studiów metodami. Na każdym etapie studiów sprawdzany jest ponadto przyrost ogólnych umiejętności nabywanych w ramach poszczególnych przedmiotów w zakresie samodzielnego prowadzenia stopniowo coraz bardziej zaawansowanych badań (prace roczne) oraz syntetyzowania wiedzy i krytycznego myślenia (egzaminacje typu A i B). Kluczowe znaczenie w ocenie efektów w zakresie formowania warsztatu zawodowego historyka ma seminarium dyplomowe, na którym student powinien zintegrować wiedzę i umiejętności uzyskane w trakcie zajęć warsztatowych. Zwieńczeniem tego procesu jest praca dyplomowa, która z założenia ma charakter oryginalnej pracy badawczej. Stąd też monitorowanie procesu dyplomowania jest uznawane za podstawowe w ocenie efektywności uczenia na kierunku.

Dodatkowe informacje

IH UW, działając w konsorcjum z Instytutem Kultury Polskiej UW, zdobył w konkursie Funduszu Innowacji Dydaktycznych UW środki na sfinansowanie nowych zajęć: „*Kulturotwórcza rola dworu królewskiego w nowożytnej Europie*” (2016/2017), „*Oral history we współczesnej humanistyce*” (2018/2019).

W 2019 r. przygotowany przez IH UW projekt przemodelowania programu studiów II stopnia na kierunku Historia został zakwalifikowany, w gronie zaledwie 8 kierunków z UW, do „Programu Zintegrowanych Działań na Rzecz Rozwoju UW” w ramach programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, oś priorytetowa III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, działanie: 3.5 Kompleksowe programy szkół wyższych, od 2 kwietnia

2018 do 31 marca 2022 roku, i tym samym uzyskał dofinansowanie w wysokości blisko 250 tys. zł. W budżecie projektu przewidziano środki na przygotowanie programu kształcenia, opracowanie nowych przedmiotów, a także aktywność naukową studentów i zakupy literatury.

Nowy system organizacji kształcenia i zapewniania jakości.

Nowy Statut UW wszedł w życie w dniu 1 października 2019 r. Od tego dnia obowiązuje też nowy *Regulamin Studiów na Uniwersytecie Warszawskim*. Część instytucji wpisanych w nowy ustrój uczelni jeszcze się nie ukonstytuowała, zatem okres wizytacji PKA przypada na najbardziej niejasny pod względem proceduralny czas przejściowy⁸. Obecnie na UW trwają prace nad nowym Systemem Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Będzie on ustanowiony odpowiednim Zarządzeniem Rektora przed końcem 2019 r.

Zasadnicze zmiany prawne określa § 3 *Regulaminu Studiów na UW*:

- “1. Studia prowadzi Uniwersytet.
2. Zwierzchnikiem i opiekunem studentów jest Rektor.
3. Rektor sprawuje nadzór nad rekrutacją i procesem kształcenia.
4. Rektor wskazuje jednostkę dydaktyczną, która organizuje kształcenie na danym kierunku studiów, na zasadach określonych w Statucie.”

Docelowo system ogólnouczelniany ma wyglądać w sposób następujący:

Statutowe kompetencje Senatu dotyczące kształcenia obejmują:

- uchwalanie regulaminu studiów i dokonywanie jego zmian (§ 43, ust 1, pkt 2);
- rozpatrywanie, co najmniej raz w roku, warunków studiowania, warunków bytowych i stanu zdrowia studentów i doktorantów oraz warunków upowszechniania wśród nich kultury fizycznej (§ 43, ust 1, pkt 8);
- ustalanie warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na studia (§ 43, ust 1, pkt 12);
- ustalanie programów studiów i studiów podyplomowych; (§ 43, ust 1, pkt 14);
- określanie sposobów potwierdzania efektów uczenia się; (§ 43, ust 1, pkt 16).

Na wydziale funkcją kierowniczą odpowiedzialną za proces kształcenia staje się od 01.10.2019 prodziekan ds. studenckich (czyli Kierownik Jednostki Dydaktycznej) (§ 56, ust. 1, pkt 3). W systemie docelowym prodziekan ds. studenckich (KJD) jest powoływany przez Rektora na wniosek Dziekana (§ 64 Statutu) i nie jest zależny od Dziekana. Kompetencje prodziekana ds studenckich (KJD) określa § 6 *Regulaminu Studiów na UW*. Prodziekan może m.in. powołać kierownika studiów, powierzając mu określone zadania związane z realizacją procesu kształcenia. (§ 6, ust 4 *Regulaminu studiów na UW*).

⁸ Pominięte tu zostały statutowe rozwiązania alternatywne, np. kolegia ds. kształcenia, które nie mają zastosowania dla procesu kształcenia na kierunku “Historia”.

Zgodnie z § 68 Statutu:

“1. W jednostce organizacyjnej Uniwersytetu, która organizuje kształcenie, tworzy się rady dydaktyczne właściwe dla kierunku lub kierunków studiów. Każdy kierunek studiów jest przyporządkowany jednej radzie dydaktycznej.

2. Rada dydaktyczna zgodnie z rekomendacjami Senatu i uchwałami Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia projektuje i monitoruje proces kształcenia na kierunku lub kierunkach studiów, w szczególności realizuje zadania określone w Regulaminie Studiów.”

Skład i zasady działania Rady Dydaktycznej określa §69 *Statutu UW* oraz § 5 *Regulaminu Studiów na UW*. Rada Dydaktyczna przejmie zadania dot. procesu kształcenia dotychczas przypisane Radzie Wydziału, Radzie Naukowej IH UW i Komisji Dydaktycznej Rady Naukowej IH UW.

Koordinacją polityki uczelni w zakresie kształcenia zajmować się ma Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia (§ 58 *Statutu UW*).

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
C z y n ni ki w e w n ę r n e	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wysoko wykwalifikowana kadra nauczycieli akademickich, prowadzenie zajęć dydaktycznych w większości przez nauczycieli akademickich realizujących nowatorskie badania naukowe (mała liczba pracowników na stanowiskach dydaktycznych); - Tradycja i prestiż Instytutu Historycznego, jako wiodącego ośrodka naukowego i akademickiego w Polsce i silna identyfikacja studentów i absolwentów z Instytutem Historycznym - Dobra infrastruktura (sale dydaktyczne, sprzęt, biblioteka); - Niewielkie grupy zajęciowe i nacisk na bezpośrednią interakcję z prowadzącym, indywidualizacja procesu kształcenia i weryfikacji efektów uczenia się, możliwość wyboru zajęć, nawet w ramach przedmiotów obowiązkowych, zgodnie z zainteresowaniami studenta. - Kształtowanie u studentów od początku studiów kompetencji pozwalających na samodzielne prowadzenia badań (np. prace roczne) oraz wynikająca z tego aktywność studentów w kołach naukowych itp. - Przestrzeganie zasady otwartości konkursów zatrudnieniowych i wzrost liczby pracowników, dla których UW jest nowym miejscem pracy, skutkujące różnicowaniem metod pracy i wymianą doświadczeń dydaktycznych wśród kadry. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczająca oferta zajęć dydaktycznych w języku angielskim (nie wszyscy nauczyciele są gotowi do wykładania po angielsku);, a co a tym idzie zbyt mała obecność studentów cudzoziemców; - Duża rola tradycyjnych form kształcenia i przywiązanie kadry do klasycznych form przekazywania wiedzy; - Brak procesu weryfikacji kompetencji kandydatów na studia rekrutowanych na podstawie wyników matury, co skutkuje dużym zróżnicowaniem poziomu studentów; - Wynikający z regulacji ogólnouniwersyteckich brak możliwości elastycznego kształtowania i rozliczania pensum dydaktycznego pracowników; - Ograniczone możliwości motywowania, także finansowego, najlepszych dydaktyków.

C z y n ni ki ze w n ę t r z n e	Szanse	Zagrożenia
	<p>- Rosnące zainteresowanie interesariuszy zewnętrznych współpracą z IH UW;</p> <p>- Przekształcenia organizacyjne na UW zmierzające do zwiększenia roli indywidualnego kształcenia studentów oraz jego interdyscyplinarnego charakteru; intensyfikacja współpracy w zakresie dydaktyki z innymi jednostkami UW, pozwalające na zwiększenie aspektu interdyscyplinarnego w kształceniu.</p> <p>- Utrzymujące się wysokie zainteresowanie historią i studiami na prestiżowej uczelni skutkujące dużą liczbą kandydatów na studia, o dobrych wynikach maturalnych;</p> <p>- Wzrost liczby studentów zagranicznych, w tym w ramach programu Erasmus oraz programów bilateralnych i wielostronnych (np 4UE+); Możliwość tworzenia wspólnych programów studiów z instytucjami zagranicznymi.</p> <p>- Uzyskanie przez UW dodatkowych środków z programu "Inicjatywa doskonałości - uczelnia badawcza", które będzie można przeznaczyć na podnoszenie jakości kształcenia.</p>	<p>- Przekształcenia organizacyjne wewnątrz UW, które mogą doprowadzić do utraty kontroli środowiska IH UW nad procesem kształcenia oraz programem studiów;</p> <p>- Określenie zbyt niskiej kosztocłonności studiów w dyscyplinie historia (I), mogącej negatywnie wpływać na przyszłości studiów historycznych w IH (mniejsze szanse na tworzenie nowych etatów nauczycieli akademickich);</p> <p>- Niebezpieczeństwo wynikające z możliwości uzyskania niższej niż oczekiwana oceny parametryzacyjnej dyscypliny historia na UW (oceny działalności naukowej), co wpłynie na obniżenie prestiżu IH;</p> <p>- Rosnąca biurokratyzacja systemu kształcenia i brak stabilności, związane z częstymi zmianami prawa;</p> <p>- Obniżanie się poziomu kandydatów związane z perturbacjami w funkcjonowaniu systemu edukacji niższych stopni.</p>

(Pieczęć uczelni)

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....
(podpis Rektora)

....., dnia
(miejsowość)

Część III. Załączniki

Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki (stan na 02.10.2019)	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki (stan na 02.10.2019)
I stopnia	I	120	114	43(Z)/6(W)	64(Z)/8(W)
	II	67	40	24(Z)/5(W)	20(Z)/2(W)
	III	62	26	21(Z)/3(W)	13(Z)/1(W)
II stopnia	I	53	52	27(Z)	18(Z)
	II	45	38	26(Z)	16(Z)
Razem:		347	270	155	142

*Z – zaoczne

*W- wieczorowe

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku (obrony w terminie do 30.09)	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku (obrony w terminie do 30.09)
I stopnia	2016/2017	120	29	45(Z)/3(W)	4/0 (Z/W)
	2017/2018	128	22	54(Z)/4(W)	3/0 (Z/W)
	2018/2019	121	25	43(Z)/4(W)	0(Z)/0(W)
II stopnia	2016/2017	65	24	26(Z)	4 (Z)
	2017/2018	53	19	27(Z)	3 (Z)
	2018/2019	52	16	16(Z)	2(Z)
Razem:		539	135	222	16

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie

Studia stacjonarne I stopnia Historia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów/180
Łączna liczba godzin zajęć	Co najmniej 1568
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	145,5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	149
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	56
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	90
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./ 4
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Studia wieczorowe I stopnia Historia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów/180
Łączna liczba godzin zajęć	Co najmniej 1568
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	145,5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	149
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku	6

kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	56
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./4

Studia zaoczne I stopnia Historia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów/180
Łączna liczba godzin zajęć	Co najmniej 1148
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	116,5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	161
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	42
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	

1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./49

Studia stacjonarne II stopnia Historia do 30.09.2019

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/120
Łączna liczba godzin zajęć	Co najmniej 690
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	120
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	113
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	120
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Studia stacjonarne II stopnia Historia od 01.10.2019/2020

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/120

Łączna liczba godzin zajęć	Co najmniej 690
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	120
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	114
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	117
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Studia zaoczne II stopnia Historia do 30.09.2019

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/120
Łączna liczba godzin zajęć	630
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	120
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	115
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	120

Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Studia zaoczne II stopnia Historia od 01.10.209

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry/120
Łączna liczba godzin zajęć	co najmniej 690
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	co najmniej 106
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	114
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych–w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	6
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	116
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	-
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	-
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ Łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów

Studia I stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Ćwiczenia z wielkich epok historycznych	ćwiczenia	360/360(W)/360(Z)	48
NPH wielkich epok historycznych	ćwiczenia	120/120(W)/120(Z)	16
Wstęp do badań historycznych	ćwiczenia	30/30(W)/30(Z)	4
Wstęp do pisania prac uniwersyteckich	ćwiczenia	30/30(W)/30(Z)	4
Podstawy metodologii historii	wykład/wykład(W)/e-learning(Z)	30/30(W)/30(Z)	3/3(W)/4(Z)
Historia starożytna ziem polskich	wykład	30/30(W)/30(Z)	2
Objazd naukowy I	praktyka terenowa		2/2(W)
Objazd naukowy II	praktyka terenowa		2/2(W)/5(Z)
Obchód po Warszawie (tylko studia zaoczne)	praktyka terenowa	20(Z)	4(Z)
Wybrane problemy wielkich epok historycznych – praca badawcza (starożytności i wybranej drugiej epoki)	praca własna		8/8(W)/9(Z)
Węzłowe problemy cywilizacji starożytnych	praca własna		6
Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej (do wyboru)	praca własna		8/8(W)
Węzłowe problemy wybranej epoki historycznej w świetle źródeł i monografii (do wyboru)	praca własna		12/12(W)
Węzłowe problemy historii średniowiecznej	praca własna		6(Z)
Węzłowe problemy historii nowożytnej	praca własna		6(Z)
Węzłowe problemy historii XIX w.	praca własna		6(Z)
Węzłowe problemy historii XX w.	praca własna		6(Z)

Fakultatywne zajęcia historyczne do wyboru przez studenta z oferty IH (studia stacjonarne i wieczorowe)	wykłady, ćwiczenia, konwersatoria	co najmniej 120	14/14(W)
Wykłady historyczne do wyboru z oferty IH (tylko studia zaoczne)	wykłady	co najmniej 150	13(Z)
Łacina	lektorat	180/180(W)/120(Z)	6/6(W)/8(Z)
Seminarium dyplomowe	seminarium	60	8+6
Razem:		co najmniej 660+2xobjazd naukowy/co najmniej (660)+2xobjazd naukowy(W)/co najmniej 680+1objazd naukowy(Z)	149/149(W)/161(Z)

Studia II stopnia do 30.09.2019

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Seminarium dyplomowe	seminarium	240/240(Z)	60
Praca seminaryjna	praca własna		4
Translatorium	konwersatorium	60/60(Z)	4/6(Z)
Przedmioty uzupełniające seminarium	wykłady, ćwiczenia, konwersatoria	co najmniej 150/co najmniej 150(Z)	19(Z)
Blok tematyczny	wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, praktyki terenowe	co najmniej 180/co najmniej 180(Z)	26
Razem		co najmniej 600/co najmniej 600(Z)	113/115(Z)

Studia II stopnia od 01.10.2019

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Seminarium dyplomowe	seminarium	240/240(Z)	32+14
Formy pisarstwa historycznego	praca własna		8

Historia historiografii	konwersatorium	30/30(Z)	4
Doskonalenie kompetencji badacza epok i dziedzin historycznych	wyklady, Ćwiczenia, konwersatoria	co najmniej 150/co najmniej 150(Z)	18
Doskonalenie kompetencji w zakresie technologii informacyjnej i komunikacji naukowej	konwersatoria, Ćwiczenia	30/30(Z)	4
Źródłoznawstwo i specjalistyczne narzędzia warsztatu badawczego historyka	wyklady, Ćwiczenia, konwersatoria	co najmniej 90/co najmniej 90(Z)	12
Teoria badań historycznych	wyklady, Ćwiczenia, konwersatoria	co najmniej 60/co najmniej 60(Z)	8
Doskonalenie kompetencji językowych	konwersatoria	60	8
Węzłowe problemy wybranego obszaru lub dziedziny badań historycznych (egzamin obszary)	wyklady, Ćwiczenia, konwersatoria		6
Razem		co najmniej 600/co najmniej 600(Z)	114

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich / Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela

Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela historii lub nauczyciela historii i WOS w szkole podstawowej na studiach I stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
Psychologia ucznia w szkole podstawowej	konwersatorium	30	1
Pedagogika nauczania w szkole podstawowej	konwersatorium	30	1
Emisja głosu	Ćwiczenia	30	1
Podstawy dydaktyki	wykład	30	2
Edukacja historyczna na ziemiach polskich i wybranych państwach europejskich, XVIII–XXI w.	wykład	30	2
Dydaktyka historii w szkole podstawowej	wykład+ konwersatorium	75	5
Praktyki	praktyki	180	8

Dydaktyka ewaluacji efektów kształcenia historycznego	konwersatorium	30	2
Dydaktyka popularyzacji historii	konwersatorium	30	2
Dydaktyka WOS w szkole podstawowej (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	30	2
Człowiek, rodzina, społeczność (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
Polska i świat współczesny (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
Ustrój polityczny i samorządowy Rzeczypospolitej Polskiej (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	30	2
Razem:		555	30

Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela historii lub nauczyciela historii+WOS w szkole ponadpodstawowej na studiach II stopnia

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć	Liczba punktów ECTS
Psychologia ucznia w szkole ponadpodstawowej	konwersatorium	30	1
Pedagogika nauczania w szkole ponadpodstawowej	konwersatorium	30	1
Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej	wykład+konwersatorium	75	5
Praktyki	praktyki	120	8
Dydaktyka ewaluacji efektów kształcenia w szkole ponadpodstawowej	konwersatorium	30	2
Dydaktyka historii w programie rozszerzonym w szkole ponadpodstawowej	konwersatorium	45	2,5
Dydaktyka WOS w szkole ponadpodstawowej (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	45	2,5
Dydaktyka WOS w programie rozszerzonym w szkole ponadpodstawowej (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	45	2,5
Procesy narodowościowe w XIX–XXI w. (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
Ekonomia w edukacji obywatelskiej (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
Podstawy wiedzy o prawie (dla specjalizacji historia+WOS)	wykład	30	1

Współczesne społeczeństwo w ujęciu socjologicznym (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
Opinia publiczna i media we współczesnym społeczeństwie (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	15	1
System polityczny Rzeczypospolitej Polskiej (dla specjalizacji historia+WOS)	wykład	30	2
Stosunki międzynarodowe i współczesne systemy polityczne (dla specjalizacji historia+WOS)	konwersatorium	30	1
Razem:		645	31

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)
The Ancient Synagogue	Konwersatorium	Semestr letni 2018/19	stacjonarne	angielski	1/8
Special Seminar: Feasting and Athletics or Who are the "Elite" in Archaic and Classical Greece?	Konwersatorium	Semestr letni 2018/19	stacjonarne	angielski	0/4
The World of Alexander the Great	Wykład	Semestr letni 2018/19	stacjonarne	angielski	4/35
Saints, Miracles, Pilgrimages, and Holy Monks. A New Christian Religiosity in Late Antiquity	Wykład	Semestr zimowy 2018/19	stacjonarne	angielski	9/35
Paths of women emancipation in modern Poland	Konwersatorium	Semestr letni 2017/18	stacjonarne	angielski	3/10
Sixty years of EU-Israel relations (1957-2017)	Wykład	Semestr zimowy 2016/17	stacjonarne	angielski	0/20
Poland in the Middle Ages – State, Society, Culture	Wykład	Semestr zimowy 2019/20	stacjonarne	angielski	Sem. 2016/2017 (4/46) Sem. 2017/2018 (20/65)

		Semestr zimowy 2018/19 Semestr zimowy 2017/18 Semestr zimowy 2016/17			Sem. 2018/2019 (12/56) Sem. 2019/2020 (1/45)
The Cult of saints and other forms of Christian religiosity in Late Antiquity	Wykład	Semestr zimowy 2016/17	stacjonarne	angielski	4/39
Introduction to East African History - written assignment	Praca pisemna	Rok akademicki 2015/16	stacjonarne	angielski	3 obcojęzycznych
The Polish Lands and Europe in the 19th Century	Wykład	Semestr letni 2016/17	stacjonarne	angielski	6/67
Geschichte "Volkspolens", 1944 - 1989. Eine Einführung.	Konwersatorium	Semestr zimowy 2016/17 Semestr zimowy 2017/18 Semestr zimowy 2018/19	stacjonarne	niemiecki	Semestr zimowy 2016/17 (5/12) Semestr zimowy 2017/18 (8/15) Semestr zimowy 2018/19 (1/10)
History of Byzantium: an interdisciplinary overview	Konwersatorium	Semestr zimowy 2015/16	stacjonarne	angielski	(9/23)
Seminar: the Russian Revolution	Konwersatorium	Semestr letni 2014/15	stacjonarne	angielski	(0/9)

*liczba pierwsza – liczba studentów obcojęzycznych

*liczba druga – ogólna liczba studentów w grupie

Załącznik nr 2. Wyłącznie wersja elektroniczna

1. Programy studiów dla kierunków: Historia I stopnia studia stacjonarne, Historia I stopnia studia wieczorowe, Historia I stopnia studia zaoczne, Historia II stopnia studia stacjonarne program obowiązujący do 30.09.2019, Historia II stopnia studia stacjonarne program obowiązujący od 01.10.2019, Historia II stopnia studia zaoczne program obowiązujący do 30.09.2019, Historia II stopnia studia zaoczne program obowiązujący od 01.10.2019

2. Obsada zajęć na kierunku Historia I stopnia stacjonarne, Historia I stopnia studia wieczorowe, Historia I stopnia studia zaoczne, Historia II stopnia studia stacjonarne Historia II stopnia.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.
4. Charakterystyka nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 oraz opiekunów prac dyplomowych
5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań.
6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.
7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany wg lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów.

Załącznik nr 3. Materiały dodatkowe Wyłącznie wersja elektroniczna

1. Ewaluacja (wzory ankiet, kalendarz działań projakościowych na WH UW, procedura ewaluacji zajęć w IH UW, procedura zapewniania jakości na WH UW);
2. Konsultacje wewnętrzne zmian programowych (zmiany w programie studiów I stopnia 2012, zmiany w programie studiów II stopnia 2018/2019);
3. Recenzje zewnętrzne zmian w programie studiów II stopnia 2018/2019;
4. Monitorowanie losów absolwentów;
5. Rekrutacja;
6. Zjawisko dropout;
7. Zasady dyplomowania – załącznik do programu studiów II stopnia 2018/2019;
8. Zasady realizacji indywidualnego planu studiów – załącznik do programu studiów II stopnia 2018/2019;
9. Kalendarz studenta studiów II stopnia.
10. Sylabusy